

PEILING PROJECT ALGEMENE VAKKEN (PAV)

IN 3DE GRAAD BSO
2021

STEUNPUNT
TOETSONTWIKKELING
EN PEILINGEN

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

De brochure 'Peiling project algemene vakken (PAV) in de derde graad bso' is gebaseerd op de resultaten van het peilingsonderzoek. Dit onderzoek werd uitgevoerd door het 'Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen' in opdracht van de Vlaamse minister van Onderwijs.

Het onderzoek gebeurde onder leiding van prof. dr. Rianne Janssen en werd gecoördineerd door Lien Willem.

Deze brochure werd samengesteld door het onderzoeksteam van het 'Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen'.

www.peilingsonderzoek.be

VOORWOORD

De coronacrisis heeft verschillende uitdagingen op scherp gesteld, ook in de scholen. Zo werd het belang van onderwijskwaliteit meer dan ooit duidelijk. Als de onderwijskwaliteit daalt, dan worden jongeren daardoor geraakt – de meest kwetsbare jongeren nog het meest.

Het is dus meer dan ooit nodig om de vinger aan de pols te houden. Peilingsonderzoek toetst bij een representatieve steekproef van scholen en leerlingen in welke mate de leerlingen de eindtermen beheersen. Eindtermen zijn de minimumdoelen voor kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die we noodzakelijk en bereikbaar achten voor een bepaalde leerlingengroep. Deze zijn belangrijk voor de persoonlijke ontwikkeling en om breed maatschappelijk volwaardig te kunnen participeren.

In 2021 vond voor de tweede keer een peiling Project Algemene Vakken in de derde graad van het beroeps secundair onderwijs plaats. De peiling gaat na of deze leerlingen de eindtermen behalen voor informatieverwerving en -verwerking en voor functionele lees-, luister- en rekenvaardigheid. De resultaten vindt u in deze brochure, waarbij wordt vergeleken met de resultaten van 2013.

Hopelijk stemmen de resultaten tot reflectie en brengt deze peiling een debat op gang waarmee we samen de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs kunnen versterken. Vlaanderen dankt zijn welvaart aan kwaliteitsvol onderwijs. We kunnen onze welvaart alleen behouden als we de lat hoog blijven leggen. Voor leerlingen, maar ook voor scholen. Ik wil alle onderwijspartners en de scholen uitnodigen om aan de slag te gaan met de resultaten.

Ik wil de leerlingen, de leerkrachten, de directies en de onderzoekers bedanken om aan dit onderzoek mee te werken.

Ben Weyts

Vlaams minister van Onderwijs

SAMENVATTING

In mei 2021 werd de peiling PAV in de derde graad van het beroepssecundair onderwijs in Vlaanderen georganiseerd. Deze peiling vormt een herhalingspeiling van de peiling PAV in 2013. De peilingstoets werd door 2944 leerlingen ingevuld.

De resultaten van de peiling PAV zijn over de hele lijn zwak. Voor informatieverwerking en -verwerking (IVV) behaalt 53% van de leerlingen de eindtermen. Voor functionele leesvaardigheid behaalt 34% van de leerlingen de eindtermen, voor functionele luistervaardigheid is dat 30% en voor functionele rekenvaardigheid nog slechts 26%. Er is over de hele lijn een daling in prestaties ten opzichte van 2013. Enkel voor lezen is deze daling niet significant. Het invullen van een digitaal formulier lukt de meeste leerlingen vrij goed, zij het niet geheel foutloos.

Jongens doen het beter voor luisteren en rekenen dan meisjes. Leerlingen die zichzelf hoger inschatten voor de meeste vakken op school behalen betere resultaten. Leerlingen die minstens een jaar achter zitten op leeftijd presteren over de hele lijn minder goed dan leerlingen die op leeftijd zitten. Leerlingen die hun secundaire schoolloopbaan startten in 1B, doen het over de hele lijn minder goed. Leerlingen die amotivatie vertonen t.o.v. school doen het minder goed. Voor rekenen presteren leerlingen met dyscalculie minder goed.

Leerlingen die thuis geen Nederlands spreken, behalen minder vaak de eindtermen dan leerlingen die thuis uitsluitend Nederlands spreken. Ook leerlingen met een migratieachtergrond doen het minder goed, al geldt dit niet voor IVV. Het aantal boeken thuis hangt sterk samen met de resultaten voor IVV en lezen en in mindere mate met de resultaten voor luisteren.

Er werd weinig systematische samenhang gevonden tussen klas- en schoolkenmerken en de prestaties van de leerlingen op de peilingstoetsen.

Bij de interpretatie van de resultaten moeten we rekening houden met het feit dat deze leerlingen een groot deel van hun onderwijstijd in de derde graad in afstandsonderwijs doorbrachten. Hoe groot de impact hiervan is op de resultaten is echter moeilijk te zeggen.

INHOUD

1	Peilingsonderzoek in het Vlaamse onderwijs	1
2	De peiling PAV	3
	De getoetste eindtermen	3
	Welke achtergrondvragenlijsten werden voorgelegd?.....	4
	Welke scholen en leerlingen namen deel?.....	5
	Hoe verliep de afname?	7
3	Resultaten achtergrondvragenlijsten	8
	Achtergrondkenmerken.....	8
	De leerling op school.....	14
	Motivatie leerkracht PAV	17
	Het vak PAV	17
4	De peilingsresultaten PAV	23
	Hoeveel leerlingen beheersen de eindtermen?	23
	Resultaten per leerlingengroep.....	26
	Verschillen tussen scholen	33
	Waarmee hangen prestatieverschillen samen?	37
5	Beschrijvende resultaten voor het formulier	44
6	Inhoudelijke duiding toetsprestaties.....	47
	Informatieverwerving en - verwerking	48
	Functionele leesvaardigheid.....	55
	Functionele luistervaardigheid	59
	Functionele rekenvaardigheid	63
7	Conclusie	68
	Behalen van de eindtermen.....	68
	Verschuivingen in het leerlingenpubliek	69
	Afstandsonderwijs.....	69
	Achtergrondkenmerken en samenhang met toetsprestaties.....	69
	Appendix: onderwijs tijdens corona.....	71
	Bijlage 1: formulier	82
	Bijlage 2: voorbeeldtekst jonge bestuurders	88
	Bijlage 3: voorbeeldtekst sop of knop	89

Bijlage 4: bronnen voorbeeldopgaven91

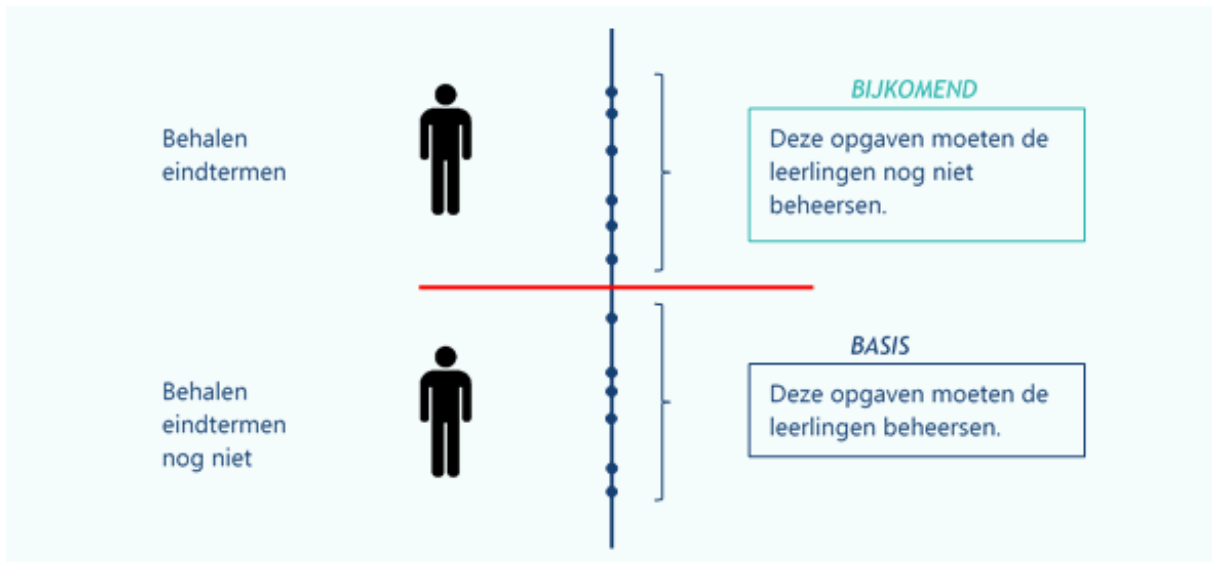
1 PEILINGSONDERZOEK IN HET VLAAMSE ONDERWIJS

Peilingsonderzoek toetst bij een representatieve steekproef van scholen en leerlingen in welke mate de leerlingen de eindtermen beheersen. Eindtermen zijn minimumdoelen voor kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die de Vlaamse overheid noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie. Met die minimumdoelen wil de overheid garanties inbouwen zodat jongeren zich persoonlijk kunnen ontwikkelen en voorbereid zijn op maatschappelijke participatie, de arbeidsmarkt en/of vervolgonderwijs.

De peilingen bieden daarnaast de mogelijkheid om te onderzoeken of er systematische verschillen zijn tussen scholen en of de schoolverschillen samenhangen met bepaalde school- of leerlingkenmerken. Kansengelijkheid veronderstelt immers dat er geen grote verschillen zijn tussen scholen in het realiseren van de minimumdoelen. Als peilingsonderzoek kenmerken identificeert die samenhangen met minder goede prestaties, kunnen de overheid en de scholen hieraan werken. Om dergelijke analyses mogelijk te maken, vragen de onderzoekers bijkomende informatie aan de leerlingen, hun ouders en de scholen.

De toetsen van het peilingsonderzoek worden ontwikkeld op basis van de eindtermen, waarbij voor elke geselecteerde eindterm toetsopgaven in verschillende beheersingsniveaus worden ontwikkeld. Nadat leerlingen de toetsopgaven hebben opgelost, worden de opgaven op basis van de leerlingprestaties van makkelijk naar moeilijk gerangschikt op een meetschaal. Deze meetschaal wordt aan deskundigen (leraren, pedagogisch begeleiders, inspecteurs, beleidsmakers en lerarenopleiders) voorgelegd. Op basis van een inhoudelijke analyse van de opgaven duiden zij op de meetschaal een toetsnorm of cesuur aan. Deze toetsnorm verdeelt de meetschaal in twee groepen opgaven: basisopgaven en bijkomende opgaven.

De leerlingen worden vervolgens op dezelfde meetschaal geplaatst in toenemende mate van vaardigheid. De toetsnorm bepaalt daarbij welke opgaven de leerlingen ten minste moeten beheersen om de eindtermen te bereiken. Leerlingen die op de meetschaal boven deze minimumnorm zijn gesitueerd, behalen de eindtermen. Figuur 1 geeft de logica van de toetsnorm schematisch weer.

Figuur 1 - De toetsnorm met een opdeling van toetsopgaven en leerlingen

Scholen in de steekproef worden door het onderzoeksteam geselecteerd, maar nemen vrijwillig deel. Het resultaat van de peiling heeft geen gevolgen voor de school, de leerkracht of de verdere schoolloopbaan van de leerling. De resultaten van scholen, klassen en leerlingen zijn gegarandeerd anoniem. Scholen krijgen wel feedback over de resultaten van hun eigen leerlingen, maar dan uitsluitend op schoolniveau. Individuele resultaten worden nooit bekend gemaakt. De peilingsresultaten kunnen scholen aanzetten tot reflectie en zelfevaluatie.

De peiling van de eindtermen PAV vormt één van de laatste peilingen die op deze manier in Vlaanderen wordt afgenomen. Vanaf 2024 worden namelijk de centrale toetsen ingevoerd in Vlaanderen. Deze centrale toetsen zullen niet langer enkel door een steekproef van leerlingen, maar door alle leerlingen afgelegd worden op vier momenten doorheen hun schoolloopbaan.

2 DE PEILING PAV

In mei 2021 toetste het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen een set van eindtermen uit het leergebied PAV. De peiling gaat na of leerlingen op het einde van het beroepssecundair onderwijs de eindtermen voor informatieverwerving en -verwerking, functionele lees-, luister- en rekenvaardigheid behalen. Dit is een herhaling van de peiling uit 2013.

DE GETOETSTE EINDTERMEN

De eindtermen PAV voor de derde graad van het bso zijn opgesplitst in verschillende domeinen. De geselecteerde eindtermen voor deze peiling zijn dezelfde als de eindtermen die voor de peiling PAV in 2013 geselecteerd werden. Op die manier kunnen de resultaten van deze twee peilingen het best met elkaar vergeleken worden. De eindtermen komen uit de domeinen functionele taalvaardigheid, functionele rekenvaardigheid en functionele informatieverwerving en -verwerking (Tabel 1).

Tabel 1

De geselecteerde eindtermen

FUNCTIONELE TAALVAARDIGHEID

- ET 1 De leerlingen kunnen uit mondelinge en schriftelijke informatie de essentie halen.
- ET 2 De leerlingen kunnen over die informatie reflecteren en ze evalueren.

FUNCTIONELE REKENVAARDIGHEID

- ET 7 De leerlingen kunnen evenredigheden functioneel toepassen met onder andere het principe van de regel van drieën, percent rekenen en schaalgebruik.
- ET 8 De leerlingen kunnen in praktische situaties de verworven wiskundige denkmethodes uit de tweede graad zelfstandig toepassen (onder andere ordenen, schematiseren, structureren).

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

- ET 11 De leerlingen kunnen relevante informatie in concrete situaties vinden, selecteren en gebruiken.
 - ET 12 De leerlingen kunnen informatie uit uiteenlopend tekstmateriaal begrijpen en gebruiken.
 - ET 23 De leerlingen kunnen maatschappelijk relevante formulieren lezen, invullen en controleren.
-

PAV doorbreekt de traditionele vakkensplitsing die in het huidige onderwijssysteem gebruikelijk is. Het vak PAV streeft een integratie van algemene vakken na. De onderwijsverstrekkers hebben de vrijheid om de eindtermen te realiseren binnen een vak PAV, door middel van afzonderlijke vakken of door het thematisch geïntegreerd verwerken van eindtermen van een aantal individuele vakken. Toch wou de overheid de kans op een samenhangend curriculum vergroten door de eindtermen gebundeld aan te bieden.

Een grootschalig peilingsonderzoek vereist echter dat per toets eenzelfde vaardigheid gemeten wordt. Om die reden werden er voor de peiling in 2013 vier toetsen ontwikkeld die telkens op een deel van de geselecteerde eindtermen voor PAV focussen: functionele leesvaardigheid, functionele luistervaardigheid, functionele rekenvaardigheid en functionele informatieverwerking en verwerving.

Om toch deels tegemoet te komen aan het uitgangspunt van een samenhangend curriculum voor PAV, opteerden we ervoor om thematisch te werken. We kozen voor vier algemene thema's die relevant zijn voor alle leerlingen, los van de studierichting die ze volgen, namelijk: 'huis en tuin', 'milieu en energie', 'vervoer' en 'media'. Elk thema kwam aan bod in de vier toetsen. Bij de huidige peiling blijven we deze werkwijze volgen.

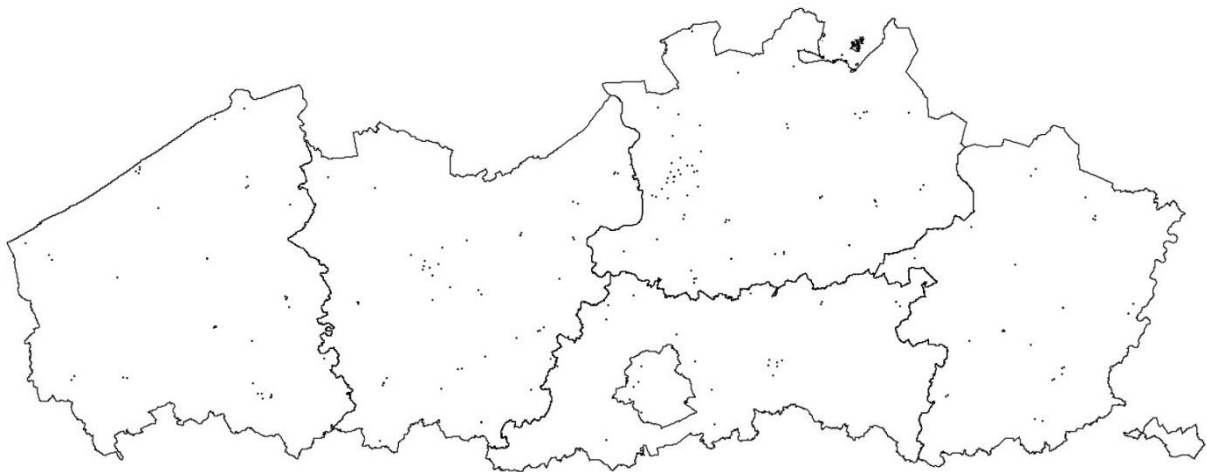
WELKE ACHTERGRONDVRAGENLIJSTEN WERDEN VOORGELEGD?

Bij de peiling werden ook achtergrondvragenlijsten afgenomen. Die zijn nodig om de resultaten te kaderen en om relevante aspecten van het Vlaamse onderwijs te beschrijven. Zowel de leerlingen als hun ouders en hun leerkrachten PAV (of de vakleerkracht wiskunde, Nederlands of maatschappelijke vorming (MAVO)¹ als er geen PAV in de school georganiseerd wordt) vulden een achtergrondvragenlijst in. Met die vragenlijsten verzamelen we informatie over de algemene achtergrondkenmerken van de leerlingen en hun gezin, de schoolloopbaan van de leerling en de klaspraktijk voor PAV.

¹ De leerkracht die de meeste uren les gaf aan de klas, vulde de vragenlijst in.

WELKE SCHOLEN EN LEERLINGEN NAMEN DEEL?

Een representatieve steekproef van secundaire scholen met een derde graad bso nam deel aan de peiling. Een aantal scholen dat initieel zijn deelname had bevestigd, nam uiteindelijk niet deel aan de peiling omdat het afstandsonderwijs omwille van de coronapandemie de afname van de toets onmogelijk maakte. De steekproef is gelijkaardig samengesteld aan de Vlaamse populatie op het vlak van schooltype, onderwijsnet en verstedelijkingsgraad. Per school legden alle leerlingen van het tweede jaar van de derde graad bso twee van de vier toetsen af. Elke mogelijke combinatie van toetsen kwam voor. Een deel van de scholen legde deze peiling samen af met de peiling kritisch denken, mediawijsheid en problemen oplossen. In totaal namen 2870 leerlingen verdeeld over 174 scholen en 184 vestigingsplaatsen deel (Figuur 2).

Figuur 2 - Kaart van Vlaanderen met een overzicht van de deelnemende scholen

De meeste leerlingen uit de steekproef volgen een studierichting binnen het studiegebied handel (23%, Tabel 2). Daarna zijn mechanica-elektriciteit (18%), personenzorg (16%) en hout (9%) de populairste studiegebieden.

Tabel 2

Percentage leerlingen per studiegebied en studierichting

STUDIEGEBIED - STUDIERICHTING	PERCENTAGE LEERLINGEN
<i>Handel</i>	<i>23.0</i>
Kantoor	17.9
Verkoop	5.1
<i>Mechanica-elektriciteit</i>	<i>17.6</i>
Elektrische installaties	9.3
Lassen-constructie	4.4
Mechanisch onderhoud	0.6
Werktuigmachines	3.2
<i>Personenzorg</i>	<i>16.0</i>
Organisatiehulp	2.0
Verzorging	14.0
<i>Hout</i>	<i>9.3</i>
Houtbewerking	9.3
<i>Land- en tuinbouw</i>	<i>8.3</i>
Dierenzorg	2.3
Groendecoratie	0.04
Landbouw	1.8
Paardrijden en -verzorgen	0.4
Tuinbouw en groenvoorziening	3.7
<i>Lichaamsverzorging</i>	<i>6.4</i>
Haarzorg	6.4
<i>Auto</i>	<i>5.9</i>
Auto	4.4
Carrosserie	1.0
Tweewielers en lichte verbrandingsmotoren	0.5
<i>Bouw</i>	<i>4.1</i>
Bouwplaatsmachinist	0.04
Ruwbouw	2.3
Schilderwerk en decoratie	1.8
<i>Overige</i>	<i>17.6</i>
Centrale verwarming en sanitaire installaties	1.8
Etalage en standendecoratie	0.9
Drukken en afwerken	0.3
Drukvoorbereiding	0.8
Duurzaam wonen	0.1
Koelinstallaties	0.4
Moderealisatie en -verkoop	1.5
Publiciteitsgrafiek	2.1
Voeding	1.5
Vrachtwagenchauffeur	0.3

HOE VERLIEP DE AFNAME?

De afname van de toetsen gebeurde in groep, meestal klassikaal. De leerkrachten van de school stonden in voor de afname. Ze werden bijgestaan door een toetsassistent. De toetsassistent coördineerde de toetsafname in de school, zag toe op het correcte verloop en bracht kort verslag uit aan het onderzoeksteam. Alle leerlingen van eenzelfde school kregen dezelfde toetsen. In totaal werkten de leerlingen vier lesuren aan de toetsen en de leerlingvragenlijst. Die lesuren waren verspreid over twee dagen en er werd telkens een pauze voorzien tussen twee lesuren. Per lesuur losten alle leerlingen de vragen op van één thema. Het tweede lesuur van elke peilingsdag werd afgesloten met het invullen van een korte leerlingvragenlijst. Leerlingen noteerden hun antwoorden op een apart antwoordformulier.

Tegelijk met de peiling PAV vond ook de peiling kritisch denken, mediawijsheid en problemen oplossen in de derde graad van het secundair onderwijs plaats¹. Een deel van de leerlingen die de peilingstoets PAV aflegden, nam ook deel aan de peiling kritisch denken, mediawijsheid en problemen oplossen. Deze groep van leerlingen legde slechts twee (en niet vier) toetsdelen PAV af. Daarnaast maakten ze de digitale toets kritisch denken en mediawijsheid. Zij werkten dus twee lesuren (met pauze) aan de toets PAV en twee lesuren aan de digitale toets kritisch denken en mediawijsheid. Een deelsteekproef van deze leerlingen legde bovendien ook gedurende nog twee extra lesuren de bijkomende opdracht problemen oplossen af.

¹ [Link](#) naar brochure van kritisch denken, mediawijsheid en problemen oplossen.

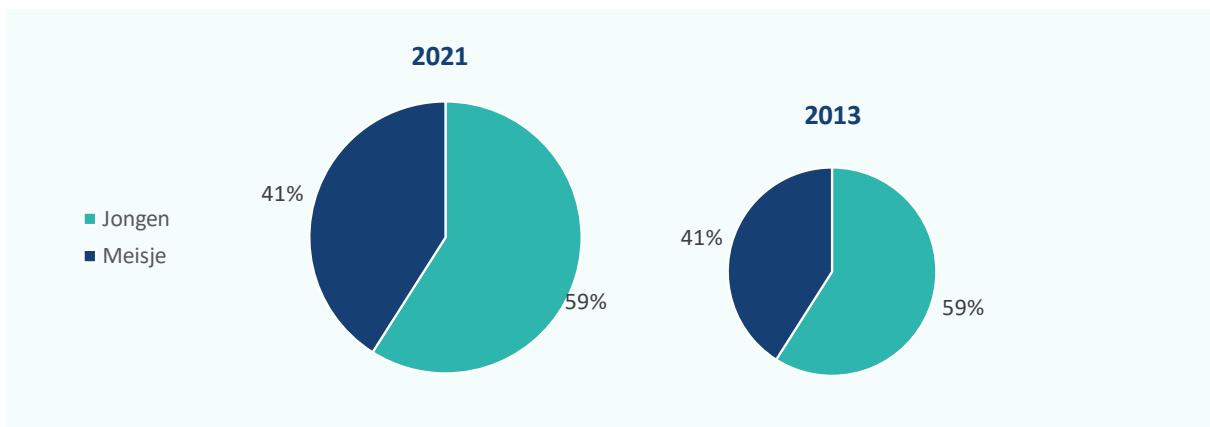
3 RESULTATEN ACHTERGRONDVRAGENLIJSTEN

Op basis van de gegevens uit de vragenlijsten verzamelden we informatie over de leerlingen, hun ouders en de scholen. In dit deel van de brochure geven we eerst informatie over de achtergrondkenmerken van de leerlingen. Vervolgens gaan we dieper in op de kenmerken van de gezinnen waaruit de leerlingen komen. Verder komen ook de schoolloopbaan, het academisch zelfconcept en de motivatie van de leerlingen aan bod. Tot slot worden een aantal aspecten belicht die specifiek betrekking hebben op het schoolbeleid rond en de organisatie van het vak PAV. Waar mogelijk wordt er een vergelijking gemaakt met de resultaten van de vorige peiling in 2013.

ACHTERGRONDKENMERKEN

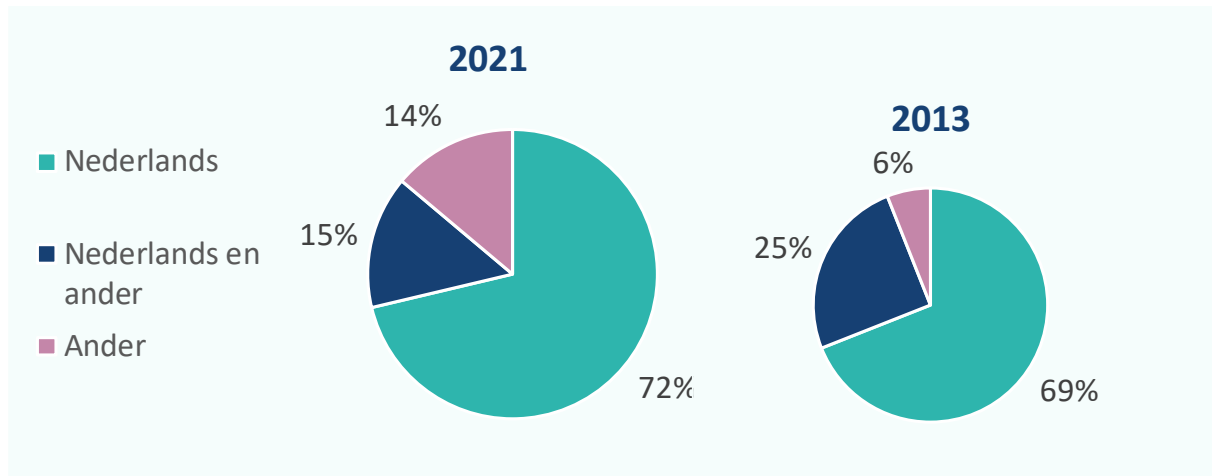
DE LEERLINGEN

In de steekproef zitten meer **jongens dan meisjes** (respectievelijk 59% en 41%, Figuur 3). De verdeling volgens geslacht is hetzelfde als die bij de peiling PAV in 2013.

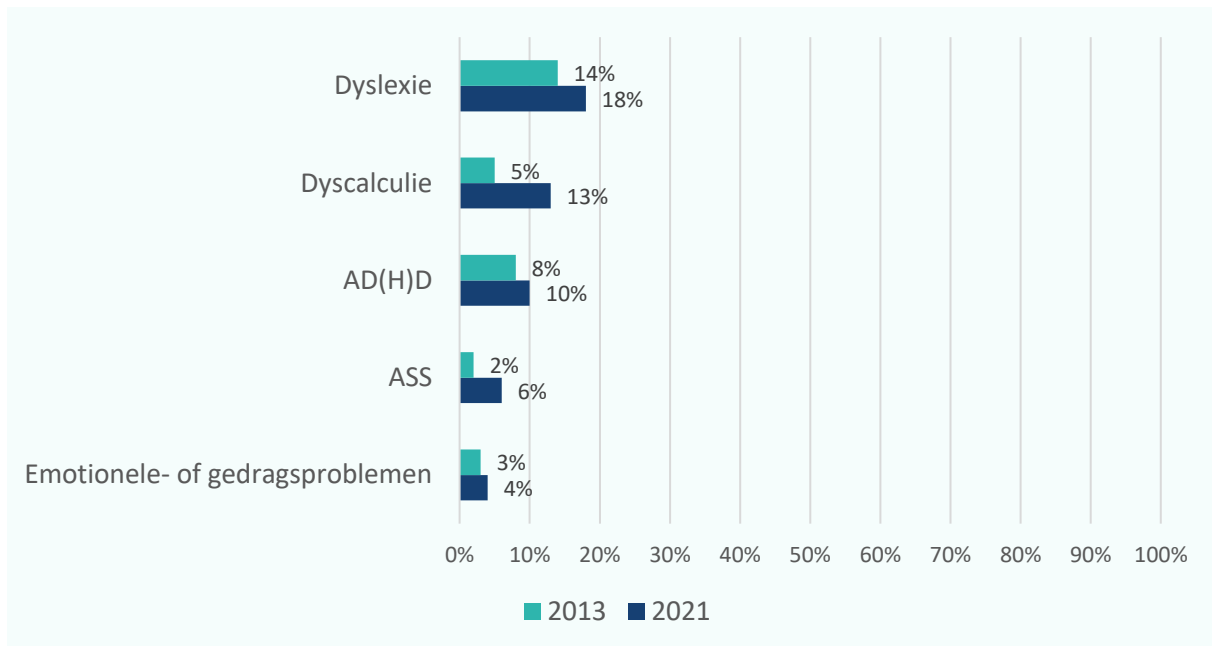
Figuur 3 - Verdeling van de leerlingen volgens geslacht

Ongeveer drie vierde van de leerlingen (72%) spreekt thuis alleen **Nederlands** (Figuur 4). Daarnaast spreekt 15% van de leerlingen thuis Nederlands in combinatie met een andere taal, terwijl 14% thuis geen Nederlands spreekt. Tegenover de peiling van 2013 is de verhouding tussen de anderstaligen veranderd: het aandeel leerlingen dat thuis geen Nederlands spreekt is toegenomen (+8%), het aandeel leerlingen dat thuis Nederlands in combinatie met een andere taal spreekt is dan weer afgenomen (-10%).

Figuur 4 - Verdeling van de leerlingen volgens thuistaal

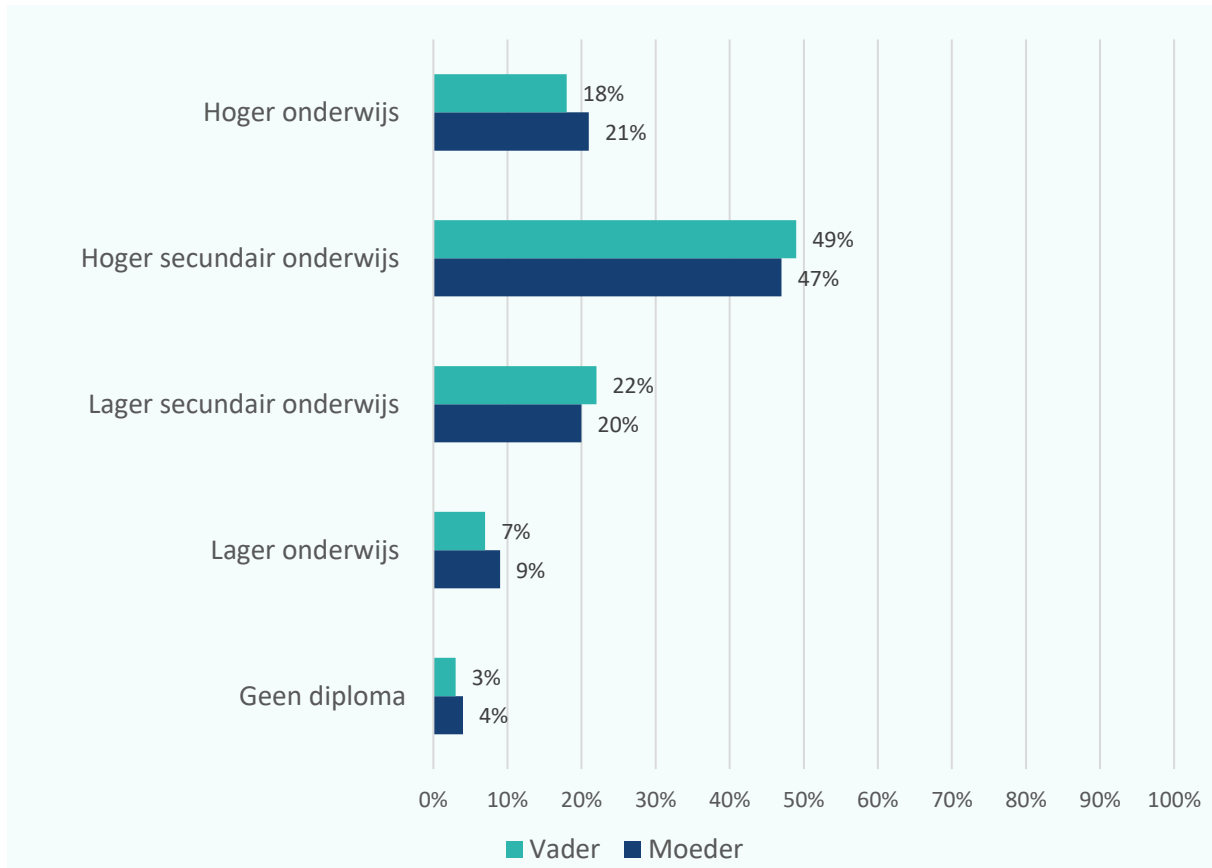
Bijna vier op tien leerlingen uit de steekproef (38%) heeft één of meerdere **(leer)problemen** of beperkingen. In 2013 was dit nog 32%. Het meest voorkomende leerprobleem is dyslexie (18%), gevolgd door dyscalculie (13%) en AD(H)D (10%) (Figuur 5). Iets minder leerlingen hebben een diagnose in het autismespectrum (ASS, 6%) en emotionele- of gedragsproblemen (4%). Alle bevroagde (leer)problemen worden in 2021 meer gerapporteerd dan in 2013.

Figuur 5 - Verdeling van de leerlingen volgens leerproblemen

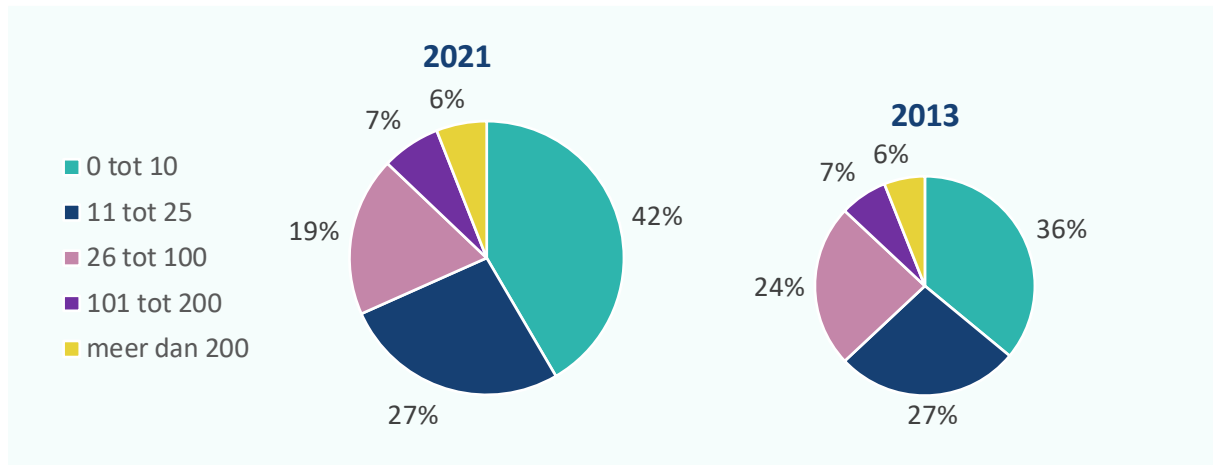
HET GEZIN

Wat het **opleidingsniveau** van de ouders betreft, zien we dat ongeveer een derde van de ouders het secundair onderwijs niet afwerkt (Figuur 6). Bijna de helft van de ouders heeft hoogstens een diploma secundair onderwijs. Minder dan één op de vijf ouders heeft een diploma hoger onderwijs.

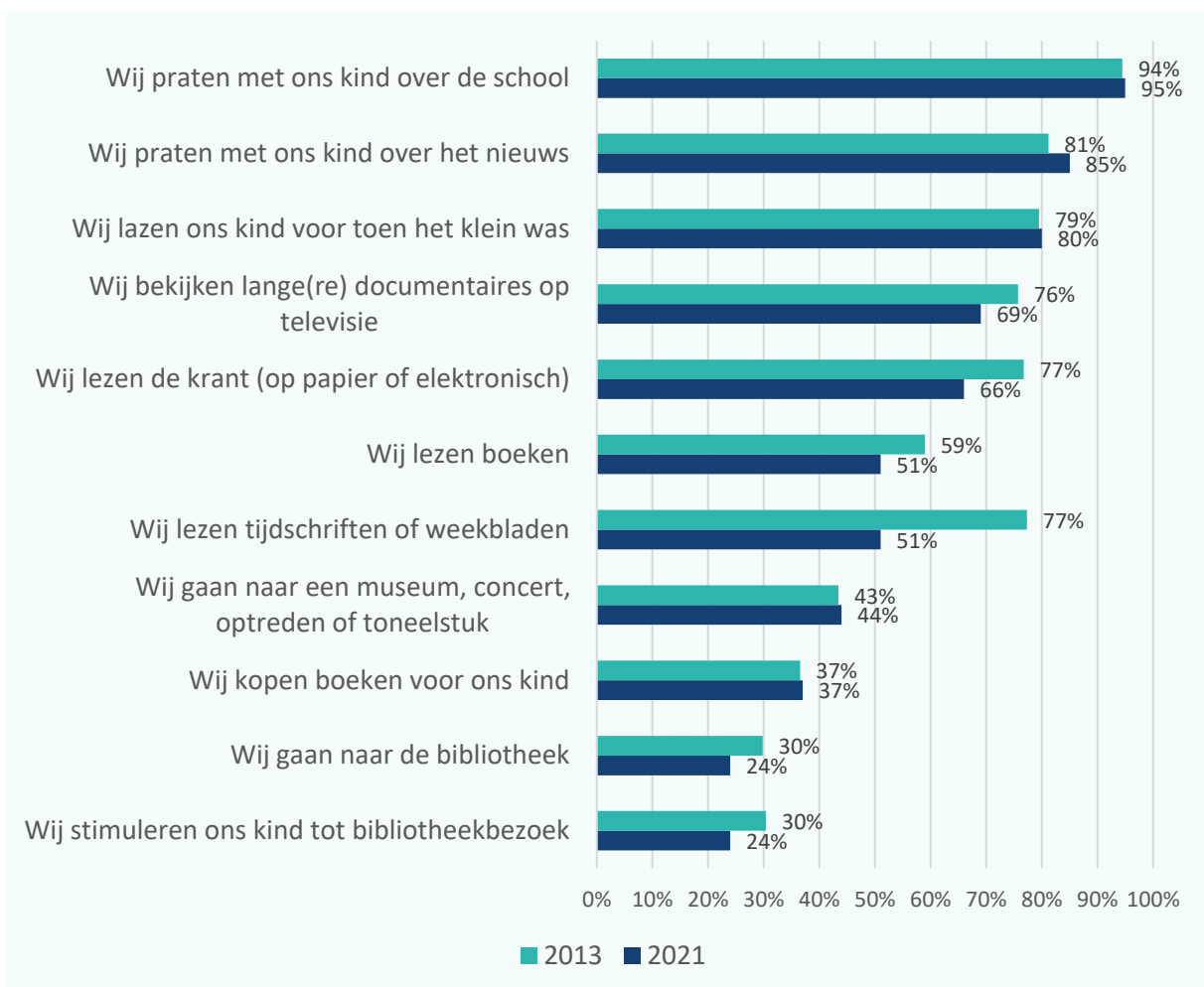
Figuur 6 - Opleidingsniveau van de ouders

Om een zicht te krijgen op het **cultureel kapitaal** van het gezin vroegen we aan de leerlingen hoeveel boeken ze thuis hebben (Figuur 7). Bijna de helft van de leerlingen (42%) geeft aan thuis geen of weinig boeken te hebben. De minderheid van de leerlingen heeft meer dan honderd boeken thuis (13%). In vergelijking met de peiling van 2013 zijn deze cijfers grotendeels hetzelfde gebleven.

Figuur 7 - Cultureel kapitaal van het gezin: aantal boeken thuis

We vroegen aan de ouders hoe vaak ze thuis een aantal activiteiten ondernemen die onderwijsonderzoekers onder de noemer **cognitief stimulerend thuisklimaat** plaatsen (Figuur 8). Bijna alle ouders praten met hun kind over de school (95%). Heel wat ouders praten met hun kind over het nieuws (85%), lezen vroeger aan hun kind voor (80%), bekijken documentaires (69%) en lezen de krant (66%). Minder ouders lezen boeken of tijdschriften (51%), gaan naar musea, concerten of optredens (44%) en kopen boeken voor hun kind (37%). Tot slot stimuleert minder dan de helft van de ouders zijn kind tot bibliotheekbezoek (24%) of gaat zelf naar de bibliotheek (24%). Wat opvalt is dat aanzienlijk minder ouders de krant, tijdschriften of weekbladen lezen in vergelijking met 2013.

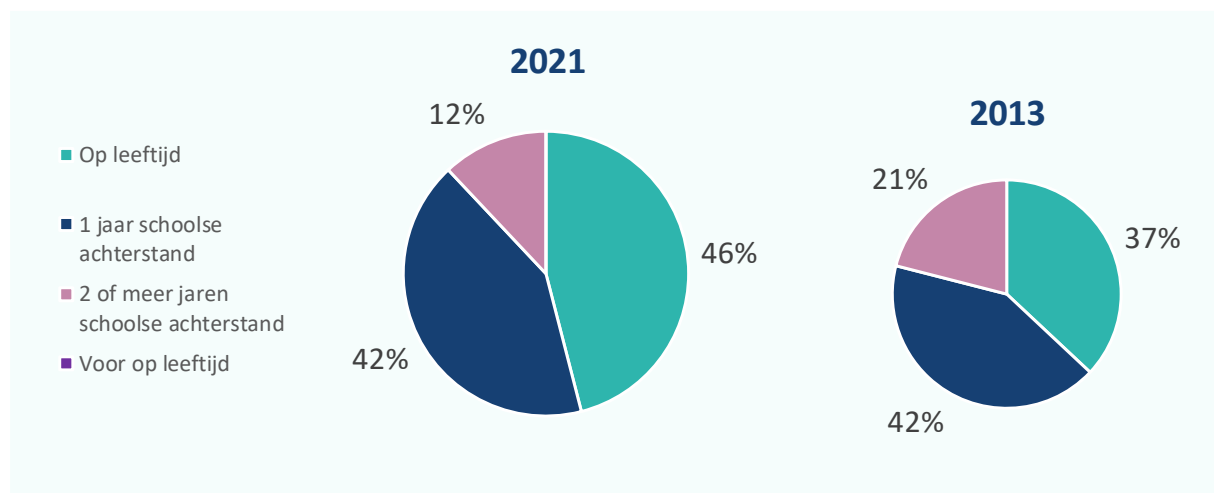

Figuur 8 - Cognitief stimulerend thuisklimaat (percentage ouders dat (helemaal) akkoord gaat met de stellingen)

DE LEERLING OP SCHOOL

SCHOOLLOOPBAAN

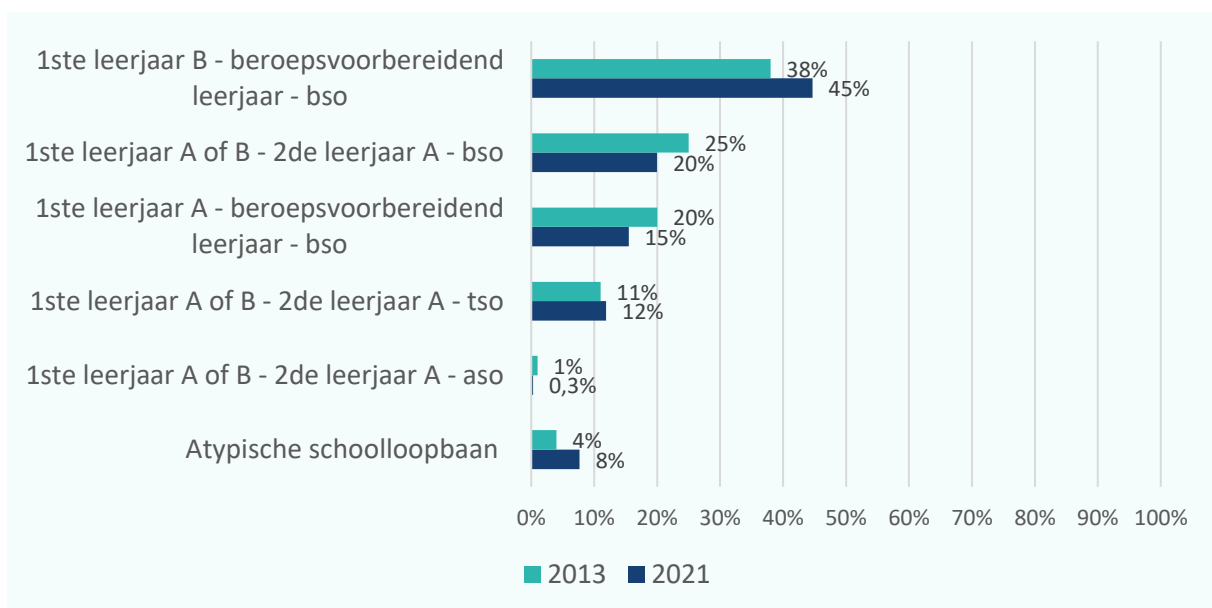
Iets minder dan de helft van de leerlingen zit op leeftijd (46%) of heeft een jaar schoolse achterstand opgelopen (42%, Figuur 9). Eén op de tien leerlingen heeft twee of meer jaren schoolse achterstand opgelopen (12%), terwijl er geen leerlingen zijn die voor zitten op hun leeftijd. In vergelijking met 2013 zijn er meer leerlingen die op leeftijd zitten en minder leerlingen die twee of meer jaren schoolse achterstand hebben opgelopen.

Figuur 9 - Verdeling van de leerlingen volgens schoolse achterstand

Meer specifiek vroegen we aan de ouders hoe de leerlingen schoolse achterstand opliepen. De meeste leerlingen die hun jaar moesten overdoen, deden dat in het lager onderwijs (35%). Een minderheid bleef zitten in het secundair onderwijs (17%).

Om de schoolloopbaan van de leerlingen in het secundair onderwijs in kaart te brengen, werden zes schoolloopbaantypes opgesteld aan de hand van drie indicatoren: start secundair onderwijs, einde eerste graad en einde tweede graad. Figuur 10 geeft de zes types weer, samen met het percentage leerlingen in elk van die types in 2013 en in 2021. De meeste zesdejaars bso zaten in de tweede graad ook al in het bso (2013: 83%, 2021: 80%). In vergelijking met 2013 zijn er in 2021 binnen deze groep meer leerlingen die gestart zijn in het 1ste leerjaar B (2013: 38%, 2021: 45%) en minder leerlingen die gestart zijn in het 1ste leerjaar A (2013: 20%, 2021: 15%). Zowel in 2021 als in 2013 zat ongeveer een tiende van de leerlingen op het einde van de tweede graad in het tso (2013: 11%, 2021: 12%). Waar in 2013 nog 1% van de leerlingen op het einde van de tweede graad in het aso zat, geldt dat in 2021 voor slechts 0,3% van de leerlingen. In 2021 zijn er meer leerlingen met een atypische schoolloopbaan dan in 2013 (2013: 4%, 2021: 8%). Dit zijn leerlingen die uit een andere onderwijsvorm (buitengewoon secundair onderwijs) of een buitenlands onderwijssysteem komen, leerlingen die laattijdig zijn ingestroomd of leerlingen van wie we over onvoldoende gegevens beschikken om de schoolloopbaan volledig in kaart te brengen.

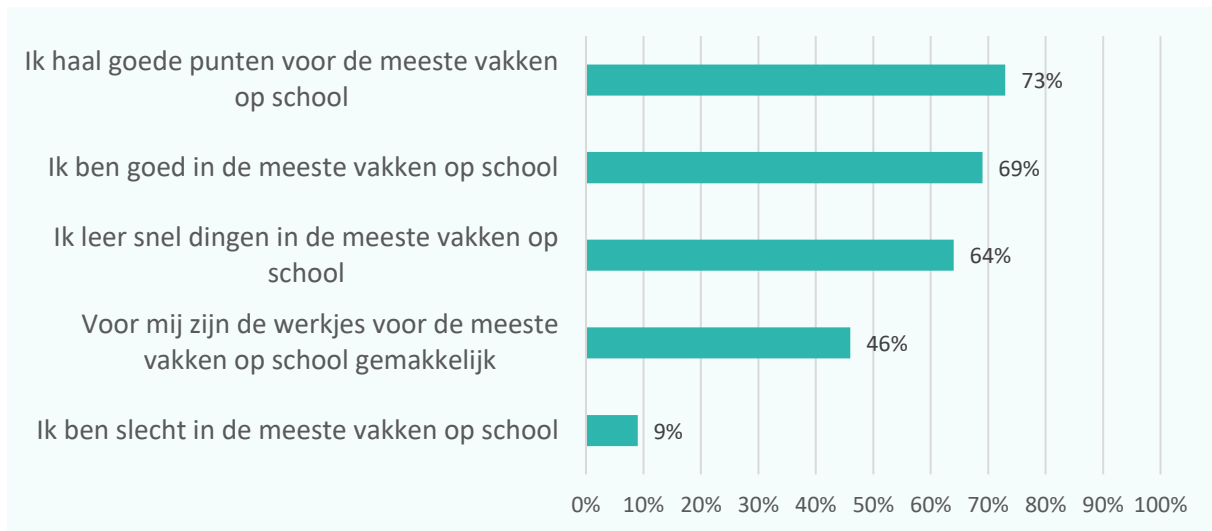

Figuur 10 - Percentage leerlingen in de verschillende schoolloopbaantypes, opgesteld aan de hand van drie indicatoren: start secundair onderwijs - einde eerste graad - einde tweede graad

Ongeveer een tiende van de leerlingen (13%) zat gedurende zijn lagereschooltijd een tijd in het **buitengewoon lager onderwijs**. De meeste leerlingen (48%) volgden het type 8 (ernstige leerstoornis) of het type basisaanbod (21%).

ACADEMISCH ZELFCONCEPT

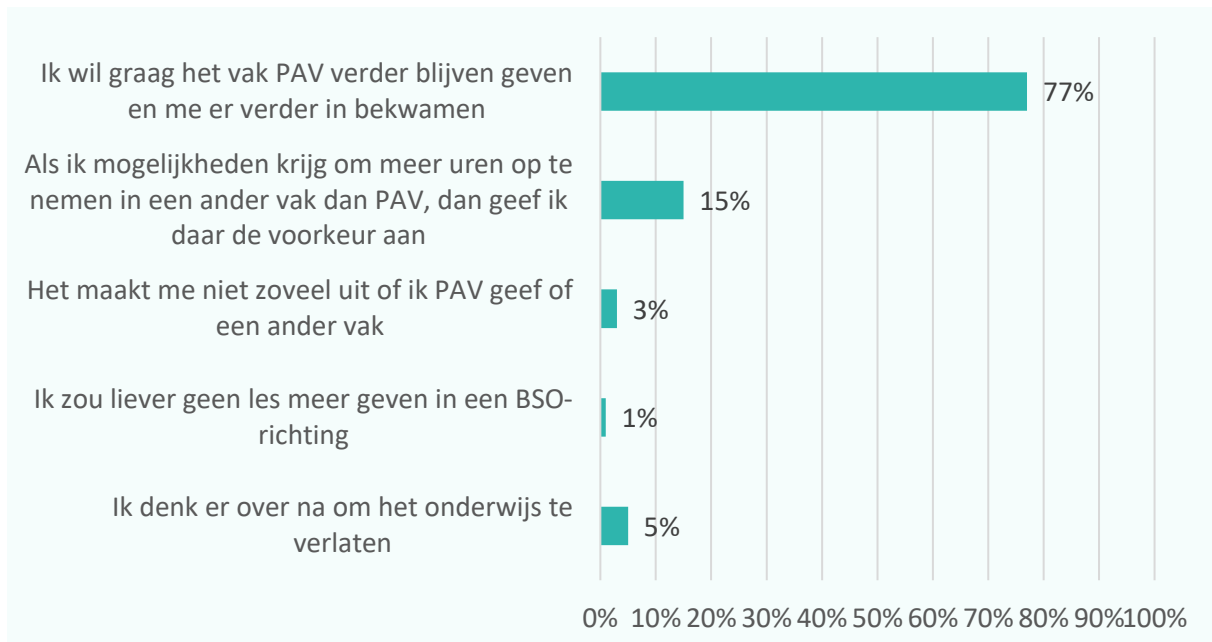
De leerlingen kregen een aantal vragen voorgelegd met betrekking tot hun **academisch zelfconcept** (Figuur 11). De meerderheid van de leerlingen vindt van zichzelf dat hij of zij goed is (69%), goede punten behaalt (73%) en snel dingen leert in de meeste vakken op school (64%). Iets minder dan de helft van de leerlingen geeft aan de werkjes voor de meeste vakken op school gemakkelijk te vinden (46%). Ongeveer één leerling op tien vindt van zichzelf dat hij slecht is in de meeste vakken op school (9%).

Figuur 11 - Academisch zelfconcept van de leerlingen (percentage leerlingen dat (helemaal) akkoord gaat met de stellingen)

MOTIVATIE LEERKRACHT PAV

Ruim drie op de vier leerkrachten is **gemotiveerd** om het vak PAV te geven en zich er verder in te bekwamen (77%, Figuur 12). Bijna vijftien procent zou liever meer uren opnemen in een ander vak dan PAV. Een klein deel van de leerkrachten PAV denkt er over na om het onderwijs te verlaten (5%).

Figuur 12 - Motivatie van de leerkrachten PAV (percentage leerkrachten dat (helemaal) akkoord gaat met de stellingen)

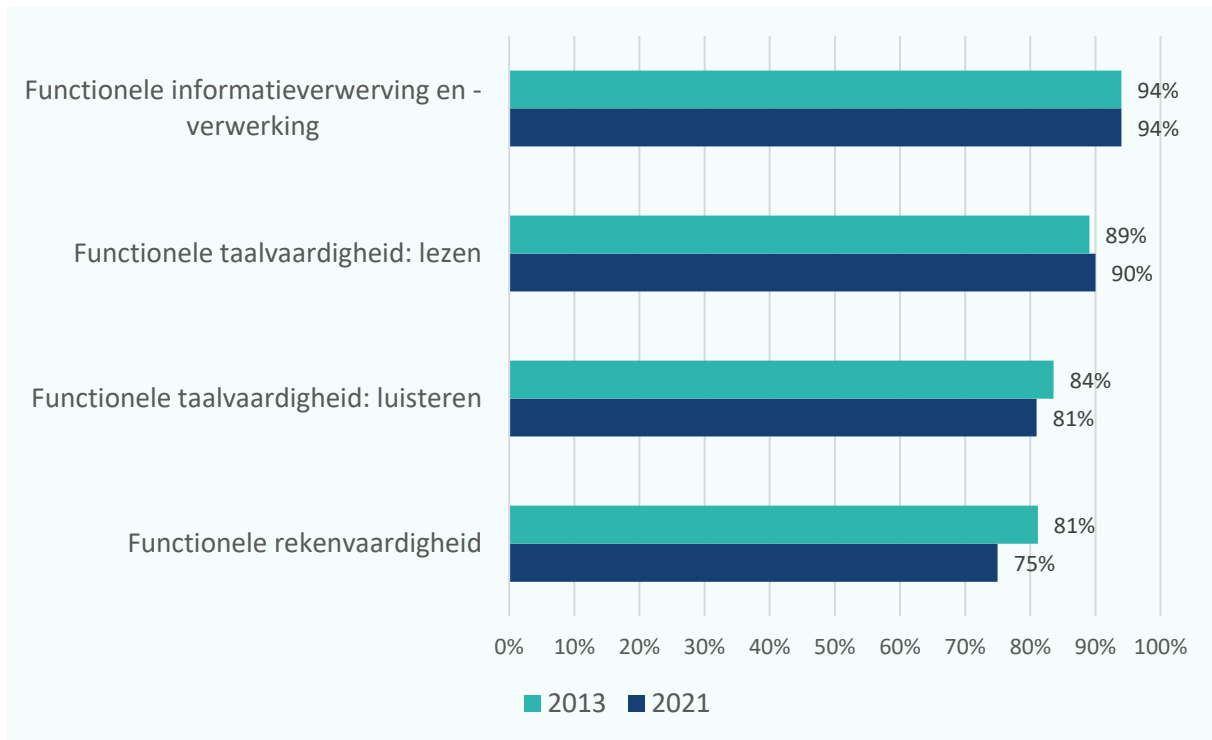
HET VAK PAV

We vroegen aan de leerkrachten om in kaart te brengen hoe PAV **georganiseerd** wordt in hun klas(sen). In de meerderheid van de scholen (92%) wordt PAV als afzonderlijk vak gegeven. De leerlingen krijgen in dat geval gemiddeld vier uur per week PAV. In één op de acht klassen wordt dit aanbod aangevuld met een of meerdere extra vakken voor de eindtermen PAV. Dit is vaak Nederlands of wiskunde. In de overige 8% van de klassen wordt PAV vervangen door de afzonderlijke vakken MAVO, Nederlands en wiskunde.

Minder dan de helft van de leerkrachten (40%) maakt gebruik van een **handboek** in de les PAV. De grote meerderheid van de leerkrachten (90%) gebruikt (ook) ander lesmateriaal, waarbij eigen materiaal (93%), materiaal van collega's (63%) en materiaal van KlasCement (61%) het meest gebruikt worden.

Iets meer dan de helft van de leerkrachten (53%) geeft aan dat er in hun school **leerlijnen** zijn voor PAV in de derde graad. Dit is 10 procent meer dan in 2013. Telkens ongeveer 36% van de leerkrachten geeft aan dat er ook aparte leerlijnen zijn voor functionele lees-, luister- en rekenvaardigheid en voor functionele informatieverwerking en -verwerking in de derde graad. Ook dit aandeel ligt hoger dan in 2013 (31%).

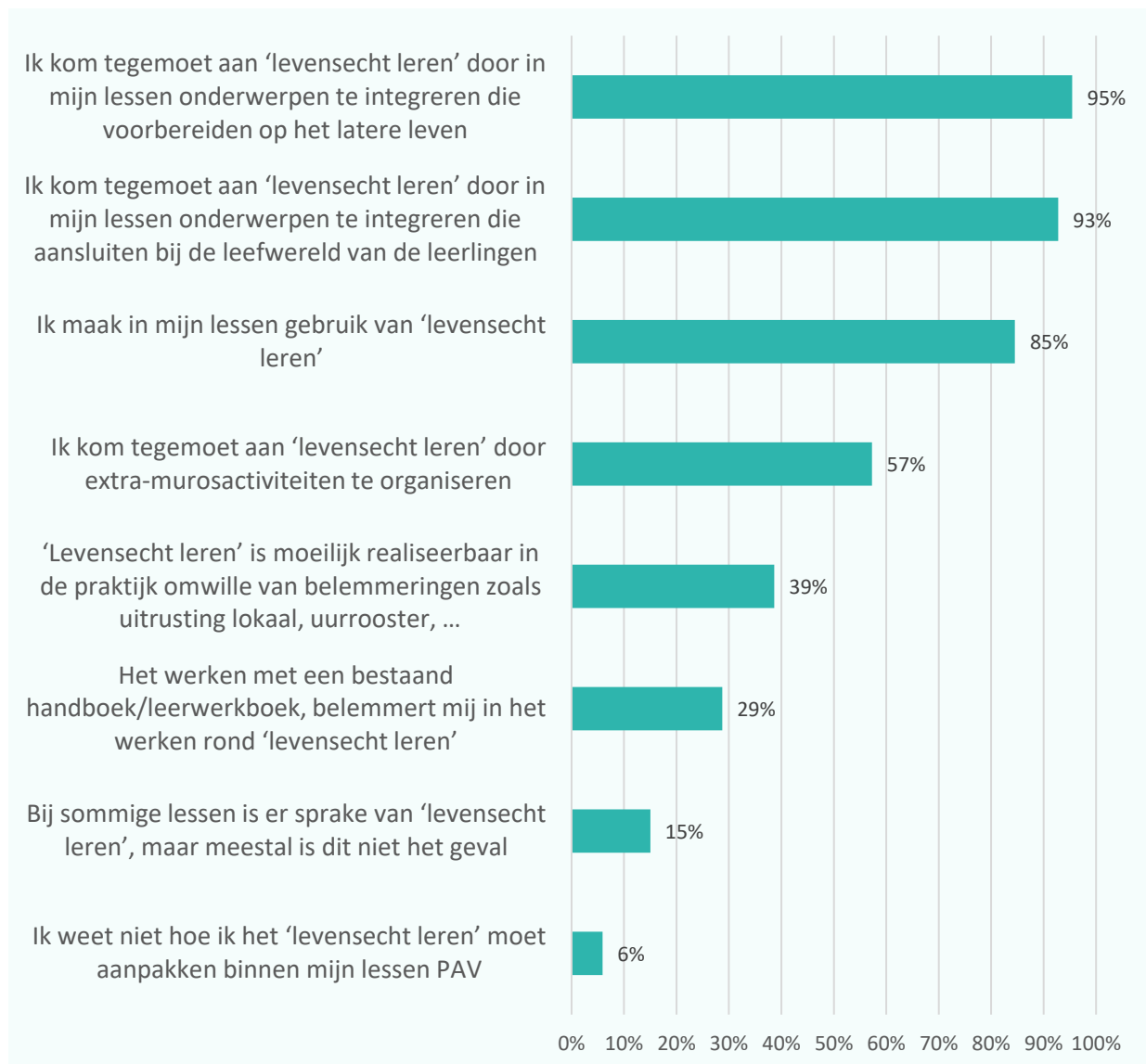
De leerkrachten hechten over het algemeen veel **belang** aan de **getoetste eindtermen** (Figuur 13). Ze hechten het meeste belang aan functionele informatieverwerking en -verwerking (94%) en het minst aan functionele rekenvaardigheid (75%). In 2013 was dat ook al zo, hoewel daar het verschil tussen de domeinen minder groot was. In vergelijking met 2013 is vooral het belang dat gehecht wordt aan rekenvaardigheid afgenomen.

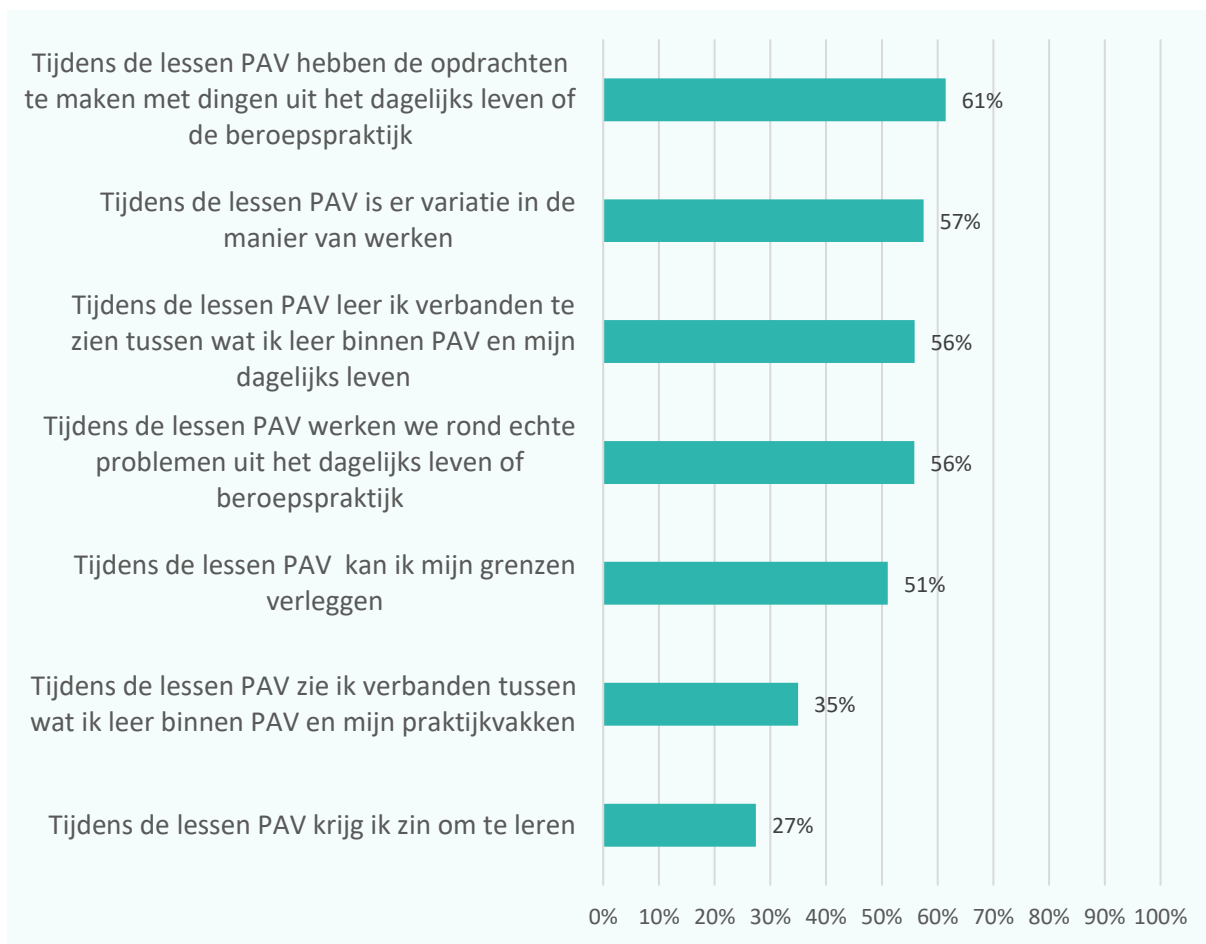
Figuur 13 - Mate waarin leerkracht belang hecht aan de getoetste domeinen van PAV in de klas (percentage leerkrachten dat het domein (heel) belangrijk vindt)

Zowel de leerkrachten als de leerlingen vulden enkele vragen in met betrekking tot **levensecht leren en uitdagende leeromgevingen** tijdens de lessen PAV. Zo goed als alle leerkrachten geven aan dat ze in hun lessen onderwerpen proberen te integreren die voorbereiden op het latere leven (95%) of aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen (93%) (Figuur 14). De leerlingen ervaren daarentegen in mindere mate dat er in de lessen PAV gewerkt wordt rond echte problemen uit het dagelijkse leven of de

beroepspraktijk (56%) (Figuur 15). Opvallend is dat slechts een derde van de leerlingen (35%) verbanden ziet tussen de lessen PAV en de praktijkvakken.

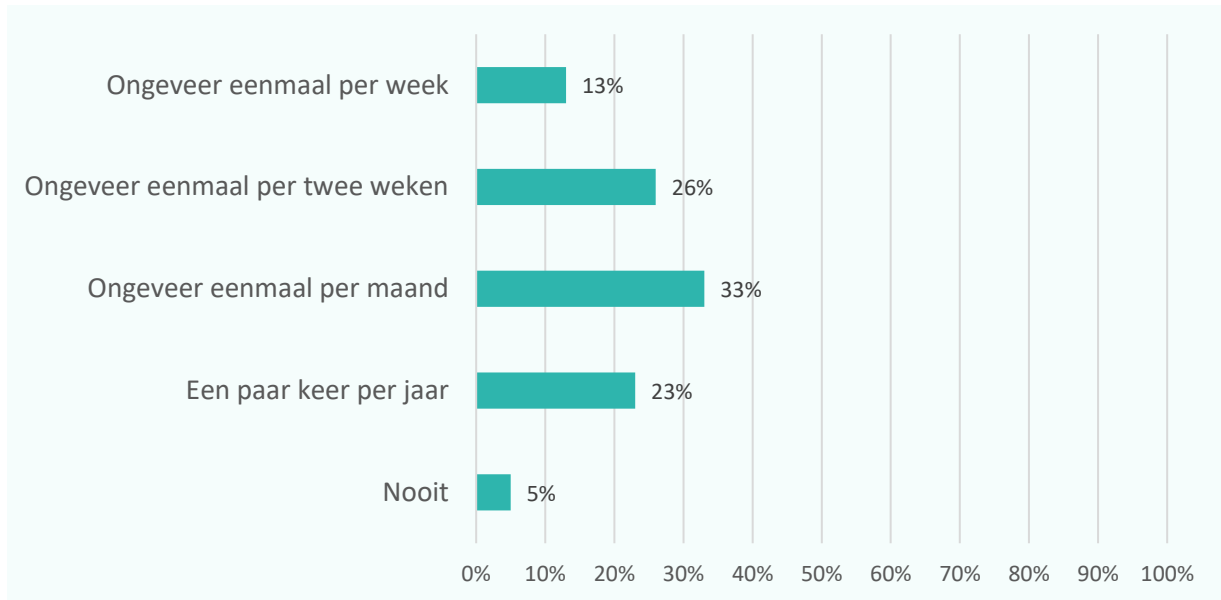

Figuur 14 - Levensecht leren in de lessen PAV volgens de leerkracht (percentage leerkrachten dat (helemaal) akkoord gaat met de stellingen)

Figuur 15 - Uitdagende leeromgevingen in de lessen PAV volgens de leerling (percentage leerlingen dat (helemaal) akkoord gaat met de stellingen)

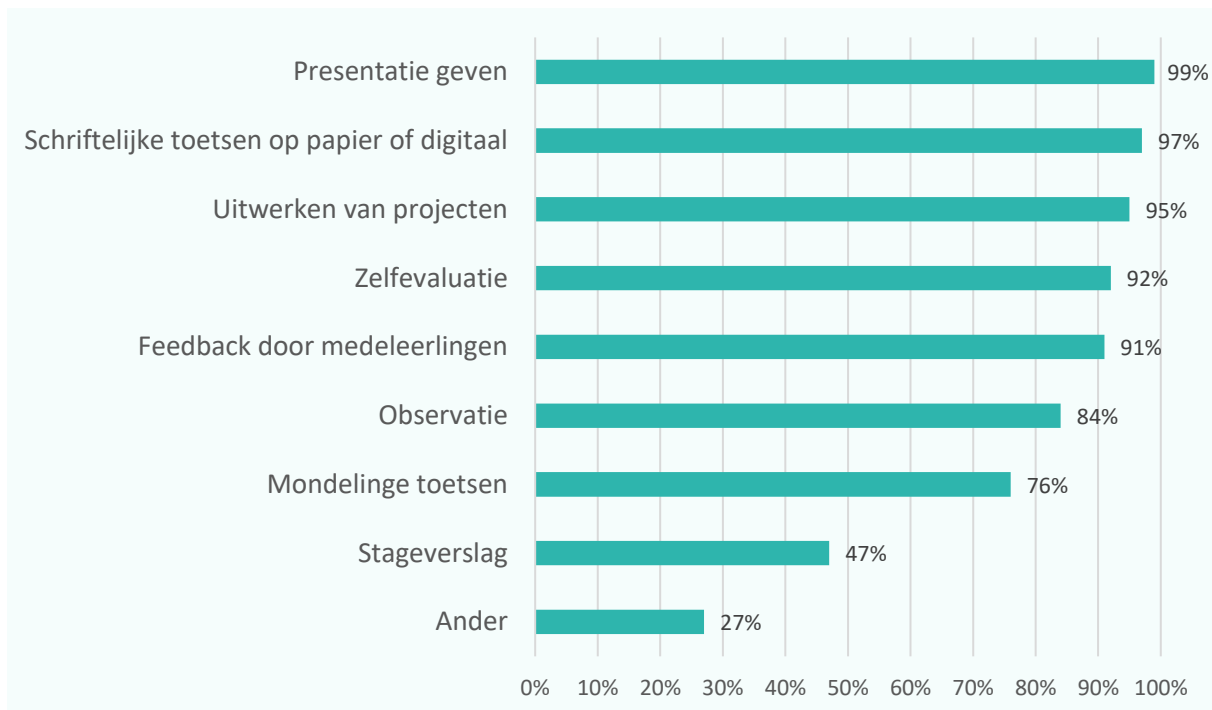
Ongeveer twee derde van de scholen (69%) neemt geen **examens** af voor het vak PAV. Daarnaast werd aan de scholen gevraagd hoe vaak een **proefwerk of toets** wordt afgenomen voor PAV (Figuur 16). Een klein percentage scholen (5%) neemt ook nooit een proefwerk of toets voor het vak PAV af. In een derde van de scholen wordt ongeveer eenmaal per maand een proefwerk of toets voor PAV afgenomen (33%).

Figuur 16 - Frequentie van evaluatie (proefwerk of toets) van het vak PAV

Wanneer het vak PAV **geëvalueerd** wordt, gebeurt dit het vaakst voor de domeinen functionele informatieverwerving- en verwerking (79%) en functionele taalvaardigheid (78%). Functionele rekenvaardigheid wordt opvallend minder vaak geëvalueerd (37%).

Zo goed als alle leerkrachten (99%) evalueren het vak PAV soms of vaak aan de hand van het geven van een presentatie door de leerlingen (Figuur 17). Ook schriftelijke toetsen (97%), het uitwerken van projecten (95%), zelfevaluatie (92%) en feedback door medeleerlingen (91%) zijn populaire evaluatievormen.

Figuur 17 - Manier van evalueren van het vak PAV (percentage leerkrachten dat aangeeft dit soms, vaak of heel vaak te doen)

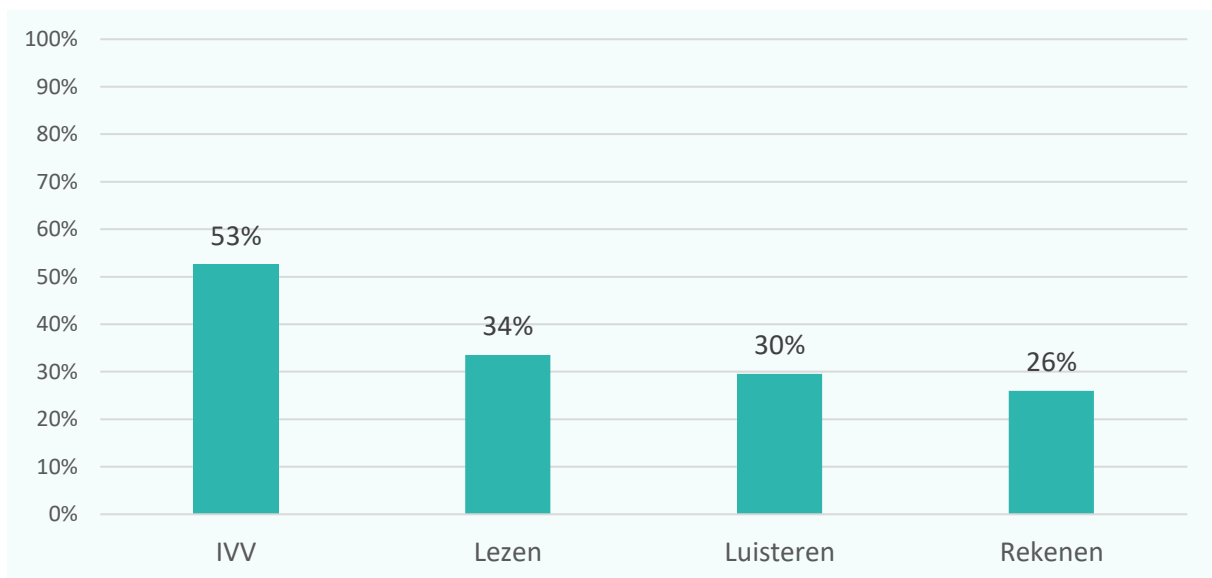
4 DE PEILINGSRESULTATEN PAV

In dit hoofdstuk bespreken we de mate waarin de leerlingen op het einde van de derde graad beroepssecundair onderwijs de getoetste eindtermen PAV bereiken. We brengen daarbij ook de trends ten opzichte van de vorige peiling in 2013 in kaart. Vervolgens kijken we hoe de resultaten van elkaar verschillen op basis van enkele leerlingenkenmerken. Daarna gaan we in op de samenhang van de toetsprestaties met een aantal kenmerken van de leerlingen en hun gezin, schoolkenmerken en kenmerken van de onderwijspraktijk.

HOEVEEL LEERLINGEN BEHEERSEN DE EINDTERMEN?

RESULTATEN 2021

Figuur 18 toont per toets het percentage leerlingen dat het minimumniveau bereikt. Voor de toets **IVV** beheerst iets meer dan de helft van de leerlingen (53%) de eindtermen. Een derde van de leerlingen behaalt de eindtermen voor **functionele leesvaardigheid** (34%). Minder dan een derde van de leerlingen behaalt tot slot de eindtermen voor **functionele luistervaardigheid** (30%) en **functionele rekenvaardigheid** (26%).

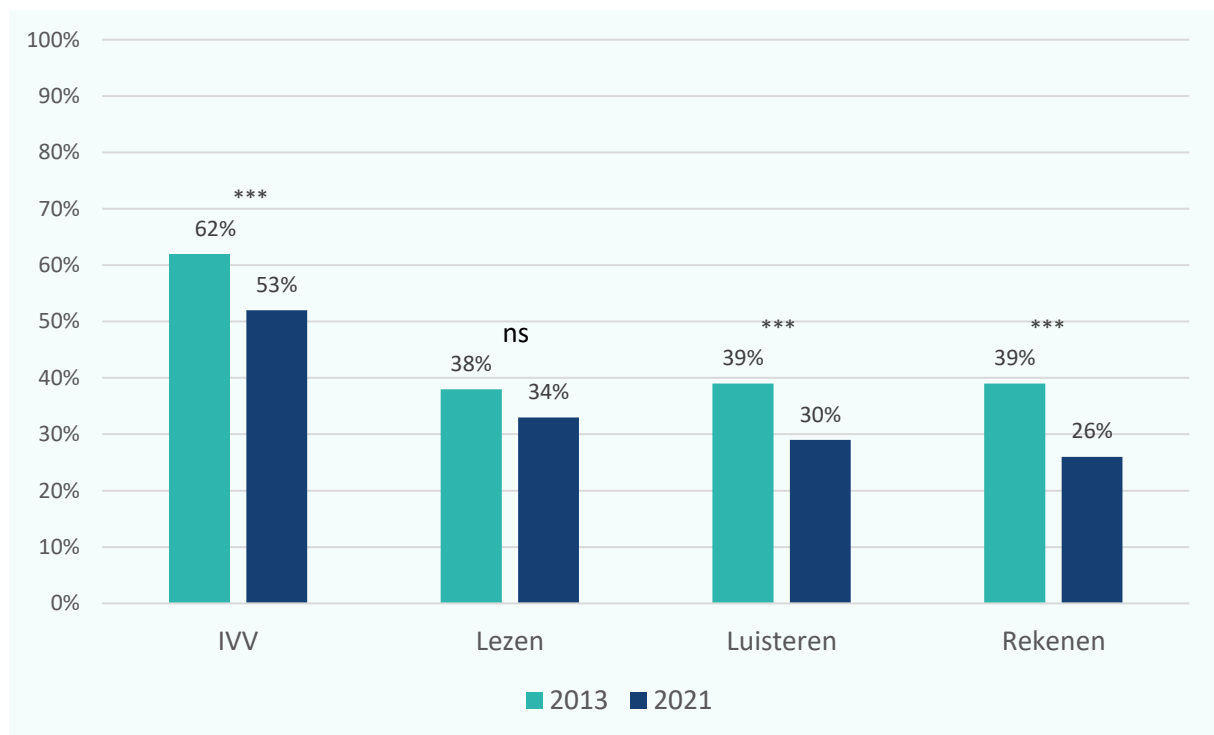

Figuur 18 - Percentage leerlingen dat de eindtermen behaalt

EVOLUTIE VAN DE RESULTATEN

Het was de tweede maal dat PAV in het secundair beroepsonderwijs gepeild werd. Een essentieel onderdeel van het peilingsresultaat is dan ook de vergelijking met de vorige peiling. De evolutie van de resultaten doorheen de peilingen is weergegeven in Figuur 19. Bij elke vergelijking van resultaten tussen de verschillende meetmomenten moeten we ons afvragen of het verschil statistisch significant is. We moeten m.a.w. nagaan hoe zeker we kunnen zijn dat deze evolutie niet te wijten is aan toevallige schommelingen. Wanneer een verschil statistisch niet significant is, kunnen we niet met voldoende zekerheid uitsluiten dat het verschil toevallig is. De informatie over de statistische toetsing is ook opgenomen in Figuur 19. Wanneer de vastgestelde evolutie niet significant is, geven we dit aan met de code 'ns'. Voor een significant verschil geeft het aantal sterretjes de mate van zekerheid weer (* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$). Naarmate er meer sterretjes staan, is de kans kleiner dat we dit verschil bij toeval zouden vinden.

De beheersing van de eindtermen PAV is sinds 2013 significant gedaald voor informatieverwerking en -verwerking, functionele luistervaardigheid en functionele rekenvaardigheid. Voor functionele leesvaardigheid is de daling niet significant.

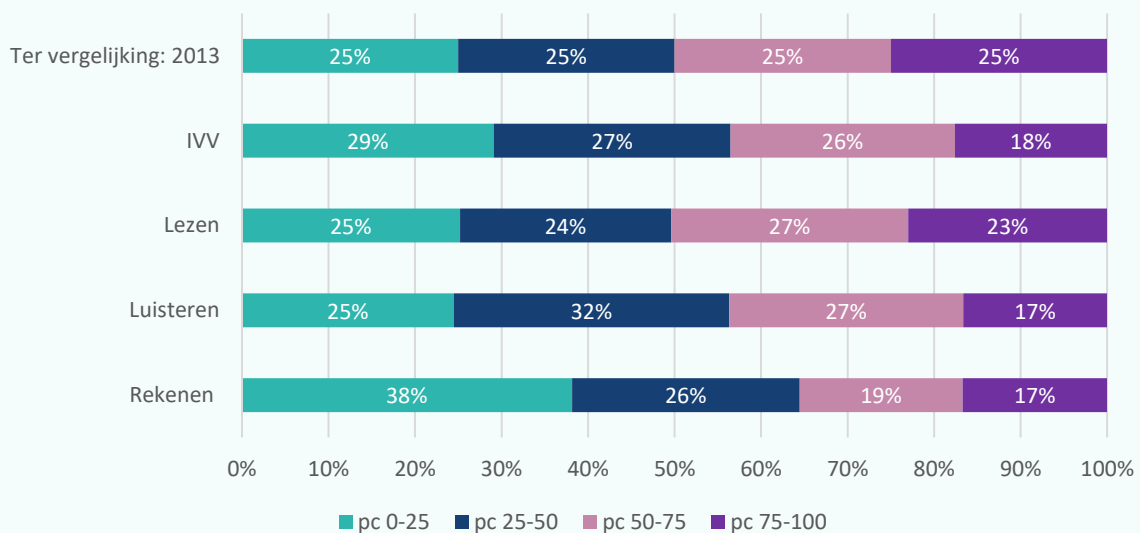
Figuur 19 - Percentage leerlingen dat de eindtermen behaalt in vergelijking met 2013

THEMABOX

EVOLUTIE VAN DE RESULTATEN NADER BEKEKEN

De evolutie in resultaten kan verder worden uitgelicht door de percentielgroepen te vergelijken. Hiertoe delen we de leerlingen die in 2013 deelnamen aan de peiling per toetscluster in vier groepen. Deze groepen bevatten telkens 25% van de leerlingen: de leerlingen met de zwakste scores (percentiel 0-25), de beneden gemiddeld scorende (percentiel 25-50), bovengemiddeld scorende (percentiel 50-75), en sterkst scorende leerlingen (percentiel 75-100). Aan de hand hiervan worden scores bepaald die leerlingen dienen te behalen om bijvoorbeeld tot de sterkst scorende leerlingen te behoren. Zo kunnen verschuivingen in de groepen nader worden bekeken (Figuur 20).

Voor **rekenen** (en in mindere mate voor **IVV**) zien we dat het aantal zwakke presteerders (pc 0-25) sterk toeneemt, terwijl de groep sterkste presteerders (pc 75-100) afneemt. Voor de toetsen lezen en luisteren blijft de groep zwakke presteerders (pc 0-25) daarentegen even groot als in 2013. Voor **lezen** zien we echter dat een klein deel van de groep sterkste presteerders (pc 75-100) verschoven is naar de groep redelijk sterke presteerders (pc 50-100). Voor **luisteren** is een deel van de groep sterkste presteerders (pc 75-100) dan weer verschoven naar de groep redelijk zwakke presteerders (pc 25-50).

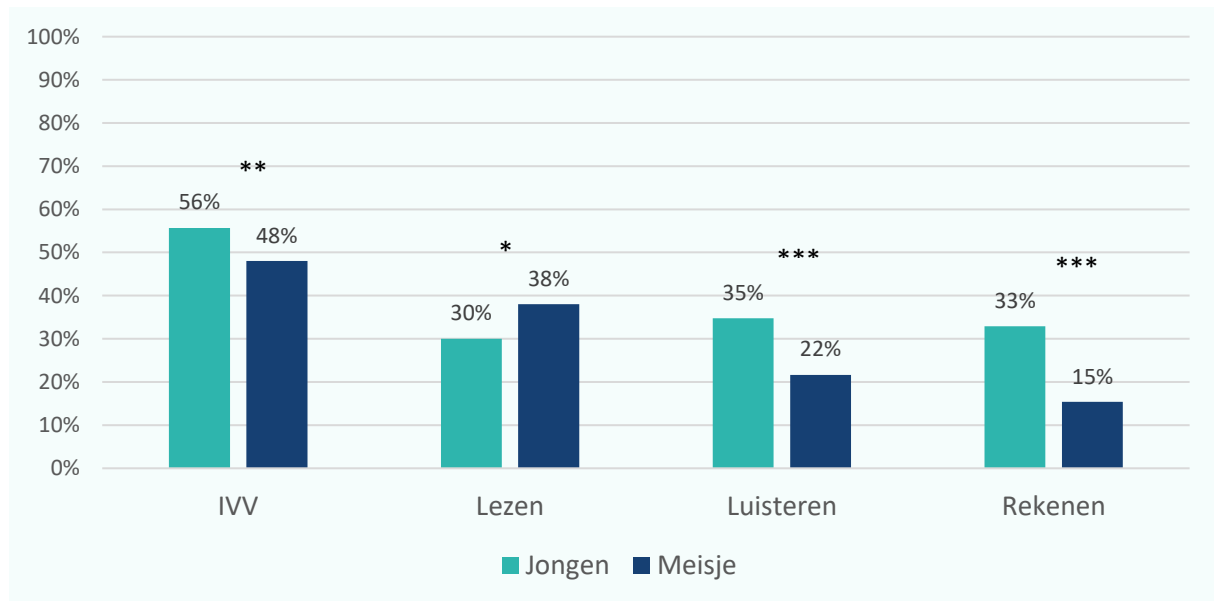
Figuur 20 - Evolutie percentielgroepen (pc) sinds 2013

RESULTATEN PER LEERLINGENGROEP

Bovenstaande algemene resultaten kunnen nog specifiek bekeken worden door de resultaten op te splitsen op basis van verschillende leerlingkenmerken, zoals geslacht, thuistaal, sociaaleconomische status en studiegebied.

GESLACHT

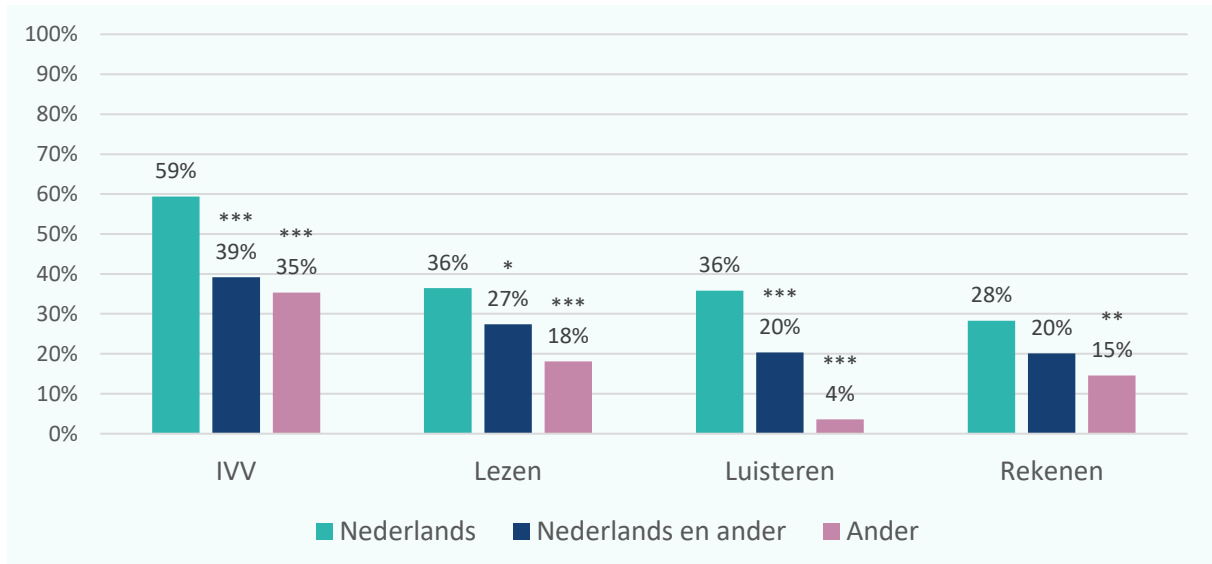
Jongens behalen voor de meeste onderdelen vaker de eindtermen dan meisjes (Figuur 21). Voor rekenen doen jongens het zelfs twee keer zo goed. Enkel voor lezen doen de meisjes het beter dan de jongens.

Figuur 21 - Percentage leerlingen dat de eindtermen behaalt, opgesplitst naar geslacht

THUISTAAL

Leerlingen die thuis exclusief Nederlands spreken behalen voor bijna alle onderdelen significant vaker de eindtermen dan leerlingen die thuis Nederlands combineren met een andere taal (Figuur 22). Voor rekenen is dit verschil niet significant. Leerlingen die thuis uitsluitend een andere taal spreken doen het over de hele lijn minder goed dan leerlingen die enkel Nederlands praten thuis.

Figuur 22 - Percentage leerlingen dat de eindtermen behaalt, opgesplitst naar thuistaal

THEMABOX

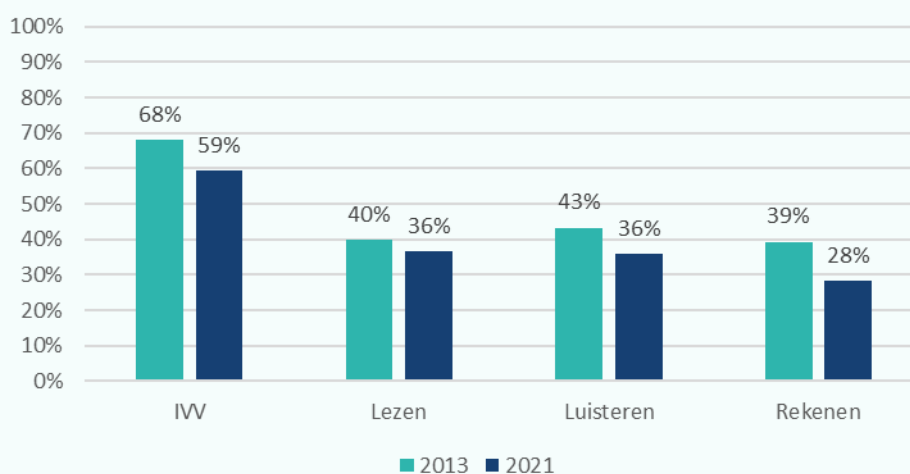
EVOLUTIE RESULTATEN NAAR THUISTAAL

Ook bij de peiling in 2013 werd voor elke toets een kloof gevonden tussen Nederlandstalige leerlingen en leerlingen met een andere thuistaal. We kunnen daarbij onderzoeken of de kloof tussen deze groepen van leerlingen groter of kleiner wordt of gelijk blijft.

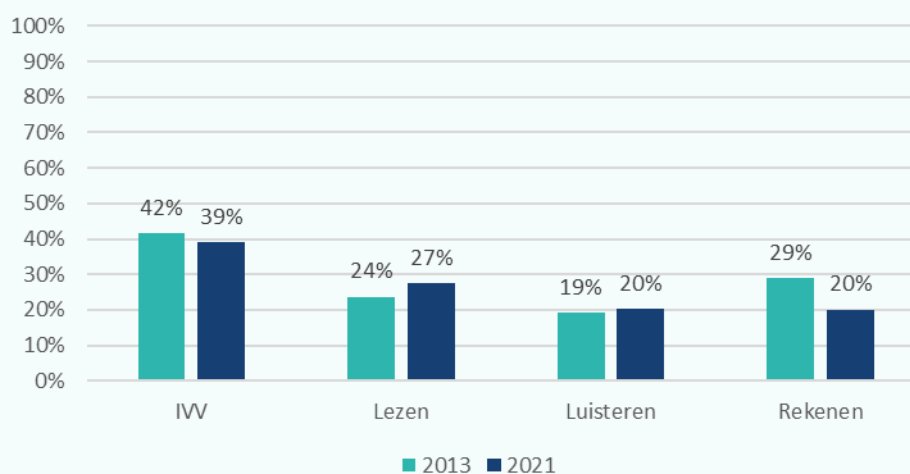
Wanneer we de resultaten vergelijken tussen de groep leerlingen die thuis Nederlands combineren met een andere taal en de groep die thuis enkel Nederlands spreekt (Figuur 23), zien we dat voor IVV en luisteren het vooral Nederlandstalige leerlingen zijn wier resultaten erop achteruit zijn gegaan. Voor lezen gaan de leerlingen die Nederlands en een andere taal spreken, er lichtjes op vooruit, waar we bij de Nederlandstalige leerlingen een (niet significante) achteruitgang zien. Voor rekenen is in beide groepen de achteruitgang vrij groot.

Wanneer we de prestaties van de exclusief anderstalige leerlingen vergelijken met de Nederlandstaligen, zien we dat de prestaties van groep anderstaligen ongeveer stabiel blijft voor IVV, lezen en luisteren. Voor rekenen gaat ook deze groep erop achteruit.

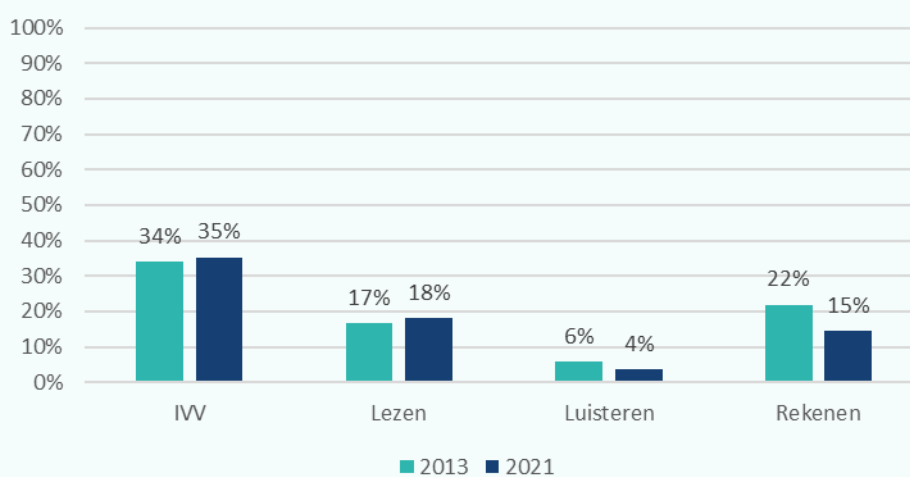
Nederlands

Nederlands en een andere taal

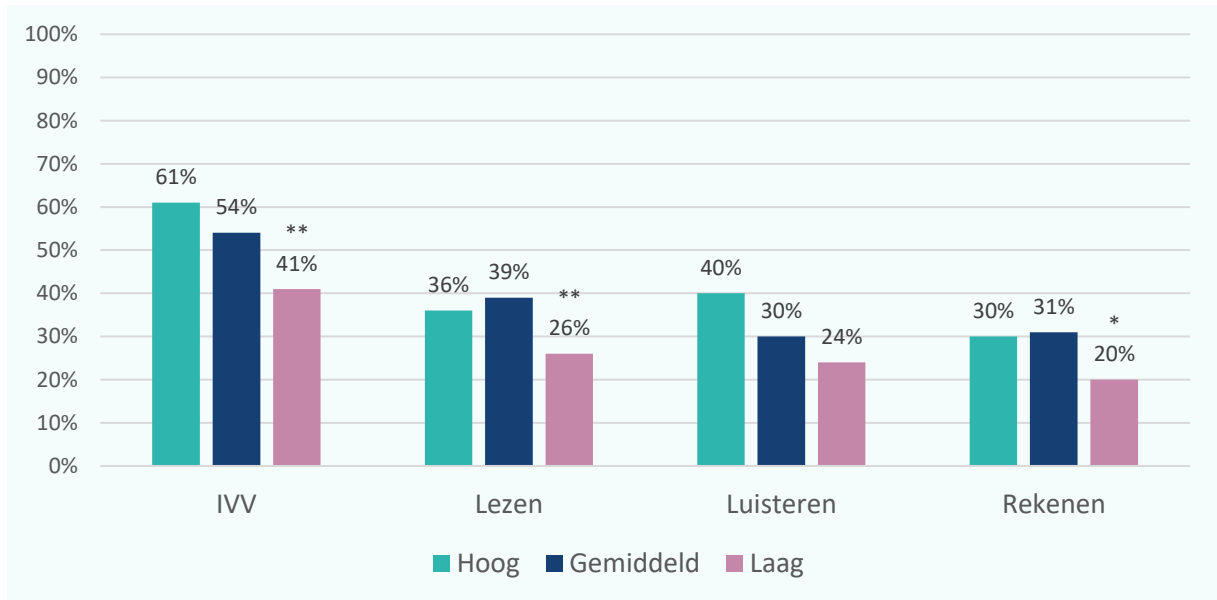
Enkel een andere taal

Figuur 23 - Evolutie resultaten naar thuistaal

SOCIAALECONOMISCHE STATUS

Leerlingen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status (SES) behalen voor de meeste onderdelen minder vaak de eindtermen dan leerlingen uit gezinnen met een gemiddelde SES (Figuur 24). Alleen voor luisteren is dit niet het geval. Leerlingen met een hoge SES behalen over de hele lijn even vaak de eindtermen als leerlingen met een gemiddelde SES.

Figuur 24 - Percentage leerlingen dat de eindtermen behaalt, opgesplitst naar SES

STUDIEGEBIED

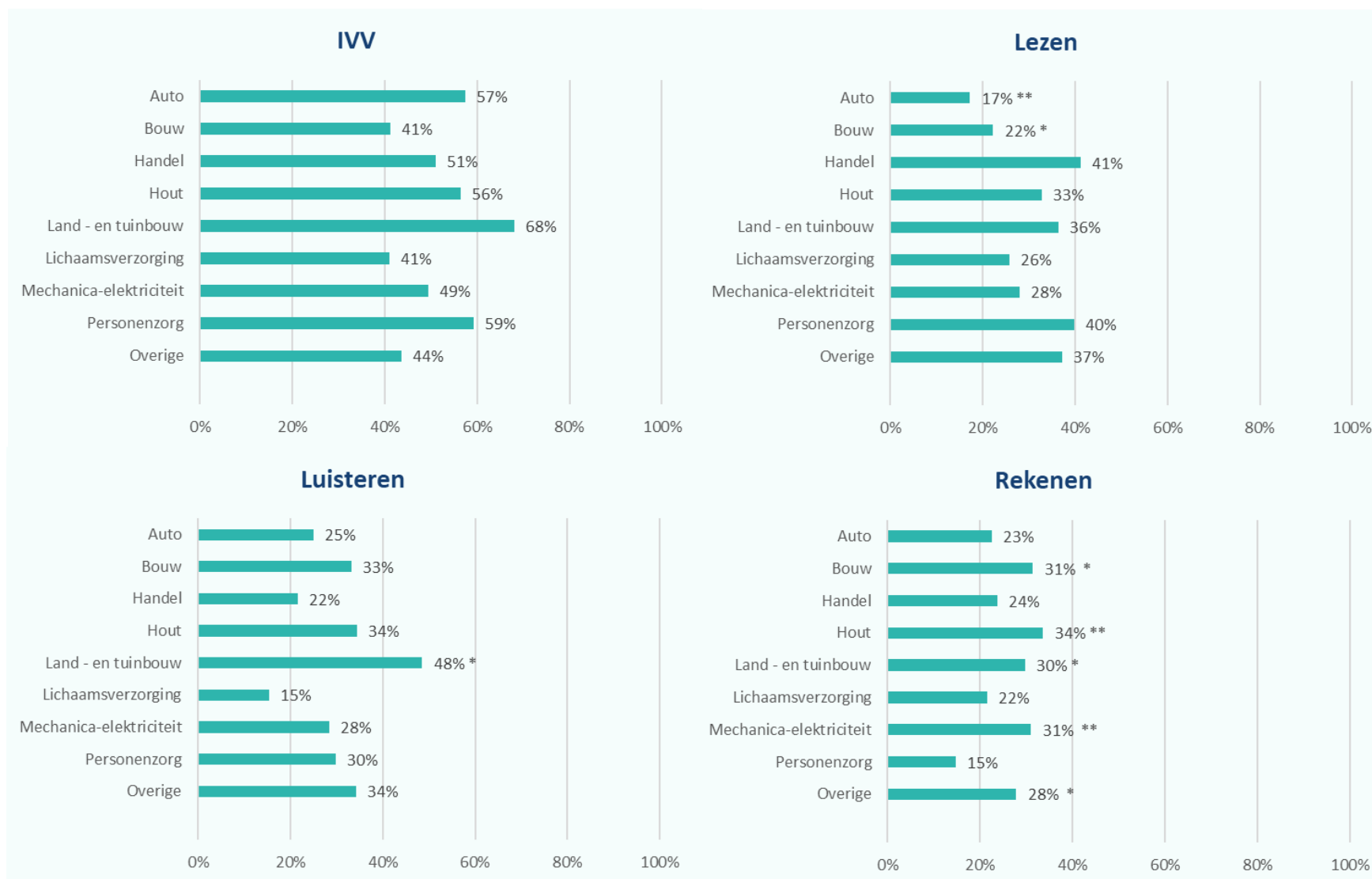
Ook het het studiegebied van de leerlingen is een belangrijk element bij de interpretatie van de toetsprestaties. In Figuur 25 wordt het percentage leerlingen dat de eindtermen behaalt per studiegebied en per domein weergegeven. Een sterretje wijst op een significant verschil in resultaten in vergelijking met het studiegebied personenzorg.

Voor IVV scoren de studiegebieden land- en tuinbouw (68%), personenzorg (59%), auto (57%) en hout (56%) het best, maar de verschillen zijn niet significant.

Voor lezen zijn er heel wat studiegebieden die ongeveer even goed presteren. Andere studiegebieden scoren lager dan personenzorg, maar enkel voor bouw (22%) en auto (17%) is dit verschil significant.

Voor luisteren scoren de leerlingen uit land- en tuinbouw (48%) significant beter dan personenzorg.

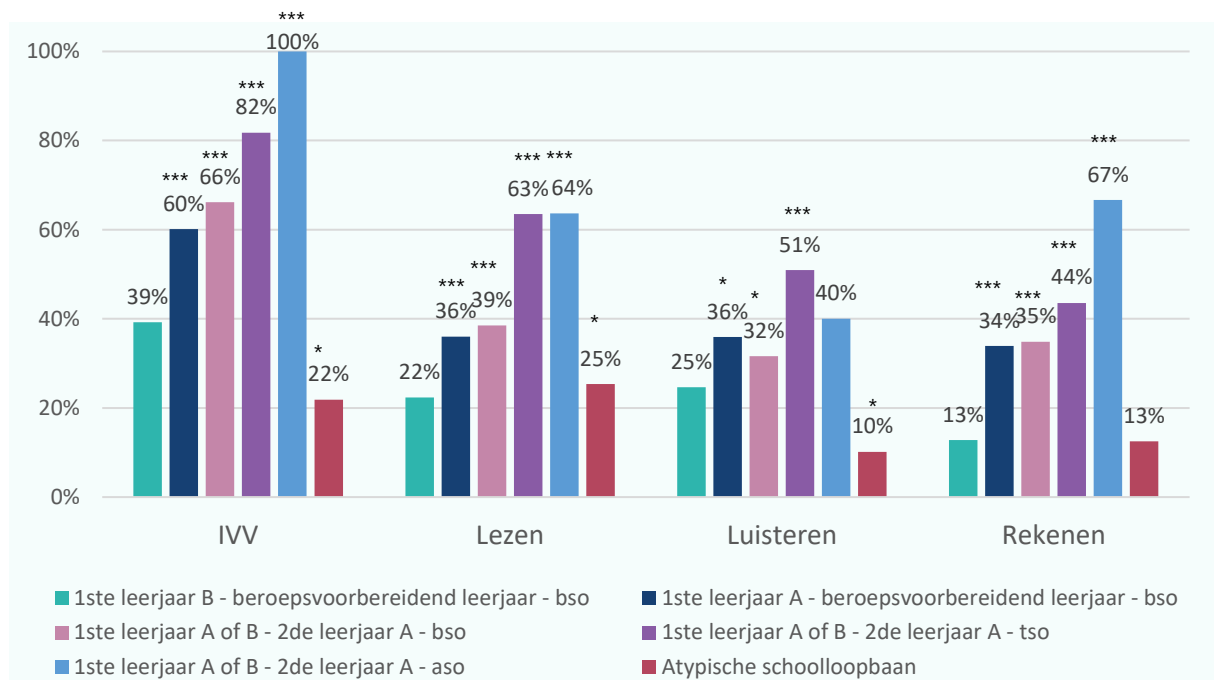
Voor rekenen scoort het studiegebied personenzorg het minst goed met 15% van de leerlingen dat de eindtermen haalt. Heel wat studiegebieden scoren significant beter. Het gaat hier om land- en tuinbouw (30%), mechanica-elektriciteit (31%), bouw (31%), hout (34%) en de overige studiegebieden (28%).

Figuur 25 - Percentage leerlingen dat de eindtermen behaalt per studiegebied

SCHOOLLOOPBAAN

Ten slotte hebben we de resultaten opgesplitst naar de schoolloopbaan die de leerling doorlopen heeft in het secundair onderwijs. In Figuur 26 zien we dat er grote verschillen zijn in de prestaties van de leerlingen naargelang de schoolloopbaan die ze doorlopen hebben. Leerlingen die het secundair onderwijs startten in de B-stroom of die een atypische schoolloopbaan hebben doorlopen, doen het over de gehele lijn het minst goed. Leerlingen die in de tweede graad in het tso of aso zaten, doen het het best. Deze laatste groep is echter heel klein (0.3% van de leerlingen).

Figuur 26 - Percentage leerlingen dat de eindtermen behaalt per schoolloopbaantype

VERSCHILLEN TUSSEN SCHOLEN

Aan de hand van de gemiddelde prestaties van de leerlingen van een school kunnen we scholen met elkaar vergelijken. Voor elke school uit de peilingssteekproef berekenden we eerst het gemiddelde van de behaalde vaardigheidsscores. We noemen dit het **feitelijk gemiddelde**. Wanneer we de feitelijke gemiddeldes van scholen naast elkaar plaatsen, zien we dat sommige scholen hoger scoren dan andere scholen. Dat wijst er op het eerste gezicht op dat sommige scholen het beter doen dan andere scholen.

De feitelijke gemiddeldes van scholen met elkaar vergelijken is echter niet helemaal eerlijk. Verschillen tussen scholen kunnen immers te wijten zijn aan factoren waarop de school zelf geen invloed heeft, zoals bijvoorbeeld de sociaaleconomische achtergrond

van de leerlingen op die school. Daarom berekenden we voor elke school ook een **verwacht gemiddelde**. Het verwacht gemiddelde is de score die we statistisch van een school verwachten gegeven haar leerlingenpubliek. Daarbij houden we rekening met de kenmerken uit Tabel 3. Het verschil tussen het feitelijk en verwacht gemiddelde van een school, beschrijft hoeveel hoger of lager die school gescoord heeft dan andere scholen met een gelijkaardig leerlingenpubliek. We noemen dit verschil ook de **toegevoegde waarde** die de school heeft gerealiseerd op de toets. De toegevoegde waarde is een indicatie van de unieke bijdrage die de school – in vergelijking met andere scholen – heeft geleverd aan wat haar leerlingen leren voor de getoetste set van eindtermen. Door scholen met elkaar te vergelijken op basis van de toegevoegde waarde die ze gerealiseerd hebben, vergelijken we hen op een meer faire manier. We hebben immers de invloed van een aantal achtergrondkenmerken geneutraliseerd.

De situering van het feitelijk gemiddelde en de toegevoegde waarde van de scholen worden weergegeven in rupsgrafieken (Figuur 27 en Figuur 28).

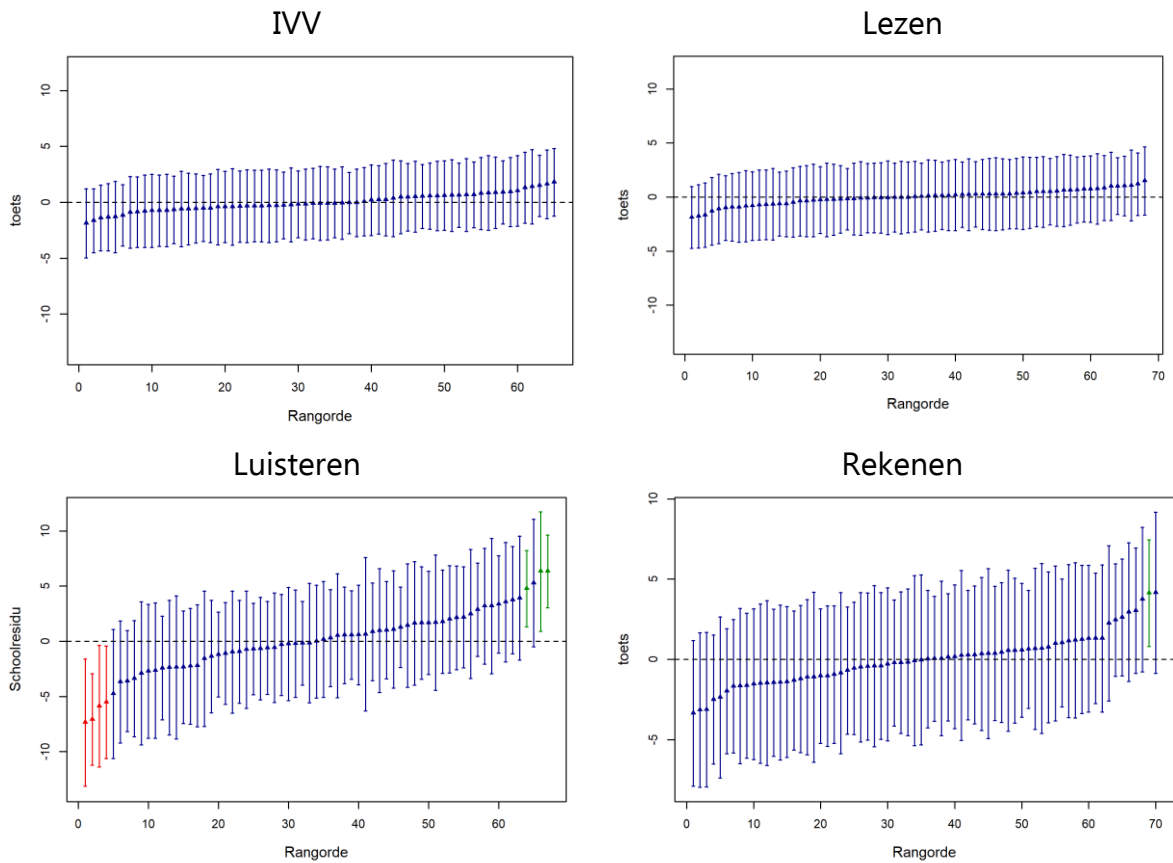
In de rupsgrafieken wordt de prestatie van elke deelnemende school voorgesteld als een stip. Door elke stip loopt een verticale lijn. Deze lijn is het 95%-betrouwbaarheidsinterval, een maat voor statistische onzekerheid. Concreet betekent dit dat wij met 95% zekerheid kunnen zeggen dat de gemeten prestatie van een school (stip) tussen de boven- en ondergrens van de verticale lijn ligt.

De lengte van de verticale lijnen verschilt voor de verschillende scholen in de rupsgrafiek. Hoe kleiner de verticale lijn, hoe kleiner het betrouwbaarheidsinterval en dus hoe betrouwbaarder het resultaat.

De lengte van de verticale lijn en bijgevolg de mate van zekerheid worden in sterke mate bepaald door het aantal leerlingen dat deelneemt aan de toets. Hoe meer leerlingen deelnemen, hoe kleiner de verticale lijn en hoe betrouwbaarder het resultaat.

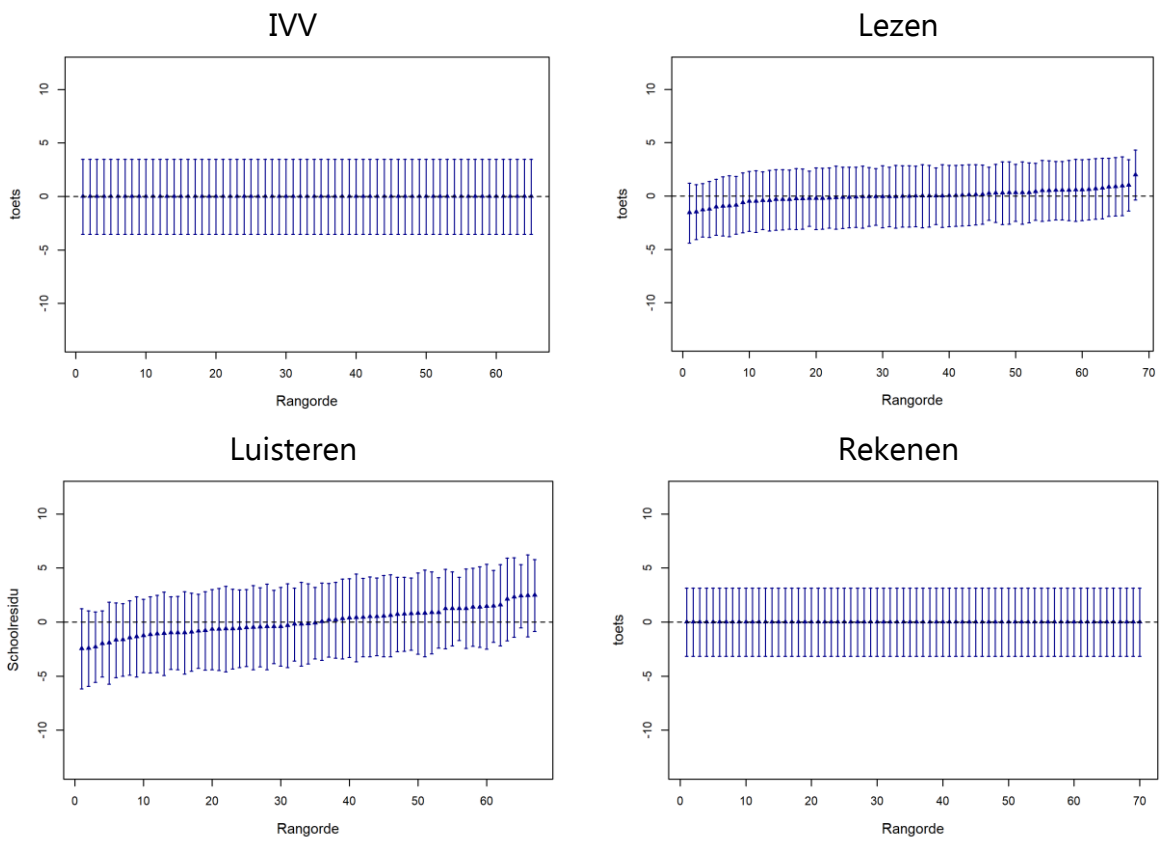
Het gemiddelde dat opgetekend werd in de peiling (het 'Vlaams gemiddelde'), wordt weergegeven als een horizontale nullijn. Enkel wanneer een verticale lijn (betrouwbaarheidsinterval) volledig boven of onder de horizontale nullijn ligt, wijkt de prestatie van de school statistisch significant af van dit Vlaams gemiddelde. Een statistisch significante afwijking wil zeggen dat het verschil dat gevonden werd, wellicht niet aan toeval te wijten kan zijn. Als de verticale lijn de horizontale nullijn snijdt, is het verschil niet statistisch significant.

In Figuur 27 wordt voor de vier toetsen het **feitelijk gemiddelde** van de deelnemende scholen getoond. Dit is het gemiddelde zonder rekening te houden met de achtergrondkenmerken van de leerlingen. Voor IVV en lezen zien we geen grote verschillen tussen de scholen. Voor luisteren en rekenen zijn de schoolverschillen groter.

Figuur 27 - Rupsfiguur met feitelijke gemiddeldes van de deelnemende scholen

In Figuur 28 de toegevoegde waarden van de scholen weergegeven. Daar zien we dat de schoolverschillen voor IVV en rekenen verdwijnen als we rekening houden met het leerlingenpubliek van de school en schoolkenmerken. Voor lezen en zeker voor luisteren worden de schoolverschillen kleiner.

Figuur 28 - Rupsfiguur met toegevoegde waardes van de deelnemende scholen

WAARMEE HANGEN PRESTATIEVERSCHILLEN SAMEN?

Voor een meer zuivere interpretatie van de prestatieverschillen tussen leerlingengroepen is het nodig om onrechtstreekse invloeden van andere kenmerken mee in rekening te brengen. Zo zou je kunnen stellen dat een lagere prestatie van leerlingen met een andere thuistaal gedeeltelijk toe te schrijven is aan een lagere sociaaleconomische status van die leerlingen.

Concreet gaan we aan de hand van statistische modellen de samenhang na van een bepaald kenmerk (bijvoorbeeld thuistaal) met de toetsprestaties als de leerlingen in andere opzichten aan elkaar gelijk zouden zijn (bijvoorbeeld voor sociaaleconomische status).

Op die manier kunnen we bijvoorbeeld onderzoeken of leerlingen met een andere thuistaal nog steeds minder goed presteren op de peilingstoetsen als ze gelijk zijn op het vlak van sociaaleconomische status. Bij de samenhang tussen een bepaald kenmerk en de toetsprestaties houden we in dit peilingsonderzoek rekening met de kenmerken vermeld in Tabel 3. Anders gezegd: we gaan de samenhang na van een bepaald kenmerk en toetsprestaties wanneer leerlingen gelijk zijn wat betreft de leerling- en schoolkenmerken in Tabel 3. Elke samenhang die we verderop rapporteren moet dan ook op die manier geïnterpreteerd worden.

Tabel 3

Leerling- en schoolkenmerken waarmee we rekening hielden bij de samenhang tussen achtergrondkenmerken en toetsprestaties

LEERLINGKENMERKEN	SCHOOLKENMERKEN
Geslacht	Schooltype (autonome middensholen, scholen met aso-bovenbouw, tso/bsso/kso-bovenbouw of multilaterale scholen)
Leeftijd	
Thuistaal	Onderwijsnet
Leermoeilijkheden	Verstedelingsgraad
Aantal boeken thuis	Percentage GOK-leerlingen in de school
Sociaaleconomische status van het gezin	

Omdat we onrechtstreekse invloeden van andere kenmerken bijkomend in rekening brengen, krijgen we een genuanceerder beeld van de prestatieverschillen tussen leerlinggroepen. Het is daarbij mogelijk dat de resultaten die we verder in dit hoofdstuk bespreken niet helemaal gelijk lijken te lopen met de prestatieverschillen voor verschillende leerlinggroepen wat betreft het behalen van de eindtermen. Het gaat daar immers om prestatieverschillen tussen leerlinggroepen waarbij nog geen rekening gehouden werd met andere achtergrondkenmerken. Het kan gebeuren dat een aanvankelijk groot verschil (bijvoorbeeld voor thuistaal) bij deze verdere analyses genuanceerd wordt en minder op de voorgrond treedt.

De onderstaande tabellen geven telkens aan welke kenmerken significant samenhangen met gemiddeld betere (+) of minder goede (-) prestaties voor de peilingstoets PAV, nadat de kenmerken uit Tabel 3 in rekening zijn gebracht. Bij een witte achtergrond is er weinig samenhang, bij een lichtgroene achtergrond is de samenhang middelgroot en bij een donkergroene groot.

STUDIEGEBIED

Tabel 4 omvat de resultaten van de samenhang tussen het studiegebied en de toetsprestaties.

- Leerlingen uit het studiegebied personenzorg behalen vaker de eindtermen op het onderdeel lezen dan leerlingen uit de meeste andere studiegebieden. Uitzonderingen hierop zijn de studiegebieden handel en hout- en tuinbouw en de overige studiegebieden.
- Leerlingen die het studiegebied mechanica-elektriciteit volgen, behalen minder vaak de eindtermen voor luisteren dan leerlingen uit personenzorg.

Tabel 4

Overzicht van de studiegebieden die significant samenhangen met betere (+) of minder goede (-) prestaties op de digitale toets

STUDIEGEBIED (t.o.v. personenzorg)	IVV	Lezen	Luisteren	Rekenen
Auto		-		
Bouw		-		
Handel				
Hout		-		
Land- en tuinbouw				
Lichaamsverzorging		-		
Mechanica-elektriciteit		-	-	
Overige studiegebieden				

LEERLINGKENMERKEN

In Tabel 5 geven we de samenhang tussen een aantal leerlingkenmerken en de toetsprestaties weer.

- Meisjes doen het minder goed op de onderdelen luisteren en rekenen dan jongens.
- Leerlingen met de diagnose dyscalculie doen het minder goed op het onderdeel rekenen dan leerlingen zonder die diagnose. Leerlingen met een ander leerprobleem dan diegene die in de tabel staan opgelijst, doen het minder goed voor de onderdelen IVV, luisteren en rekenen dan leerlingen zonder diagnose.
- Leerlingen met een eerste generatie migratieachtergrond presteren minder goed voor luisteren en rekenen in vergelijking met autochtone leerlingen. Leerlingen met een tweede generatie migratieachtergrond presteren enkel voor luisteren minder goed.
- Leerlingen die aangeven niet gemotiveerd te zijn voor schoolse activiteiten (amotivatie) presteren minder goed voor elke toets. Ook geïntrojecteerde motivatie en intrinsieke motivatie en motivatie voor algemene vakken hangen negatief samen met de prestaties, behalve voor lezen. Het gaat hier echter meestal over kleine effecten.
- Leerlingen die zichzelf hoger inschatten voor de meeste vakken op school (academisch zelfconcept) behalen betere resultaten.
- Ervaren autonomie op school en thuis hangen negatief samen met de prestatie van de leerlingen voor rekenen. Ook zien we een kleine negatieve samenhang tussen de prestaties voor rekenen en uitdagende leeromgevingen in de les PAV en feedback tijdens de les PAV.

¹De verschillende vormen van schoolse motivatie zijn:

Amotivatie: de leerling ziet het verband niet tussen acties en de uitkomst ervan: hij weet niet waarom hij naar school gaat of zijn schoolwerk doet, hij ziet er de zin niet van in.

Externe regulatie: de leerling gaat naar school of doet zijn schoolwerk omdat anderen dit van hem verwachten.

Geïntrojecteerde regulatie: de leerling gaat naar school of doet zijn schoolwerk omdat hij zich slecht, schuldig of beschaamd zou voelen indien hij het niet zou doen.

Geïdentificeerde regulatie: de leerling gaat naar school of doet zijn schoolwerk omdat hij hier zelf voor kiest en dit belangrijk vindt.

Intrinsieke regulatie: de leerling gaat naar school of doet zijn schoolwerk omdat hij het leuk vindt en er voldoening uit haalt.

Tabel 5

Overzicht van leerlingkenmerken die significant samenhangen met betere (+) of minder goede (-) prestaties op de digitale toets

LEERLINGKENMERKEN	IVV	Lezen	Luisteren	Rekenen
<i>Geslacht (t.o.v. jongens)</i>				
Meisjes			-	-
<i>Diagnose (t.o.v. geen diagnose)</i>				
Dyslexie				
Dyscalculie				-
ADHD				
ASS				
Andere leerproblemen	-		-	-
<i>Migratieachtergrond (t.o.v. autochtoon)</i>				
Eerste generatie			-	-
Tweede generatie			-	
<i>Motivatie</i>				
Amotivatie	-	-	-	-
Externe regulatie				
Geïntrojecteerde regulatie	-		-	-
Geïdentificeerde regulatie				
Intrinsieke regulatie	-		-	-
<i>Motivatie voor algemene vakken (t.o.v. praktijk)</i>	-		-	-
<i>Academisch zelfconcept</i>	+	+	+	+
<i>Welbevinden op school</i>				
<i>Ervaren autonomie op school</i>				-
<i>Ervaren autonomie thuis</i>	-			-
<i>Uitdagende leeromgeving in lessen PAV</i>				-
<i>Zelfsturing tijdens de lessen PAV</i>				
<i>Feedback tijdens de lessen PAV</i>				

SCHOOLLOOPBAAN

In Tabel 6 tonen we de samenhang tussen de schoolloopbaan van de leerling en zijn prestaties voor PAV.

- Leerlingen die minstens een jaar achter zitten op leeftijd presteren over de hele lijn minder goed dan leerlingen die op leeftijd zitten. Ook leerlingen die twee of meer jaar achter zitten doen het minder goed, behalve voor IVV.
- Leerlingen die naar het kleuteronderwijs gingen, doen het beter voor IVV. Leerlingen die naar het buitengewoon lager onderwijs gingen, doen het minder goed voor IVV en luisteren.

- Leerlingen die een jaar dubbelden in het lager onderwijs doen het minder goed voor IVV, lezen en rekenen. Leerlingen die bleven zitten in het secundair onderwijs, doen het beter voor lezen en rekenen. Dit zijn veelal leerlingen die uit het aso of tso komen.
- Leerlingen die het secundair onderwijs startten in 1B en op het einde van de eerste graad in BVL zaten, behalen minder goede resultaten dan leerlingen die in 1A startten en daarna doorstroomden naar BVL of dan leerlingen die in 1A of 1B startten en daarna doorstroomden naar 2A. Voor luisteren zijn deze verschillen minder groot of niet significant.

Tabel 6

Overzicht van schoolloopbaankenmerken die significant samenhangen met betere (+) of minder goede (-) prestaties op de digitale toets

SCHOOLLOOPBAAN	IVV	Lezen	Luisteren	Rekenen
<i>Schoolse achterstand (t.o.v. op leeftijd)</i>				
Een jaar achter	-	-	-	-
Meer dan een jaar achter		-	-	-
<i>Naar kleuteronderwijs geweest</i>				
	+			
<i>Naar buitengewoon lager onderwijs geweest</i>				
	-		-	
<i>Blijven zitten in het lager onderwijs</i>				
	-	-		-
<i>Blijven zitten in het secundair onderwijs</i>				
		+		+
<i>Schoolloopbaantype (t.o.v. 1B – BVL – 4bso)</i>				
1A/B – 2A – aso		+		+
1A/B – 2A – bso	+	+	+	+
1A/B – 2A – tso	+	+	+	+
1A – BVL – bso	+	+		+
Laattijdige instromen B-stroom				+

GEZINSKENMERKEN

In Tabel 7 lijsten we de samenhang tussen een aantal gezinskenmerken en de toetsprestaties van de leerlingen op.

- Leerlingen die thuis Nederlands combineren met een andere taal behalen minder goede resultaten dan leerlingen die thuis exclusief Nederlands spreken, behalve voor rekenen. Leerlingen die thuis uitsluitend een andere taal spreken, doen het over de hele lijn minder goed.
- Het cultureel kapitaal van het gezin, gemeten aan de hand van het aantal boeken thuis, hangt positief samen met de resultaten op IVV en lezen en in mindere mate voor luisteren. Voor rekenen is er op dit vlak geen samenhang.
- Leerlingen met ouders die een positieve attitude hebben ten opzichte van kritisch denken, scoren een beetje minder goed voor lezen en rekenen. Ook hier gaat het om een klein effect.

Tabel 7

Overzicht van gezinskenmerken die significant samenhangen met betere (+) of minder goede (-) prestaties op de digitale toets

GEZINSKENMERKEN	IVV	Lezen	Luisteren	Rekenen
<i>Thuis taal (t.o.v. Nederlands)</i>				
Nederlands en ander	-	-	-	
Exclusief andere taal	-	-	-	-
<i>Aantal boeken thuis (t.o.v. 0-10 boeken)</i>				
Genoeg om een boekenplank te vullen (11-25 boeken)	+	+		
Genoeg om één boekenkast te vullen (26-100 boeken)	+	+		
Genoeg om twee boekenkasten te vullen (101-200 boeken)	+	+	+	
Genoeg voor drie of meer boekenkasten (meer dan 200 boeken)	+			
<i>Houding t.o.v. kritisch denken</i>		-		-

LEERKRACHT- EN KLASKENMERKEN

In Tabel 8 geven we de samenhang tussen een aantal leerkracht- en klaskenmerken en de prestaties op de peilingstoets weer.

- Integratie van praktijk en algemene vakken heeft een wisselende samenhang met de peilingsresultaten. Deze variabele hangt negatief samen met de prestaties voor luisteren en rekenen en positief met die voor lezen.
- De inschatting van de leerkracht van de klasgroep als rustig, hangt op een negatieve manier samen met de resultaten voor lezen. De inschatting van de klasgroep als samenhangend hangt dan weer positief samen met de resultaten voor lezen.

Tabel 8

Overzicht van leerkrachtkenmerken die significant samenhangen met betere (+) of minder goede (-) prestaties op de digitale toets

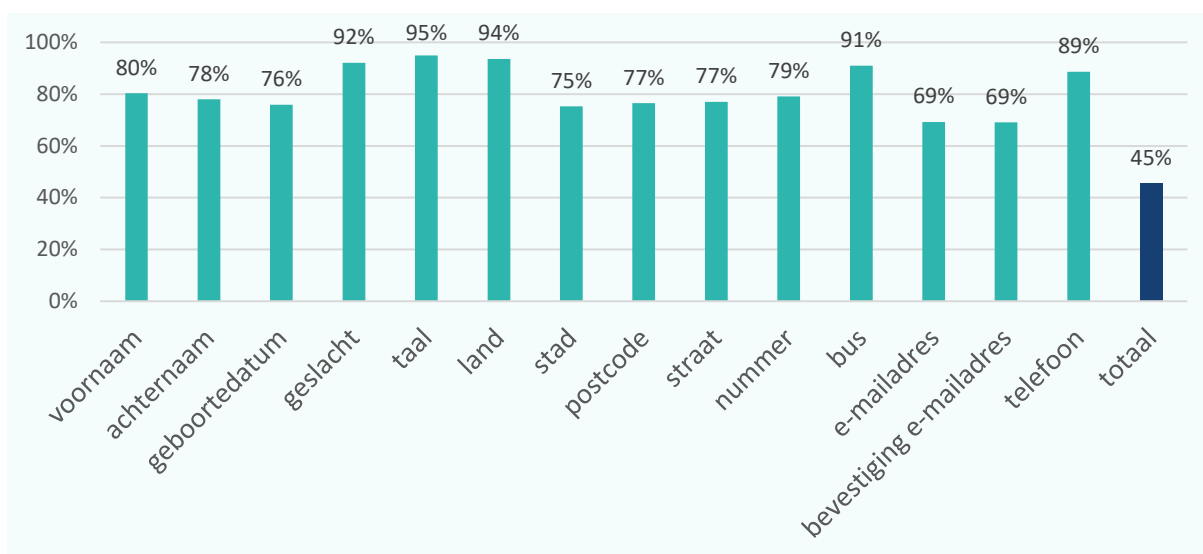
LEERKRACHT- EN KLASKENMERKEN	IVV	Lezen	Luisteren	Rekenen
Integratie van praktijk en algemene vakken		+	-	-
Rustige klasgroep		-		
Samenhangende klasgroep		+		

5 BESCHRIJVENDE RESULTATEN VOOR HET FORMULIER

Om na te gaan of leerlingen eindterm 23 over het lezen, invullen en controleren van maatschappelijk relevante formulieren beheersen, werd bijkomend aan de leerlingen gevraagd om een formulier in te invullen aan de hand van een set gegevens van een fictief personage. Meer bepaald ging het over een digitaal aangifteformulier voor verloren voorwerpen, gericht aan de klantendienst van de NMBS. De leerlingen kregen documenten met zowel persoonlijke gegevens van het fictieve personage (identiteitskaart en leerlingenkaart) als gegevens over de treinrit die het personage maakte. De volledige opdracht is terug te vinden in bijlage 1.

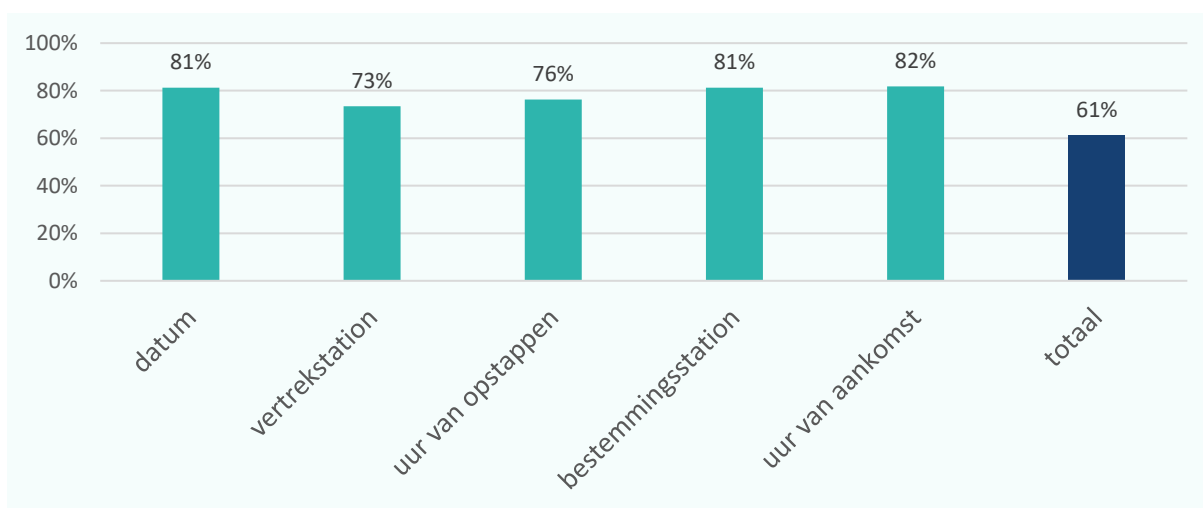
In het eerste deel van het formulier moeten de leerlingen op basis van de gegevens informatie invullen over het verloren voorwerp, zie bijlage 1. In het tweede deel moeten ze enerzijds basisgegevens (naam, adres, geboortedatum,...) en anderzijds gegevens over de treinreis invullen. Er zijn ook een aantal velden die de leerlingen open moeten laten. Bij het scoren van het formulier stelden we voorop dat een leerling een veld enkel correct ingevuld heeft als de gegevens volledig correct zijn. Zo moest bijvoorbeeld de naam volledig correct geschreven zijn om juist gerekend te worden. Enkel voor het korte invulveld waarbij de merknaam van het verloren voorwerp moest ingevuld worden en bij het antwoordveld waarin de leerlingen veel extra info moesten noteren, werd hierop een uitzondering gemaakt en werden schrijffouten niet in rekening gebracht.

De persoonsgegevens, die afgeleid konden worden uit de identiteitskaart, de leerlingenkaart en de contextschets werden gemiddeld gezien goed beantwoord (Figuur 29). Voor elk invulveld slaagden tussen 75% en 95% van de leerlingen erin om een juist antwoord in te vullen. Enkel voor het invullen en bevestigen van het e-mailadres wordt een minder goede score vastgesteld: 69% van de leerlingen slaagt erin het e-mailadres volledig correct in te voeren. De hoogste scores, 90% of meer, worden behaald op de vragen met een eenvoudig uitrolvenster, waarbij het antwoord dus gewoon aangeklikt moet worden (bijvoorbeeld bij geslacht en taal). Minder dan de helft van de leerlingen (45%) slaagt er echter in om alle persoonsgegevens juist in te vullen.

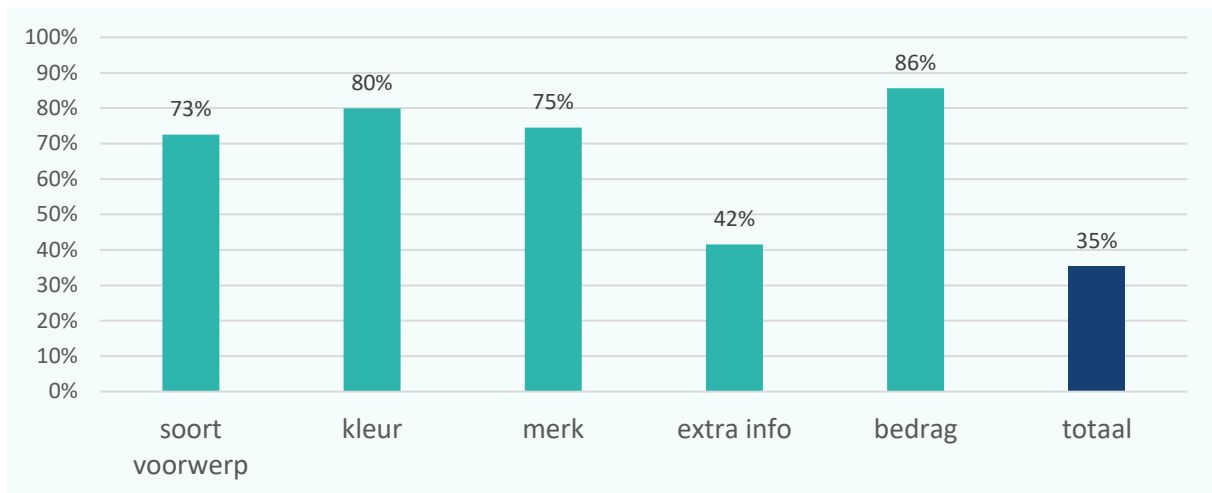
Figuur 29 – Percentage correct op de verschillende onderdelen m.b.t. de persoonsgegevens

Bij de gegevens die peilen naar informatie over de locatie liggen de percentages juiste antwoorden tussen 73% en 82% (Figuur 30). Dit onderdeel bestaat uitsluitend uit korte invulvelden. 61% van de leerlingen vult alle locatiegegevens in het formulier juist in.

Figuur 30 - Percentage correct op de verschillende onderdelen m.b.t. de locatie

De scores bij het onderdeel verloren voorwerp liggen in dezelfde lijn en variëren tussen 73% en 86% (Figuur 31). Enkel bij het open invulveld waarbij gevraagd werd naar extra informatie over het verloren voorwerp, slaagden slechts 42% van de leerlingen erin om een correct antwoord in te vullen. Dit is te verklaren door het feit dat de leerlingen drie elementen moesten aanhalen om een volledig juist antwoord te geven. Dit percentage stijgt naar 61% wanneer het aanhalen van twee elementen als voldoende wordt beschouwd. Een derde van de leerlingen (35%) vult alle informatie over het verloren voorwerp juist in.

Figuur 31 - Percentage correct op de verschillende onderdelen m.b.t. het verloren voorwerp

In totaal vult 23% van de leerlingen het hele formulier volledig juist in. Wanneer het open veld 'extra info' wordt goedgekeurd indien leerlingen minstens twee elementen aanhaalden (in plaats van minstens drie), dan stijgt dit percentage naar 30%.

6 INHOUDELIJKE DUIDING TOETSPRESTATIES

Om inzicht te krijgen in de concrete inhoud van de toetsen en het beheersingsniveau van de leerlingen voor de vier schriftelijke toetsen, bespreken we een aantal voorbeeldopgaven uit deze toetsen. We hebben de opgaven zodanig gekozen dat ze het bereik in moeilijkheidsgraad van de toets weerspiegelen. De moeilijkheidsgraad van de opgaven bepaalden we op basis van de prestaties van de leerlingen op elke opgave: hoe meer leerlingen een opgave juist oplosten, hoe lager de moeilijkheidsgraad van die opgave.

De opgaven worden hieronder per domein en telkens van gemakkelijk naar moeilijk gepresenteerd. Bij elke voorbeeldopgave vermelden we bovendien of het om een basisopgave of een bijkomende opgave gaat. Basisopgaven corresponderen met het minimumniveau van de eindtermen. Deze opgaven zijn gemakkelijker dan de toetsnorm die deskundigen uit het onderwijsveld bepaalden (zie hoofdstuk 1). Basisopgaven moeten de leerlingen dus beheersen. Bijkomende opgaven gaan verder dan het minimumniveau. Deze moeten de leerlingen (nog) niet beheersen.

INFORMATIEVERWERVING EN - VERWERKING

VOORBEELDOPGAVE 1

Julie, Enver en Jason werken in de lessen PAV een opdracht uit rond een zelfgekozen onderwerp uit de actualiteit. Het groepje koos voor het thema 'sexting'. Op internet zoeken ze naar cijfergegevens over dit onderwerp en vinden ze deze website.

SENSOA

Home > Sexting bij jongeren

Sexting bij jongeren

- > Wat is sexting?
- > Welke jongeren doen aan sexting?
- > Hoeveel Vlaamse jongeren doen aan sexting?
- > Waarom doen jongeren aan sexting? En met wie?
- > Naar wie versturen jongeren sexting-berichten?
- > Welke media gebruiken jongeren om te sexten?
- > Is sexting grensoverschrijdend?
- > Wat zijn de risico's van sexting?
- > Wat zegt de wet over jongeren en sexting?
- > Sexting in jouw school of organisatie

Onder welke link uit de inhoudstafel zullen de leerlingen zeker cijfergegevens over sexting terugvinden?

.....
(Antwoord: *Hoeveel Vlaamse jongeren doen aan sexting?*)

Correct: 87%

Verwerkingsniveau: aflezen

Soort opgave: basisopgave

VOORBEELDOPGAVE 2

Jolien wil graag een appartementje huren. Ze heeft wel een aantal specifieke wensen:

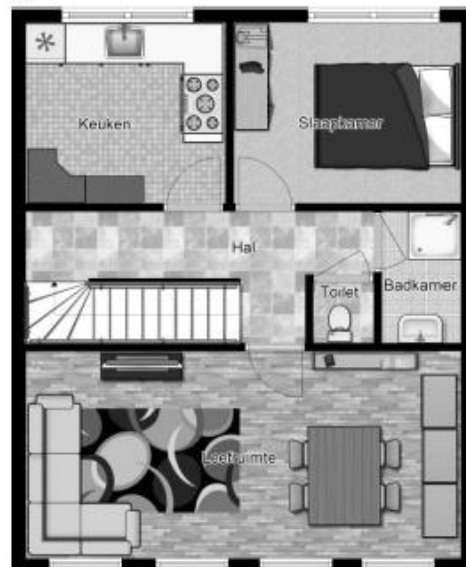
- minstens één aparte slaapkamer;
- een apart toilet dat niet in de badkamer staat;
- een open keuken.

Welke van de onderstaande appartementen beantwoordt aan de wensen van Jolien?

A

B

C

D

(A: 4%, B: 16%, C: 2%, **D: 78%**)

Correct: 78%

Verwerkingsniveau: herkennen van relaties

Soort opgave: basisopgave

VOORBEELDOPGAVE 3

Imani wil een luidspreker kopen. De luidspreker moet compatibel zijn met app, de batterij moet minimum 12 uur meegaan en het draadloos bereik moet meer dan 10 meter zijn. De kleur is niet belangrijk.

Welke luidspreker koopt ze best?

Luidspreker A

JBL
JBL Draagbare luidspreker Charge 4 Red (JBLCHARGE4RED)

Producttype:	Draadloze luidspreker
Levensduur batterij:	20 h
Kleur:	Rood
Anti-shock:	Ja
Compatibel met app:	Nee
Draadloos bereik:	9 m

129.-

- ✓ Op voorraad
- ✓ Gratis levering
- 🚚 Voor 22:00 besteld, morgen in huis
- 🏠 Beschikbaarheid in de winkel

Luidspreker B

ULTIMATE EARS
ULTIMATE EARS Draadloze luidspreker BOOM 2 Lite Edition Phantom

Producttype:	Draagbare luidspreker
Levensduur batterij:	15 h
Kleur:	Zwart
Anti-shock:	Ja
Compatibel met app:	Ja
Draadloos bereik:	10 m

99,99

- ✓ Op voorraad
- ✓ Gratis levering
- 🚚 Voor 22:00 besteld, morgen in huis
- 🏠 Beschikbaarheid in de winkel

Luidspreker C

JBL
JBL Draagbare luidspreker Charge 4 Yellow (JBLCHARGE4YEL)

Producttype:	Draadloze luidspreker
Levensduur batterij:	20 h
Kleur:	Geel
Anti-shock:	Ja
Compatibel met app:	Nee
Draadloos bereik:	9 m

118.-

- ✓ Op voorraad
- ✓ Gratis levering
- 🚚 Voor 22:00 besteld, morgen in huis
- 🏠 Beschikbaarheid in de winkel

Luidspreker D

ULTIMATE EARS
ULTIMATE EARS Draadloze luidspreker BOOM 3 Seashell

Producttype:	Draagbare luidspreker
Levensduur batterij:	15 h
Kleur:	Roze
Anti-shock:	Ja
Compatibel met app:	Ja
Draadloos bereik:	45 m

107.-

- ✓ Op voorraad
- ✓ Gratis levering
- 🚚 Voor 22:00 besteld, morgen in huis
- 🏠 Beschikbaarheid in de winkel

(A: 1%, B: 26%, C: 2%, **D: 71%**)

Correct: 71%

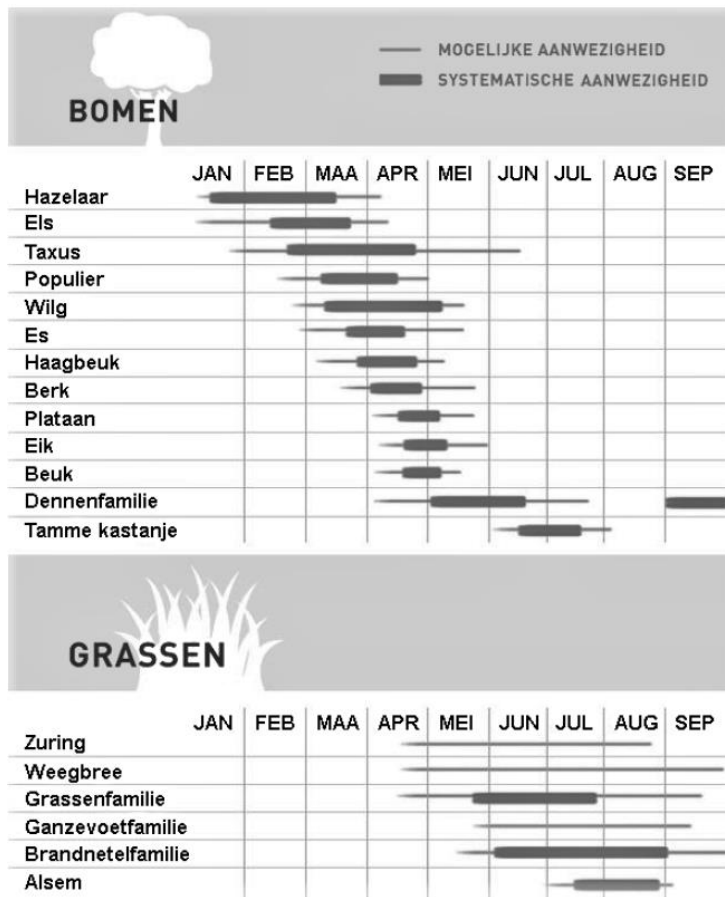
Verwerkingsniveau: geheel doorgronden

Soort opgave: basisopgave

VOORBEELDOPGAVE 4

De oma van Sean heeft een vakantiewoning. Het gezin van Sean mag er gratis logeren tijdens de weekends. In de tuin staan onder andere volgende planten: een populier, een hazelaar, een tamme kastanje en alsem (een grassoort). Sean heeft last van hooikoorts en reageert toevallig net op de pollen van deze vier planten.

Bekijk deze pollenkalender.

Welke van de onderstaande maanden is de beste maand voor Sean om naar de vakantiewoning te gaan?

- A. mei
- B. juni
- C. juli
- D. augustus

(A: 51%, B: 13%, C: 6%, D: 30%)

Correct: 51%

Verwerkingsniveau: herkennen van relaties

Soort opgave: bijkomende opgave

VOORBEELDOPGAVE 5

Kami wil een elektrische step kopen en zoekt online naar informatie die kan helpen bij de aankoop.

Welke van de onderstaande resultaten geeft haar de meest objectieve informatie die kan helpen bij de aankoop?

- doorgelicht.be › beste-elektrische-step ▼
Dit zijn de Beste Elektrische steps - Doorgelicht
- A Een goede **elektrische step** - wat zegt de wetgeving. ... koop best een helm; Je kan ook **elektrische steps** huren om ze te **testen** ... Nadien heb je een stevige oplader nodig, deze komt geleverd met de **aankoop** van de elektrische scooter.
[TOP 5 – Elektrische steps](#) · [Compacte Elektrische step](#) · [E-step met zadel](#)
- www.beobank.be › particulier › blog-tips › onderweg-met-een-elektri... ▼
Elektrische step en fiets: met helm of verzekering? - Beobank
- B De **elektrische** fietsen en **steps** duiken steeds vaker op in het straatbeeld. Hoe zit het met de verzekering? En ben je verplicht om een helm ...
- www.hbvl.be › cnt › dmf20191116_04720933 › getest-is-die-hippe-ele...
GETEST. Is die hippe elektrische step echt zo handig als hij ...
- C De **elektrische step** is hot. Wereldwijd worden in grote steden deelsteps verhuurd en ook de privé-aankoop loopt op - wel ja- wiertjes. Tijd om ...
- Advertentie · www.mymobility.com/ ▼ 016 25 84 80
Elektrische step? | Ontdek ons aanbod | Groot aanbod
- D Zo zijn wij zeker dat de **step** past bij je behoeftes en je niet teleurgesteld zal zijn. Wij...

(A: 48%, B: 18%, C: 11%, D: 23%)

Correct: 48%

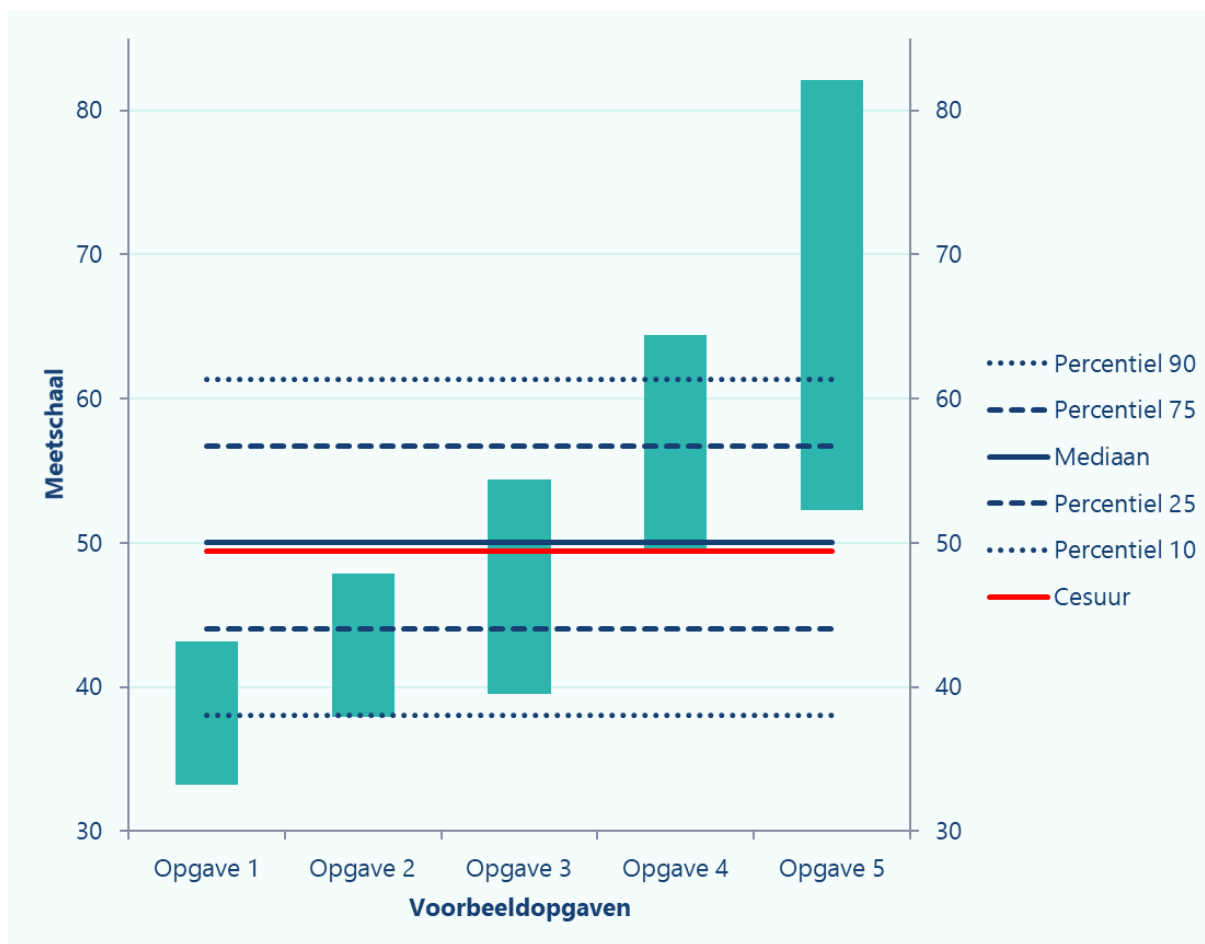
Verwerkingsniveau: geheel doorgronden

Soort opgave: bijkomende opgave

WAT KUNNEN DE LEERLINGEN BIJ DE TOETS IVV?

De prestaties van de leerlingen op de voorbeeldopgaven worden samengevat in Figuur 32. Alle leerlingen hebben een positie op de meetschaal (verticale as), afhankelijk van hun vaardigheid (hoe vaardiger de leerling, hoe hoger zijn positie op de meetschaal). Zo behaalt de gemiddelde leerling een score van 50 op de meetschaal. Ook de opgaven kunnen we op deze meetschaal plaatsen. Elk balkje in de figuur stelt een voorbeeldopgave voor. De onderkant van de balk verwijst naar de grens tussen geen en voldoende beheersing van de voorbeeldopgave. De bovenkant van de balk verwijst naar de grens tussen voldoende en goede beheersing. Concreet betekent dit dat leerlingen met een positie op de meetschaal onder de balk de opgave niet beheersen. Leerlingen met een positie die overlapt met de balk, beheersen de voorbeeldopgave voldoende. Leerlingen met een positie op de meetschaal boven de balk hebben een goede beheersing van de voorbeeldopgave.

In Figuur 32 geven lijnen het prestatieniveau van de percentiëleerlingen en de cesuurleerling voor het onderdeel IVV weer. De percentiëleerlingen zijn leerlingen die zich op een bepaalde plaats in de leerlingengroep bevinden. De leerling op percentiel 10 is bijvoorbeeld die leerling in vergelijking met wie 10 procent van de leerlingen minder goed presteert. De percentiel 50-leerling is dan op zijn beurt de leerling die zich qua vaardigheid juist in het midden van de leerlingengroep bevindt en komt dus overeen met de mediaan van de leerlingengroep. We benoemen die verderop als de mediaanleerling. De leerling op percentiel 75 presteert beter dan drie kwart van zijn medeleerlingen, maar doet het minder goed dan het overige kwart van de leerlingen.

Figuur 32 - Beheersingsniveau voorbeeldopgaven IVV

De **percentiel 10-leerling** (onderste stippellijn) beheerst de eerste opgave voldoende, maar de overige vier opgaven nog niet. De **percentiel-25 leerling** beheerst de eerste opgave goed en de volgende twee voldoende. Opgaven 4 en 5 zijn (nog) te hoog gegrepen. De **mediaanleerling** heeft een goede beheersing van de eerste twee opgaven. Deze leerling beheerst ook de derde en vierde opgave voldoende, maar de laatste (nog) niet. De **percentiel-75 leerling** en de **percentiel-90 leerling** doen het nog iets beter: deze leerlingen hebben ook een voldoende beheersing van de laatste opgave.

Om de **cesuur** te kunnen behalen, moeten de leerlingen de eerste drie voorbeeldopgaven beheersen. Voorbeeldopgaven 4 en 5 zijn bijkomende opgaven. De leerling die net het minimumniveau behaalt (**cesuurleerling**), beheerst opgaven 4 en 5 nog niet. In de volledige toets beheerst 53% van de leerlingen de opgaven onder de cesuur.

FUNCTIONELE LEESVAARDIGHEID

De voorbeeldopgaven uit de toets lezen komen uit twee teksten. De tekst *Jonge bestuurders* is een voorbeeld van een informatieve tekst (zie bijlage 2). In de tekst vinden jonge bestuurders tips terug over hoe ze zich best verzekeren. De tweede tekst is ook een informatieve tekst (zie bijlage 3). Hierin gaat het over de duurzaamheid van een vaatwasser.

VOORBEELDOPGAVE 1

De tussentitels van de verschillende alinea's zijn weggefallen.
Verbind elke alinea met de juiste tussentitel.

Tussentitel 1	• Vermijd krachtige auto's
Tussentitel 2	• Tel uw kilometers
Tussentitel 3	• Verzekeren op naam van de ouders?
Tussentitel 4	• Occasionele bestuurder

(Antwoord: 1 – *Verzekeren op naam van de ouders?*; 2 – *Tel uw kilometers*; 3- *Occasionele bestuurder*; 4 – *Vermijd krachtige auto's*)

Correct: 82%

Verwerkingsniveau: structureren

Soort opgave: basisopgave

Tekst: jonge bestuurders

VOORBEELDOPGAVE 2

Wat wordt bedoeld met een 'occasionele bestuurder'?

- A. een bestuurder die af en toe een wagen van iemand anders gebruikt
- B. een bestuurder van een huurwagen
- C. een bestuurder van een occasiewagen
- D. een bestuurder van een wagen die op eigen naam is ingeschreven bij de verzekering

(A: 73%, B: 2%, C: 13%, D: 12%)

Correct: 73%

Verwerkingsniveau: beschrijven

Soort opgave: basisopgave

Tekst: jonge bestuurders

VOORBEELDOPGAVE 3

Juist of fout?

	juist	fout
A. Samuel is 21 jaar en rijdt heel af en toe met de wagen van zijn moeder. Hij is gedekt door haar verzekeringspolis.	☐	☐
B. Nore is 20 jaar en heeft haar eigen autootje. Ze rijdt slechts 6500 km per jaar. Bij sommige verzekeraars kan ze korting krijgen op haar verzekeringspremie.	☐	☐

(Antwoord: A – *juist*; B – *juist*)

Correct: 62%

Verwerkingsniveau: beoordelen

Soort opgave: basisopgave

Tekst: jonge bestuurders

VOORBEELDOPGAVE 4

Welk voorwerp kan **niet** in de afwasmachine door de hoge temperatuur van het water?

A

B

C

D

(A: 2%, B: 22%, C: 36%, **D: 40%**)

Correct: 40%

Verwerkingsniveau: beoordelen

Soort opgave: bijkomende opgave

Tekst: sop of knop?

WAT KUNNEN DE LEERLINGEN BIJ DE TOETS FUNCTIONELE LEESVAARDIGHEID?

Figuur 33 - Beheersingsniveau voorbeeldopgaven lezen

De **percentiel 10-leerling** (onderste stippellijn) beheerst de eerste opgave voldoende, maar de overige drie opgaven (nog) niet. De **percentiel-25 leerling** beheerst de eerste twee opgaven voldoende, maar de derde en vierde zijn nog te hoog gegrepen. De **mediaanleerling** heeft een goede beheersing van de eerste opgave en een voldoende beheersing van opgaven 2 en 3. Ook deze leerling kan de laatste opgave echter (nog) niet juist beantwoorden. De **percentiel-75 leerling** en de **percentiel-90 leerling** hebben daarentegen wel een voldoende beheersing van de laatste opgave.

Om de **cesuur** te kunnen behalen, moeten de leerlingen de eerste drie voorbeeldopgaven beheersen. De vierde opgave is een bijkomende opgave. De leerling die net het minimumniveau haalt (**cesuurleerling**), beheerst opgave 4 nog niet. In de volledige toets beheerst 34% van de leerlingen de opgaven onder de cesuur.

FUNCTIONELE LUISTERVAARDIGHEID

De voorbeeldopgaven uit de toets luisteren komen uit het luisterfragment *budgetwoning uit stro*. In dit luisterfragment¹ vertelt bouwheer Tim hoe hij zijn woning uit stro gebouwd heeft.

VOORBEELDOPGAVE 1

Waarom kozen de bouwheren voor een verspringende dakconstructie?

- A. Deze dakconstructie zorgt voor meer lichtinval.
- B. Deze dakconstructie past beter in een landelijke omgeving.
- C. Deze dakconstructie is goedkoper dan een klassiek dak.
- D. Deze dakconstructie biedt veel meer zolderruimte dan een klassiek dak.

(A: 5%, B: 3%, C: 8%, **D: 84%**)

Correct: 82%

Verwerkingsniveau: beschrijven

Soort opgave: basisopgave

¹ Link naar het luisterfragment *budgetwoning uit stro*:
<http://www.youtube.com/watch?v=x-Z9jkFHbSk>

VOORBEELDOPGAVE 2

Bouwheer Tim en zijn vrouw hebben veel zelf gedaan bij de bouw van hun woning. Welk werk werd voornamelijk door de vrouw van Tim gedaan?

- A. De binnenhuisinrichting verzorgen.
- B. De plaats van de ramen bepalen.
- C. De stobalen samenpersen.
- D. Leem tegen het stro smeren.

(A: 13%, B: 6%, C: 13%, **D: 68%**)

Correct: 66%

Verwerkingsniveau: beschrijven

Soort opgave: basisopgave

VOORBEELDOPGAVE 3

Juist of fout?

	juist	fout
A. Het stro dat tussen de houten palen zit, heeft een belangrijke ondersteunende functie.	☐	☐
B. Het waarheidsglas is geplaatst om meer lichtinval te krijgen.	☐	☐

(Antwoord: A – *fout*; B – *fout*)

Correct: 35%

Verwerkingsniveau: beschrijven

Soort opgave: basisopgave

VOORBEELDOPGAVE 4

Lees het volgende fragment uit een krantenartikel.

Toen Tinneke en Ewoud bouwplannen maakten, wilden ze een huis optrekken dat amper impact heeft op het milieu. "Een strobaalwoning bleek dan de enige optie", legt Ewoud uit. "Zo'n huis vereist alleen bouwmaterialen die afbreekbaar zijn en die weinig energie vergen om te produceren." Bij andere groene opties om te bouwen, heeft u ook materialen nodig die niet afbreekbaar zijn en dan bent u niet bio-ecologisch meer bezig.

Een strobaalwoning kost ongeveer hetzelfde als een gewoon huis. "Wel is het zo dat stro een gemakkelijk materiaal is om mee te werken en dat je na een cursus van één dag zelf aan de slag kan. Zo kan je geld uitsparen", geeft Ewoud nog mee.

Welke andere reden die niet in het luisterfragment vermeld wordt, halen Tinneke en Ewoud aan om voor een strobalenwoning te kiezen?

.....
.....

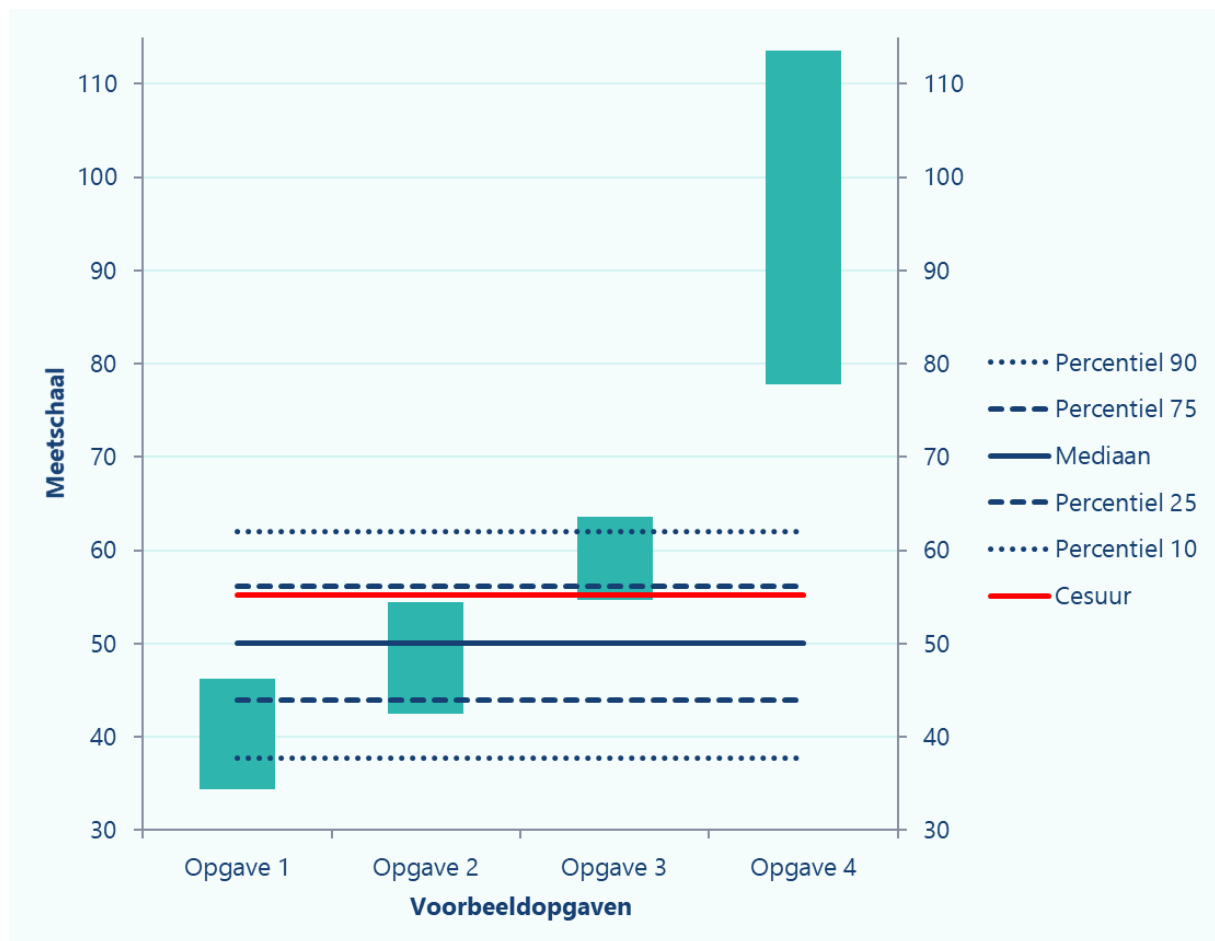
(Antwoord: *Hun argument is de lage impact op het milieu.*
Goed: *bio-ecologische woning / milieuvriendelijk / milieubewust / afbreekbaar en weinig energie bij productie.*
Fout: *goedkoper / veel zelf doen. Er mogen geen foute elementen bij het juiste antwoord staan omdat het een beoordelende vraag is.)*

Correct: 31%

Verwerkingsniveau: beoordelen

Soort opgave: bijkomende opgave

WAT KUNNEN DE LEERLINGEN BIJ DE TOETS FUNCTIONELE LUISTERVAARDIGHEID?

Figuur 34 - Beheersingsniveau voorbeeldopgaven luisteren

De **percentiel 10-leerling** (onderste stippellijn) beheerst de eerste opgave voldoende, maar de overige drie opgaven nog niet. De **percentiel-25 leerling** doet het iets beter en beheerst ook de tweede opgave. De **mediaanleerling** heeft een goede beheersing van de eerste opgave en een voldoende beheersing van de tweede. De laatste twee opgaven zijn echter ook voor deze leerling (nog) te hoog gegrepen. De **percentiel-75 leerling** en de **percentiel-90 leerling** hebben naast een goede beheersing van de eerste twee opgaven ook een voldoende beheersing van de derde opgave. Ook voor deze leerlingen is opgave 4 echter te hoog gegrepen.

Om de **cesuur** te kunnen behalen, moeten de leerlingen de eerste drie voorbeeldopgaven beheersen. De vierde opgave is bijkomend. De leerling die net het minimumniveau haalt (**cesuurleerling**), beheerst opgave 4 nog niet. In de volledige toets beheerst 30% van de leerlingen de opgaven onder de cesuur.

FUNCTIONELE REKENVAARDIGHEID

VOORBEELDOPGAVE 1

Een bekende DJ geeft één procent van zijn inkomsten aan een goed doel. Vorig jaar verdiende hij 12 miljoen euro.

Hoeveel euro ging naar het goede doel?

- A. € 1200
- B. € 12 000
- C. € 120 000
- D. € 1 200 000

(A: 8%, B: 15%, **C: 71%**, D: 6%)

Correct: 71%

Verwerkingsniveau: eenvoudig probleem (één bewerking)

Soort opgave: basisopgave

VOORBEELDOPGAVE 2

Stan wil het plafond van zijn slaapkamer verven. De oppervlakte van dit plafond is 11,30 m². Volgens het etiket verft hij met 1 liter 6 m². Om een goed resultaat te krijgen zal hij twee lagen aanbrengen.

Hoeveel potten verf van 1 liter heeft hij nodig?

- A. 2 potten
- B. 3 potten
- C. 4 potten
- D. 5 potten

(A: 22%, B: 10%, **C: 65%**, D: 3%)

Correct: 65%

Verwerkingsniveau: eenvoudig probleem (meerdere bewerkingen)

Soort opgave: basisopgave

VOORBEELDOPGAVE 3

Steffie wil besparen op haar waterverbruik tijdens het douchen. Met haar huidige douchekop verbruikt ze 9,5 liter water per minuut. Bovendien heeft ze de gewoonte om lang te douchen: gemiddeld zo'n 12 minuten.

Steffie koopt onderstaande spaardouchekop.

Hoeveel liter water zal Steffie minder verbruiken als ze de spaardouchekop gebruikt én een douche neemt van slechts 7 minuten in plaats van 12 minuten?

Steffie zal liter water minder verbruiken dan vroeger.

(Antwoord: *74,1 liter*)

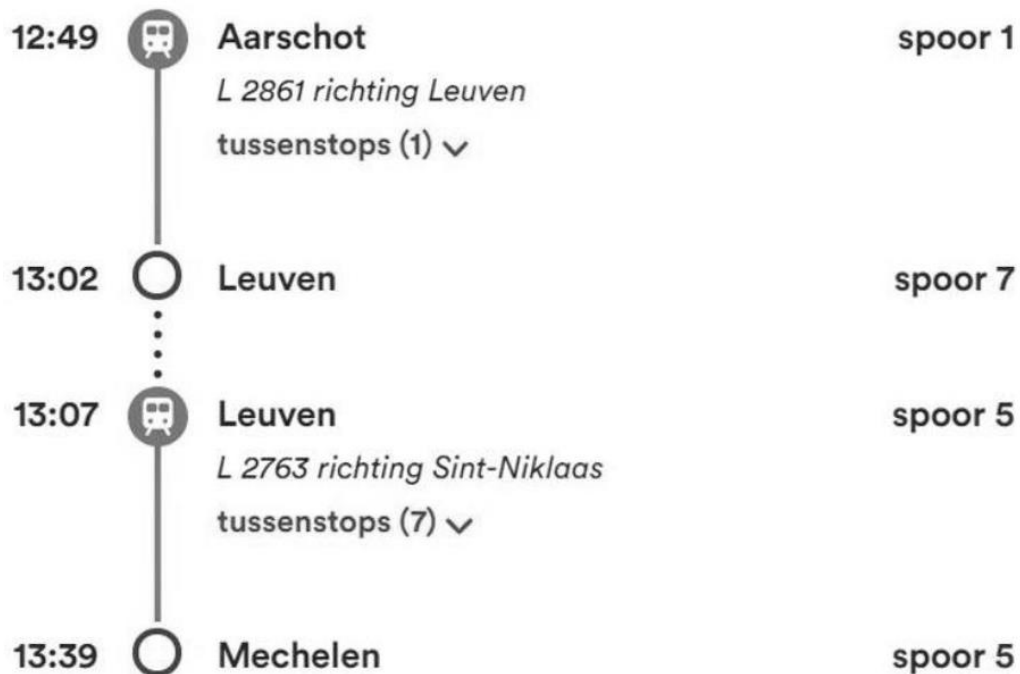
Correct: 44%

Verwerkingsniveau: meervoudig probleem

Soort opgave: basisopgave

VOORBEELDOPGAVE 4

Melissa heeft afgesproken met haar vriend Idris om te gaan shoppen in Mechelen. Ze neemt de trein in het station van Aarschot. Eerst moet ze 4 km fietsen tot aan het station. Ze fietst gemiddeld 16km/uur. Ze vertrekt voor alle zekerheid 5 minuten vroeger dan nodig.

Om hoe laat moet Melissa thuis vertrekken?

Melissa moet thuis om uur en minuten vertrekken.

(Antwoord: 12 uur en 29 minuten)

Correct: 28%

Verwerkingsniveau: eenvoudig probleem (meerdere bewerkingen)

Soort opgave: bijkomende opgave

VOORBEELDOPGAVE 5

Bij de voedingswinkel in jullie buurt hebben jij en je lief een speciale 'samenwoonvoordeelkaart' aangevraagd. Je krijgt hiermee het volgende voordeel:

Deze week is de geldigheidsduur van de kaart verstreken en je zoekt dus tussen al je rekeningen de drie kasticketten met het hoogste bedrag. Het gaat om volgende bedragen.

Kasticket 1: **€ 253,71**

Kasticket 2: **€ 90,33**

Kasticket 3: **€ 133,92**

Om straks in de winkel te kunnen controleren of je het juiste bedrag terugkrijgt, reken je snel even uit hoeveel euro je zal terugkrijgen.

Hoeveel euro zal je cash terugkrijgen als je de bovenstaande kasticketten in de winkel binnenbrengt?

Je krijgt euro terug.

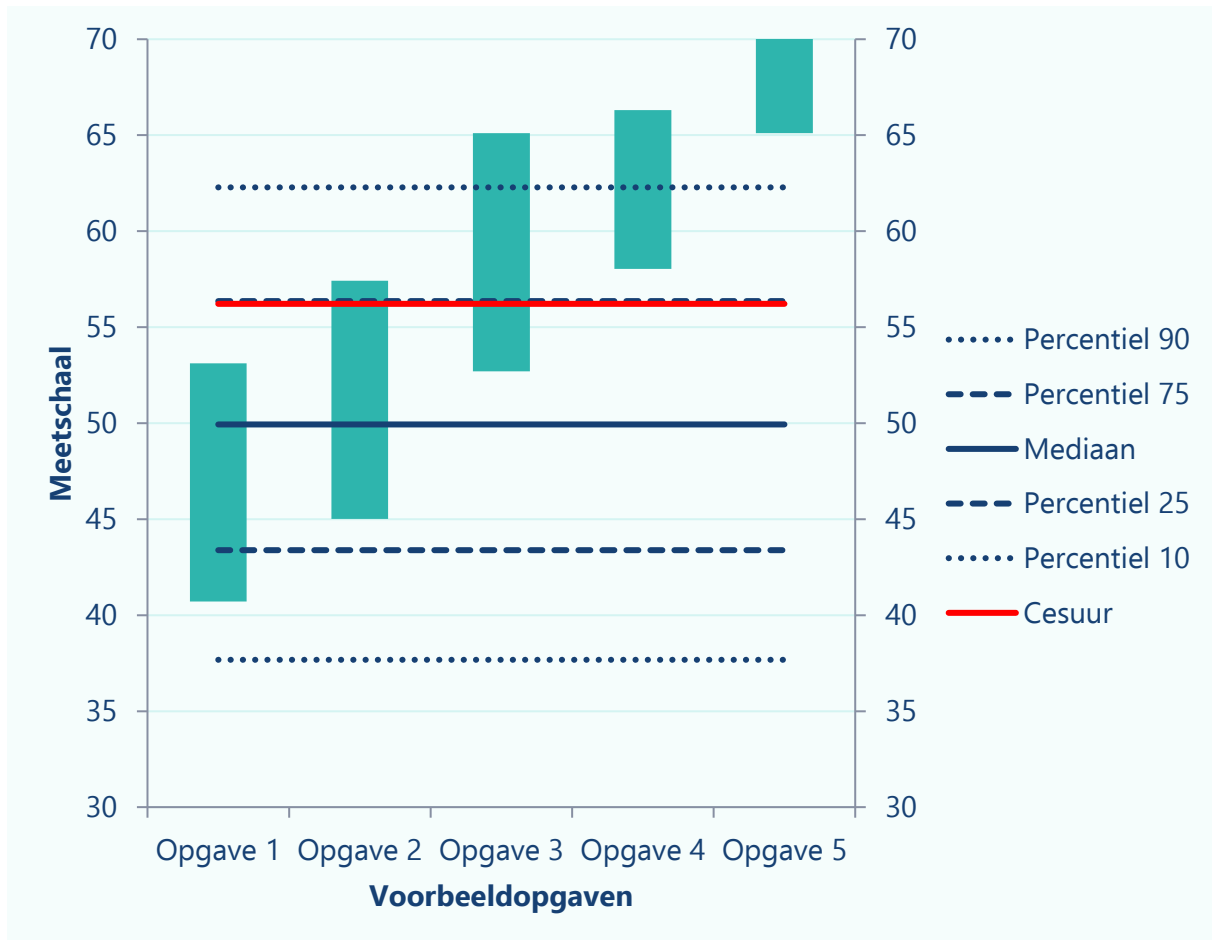
(Antwoord: *23,90 euro*)

Correct: 31%

Verwerkingsniveau: eenvoudig probleem (meerdere bewerkingen)

Soort opgave: bijkomende opgave

WAT KUNNEN DE LEERLINGEN BIJ DE TOETS FUNCTIONELE REKENVAARDIGHEID?

Figuur 35 - Beheersingsniveau voorbeeldopgaven rekenen

De **percentiel 10-leerling** (onderste stippellijn) heeft nog geen enkele voorbeeldopgave voldoende onder de knie. De **percentiel-25 leerling** beheerst enkel de eerste opgave voldoende. De rest van de opgaven zijn (nog) te hoog gegrepen. De **mediaanleerling** heeft een voldoende beheersing van de eerste twee opgaven, maar ook voor deze leerling zijn de laatste drie opgaven (nog) te hoog gegrepen. De **percentiel-75 leerling** heeft een goede beheersing van de eerste opgave en een voldoende beheersing van opgaven 2 en 3. De laatste twee opgaven beheerst deze leerling echter (nog) niet. De **percentiel-90 leerling** doet het nog net iets beter: deze leerling heeft ook een voldoende beheersing van opgave 4.

Om de **cesuur** te kunnen behalen, moeten de leerlingen de eerste drie voorbeeldopgaven beheersen. De vierde en vijfde opgaven zijn bijkomend. De leerling die net het minimumniveau haalt (**cesuurleerling**), beheerst opgaven 4 en 5 nog niet. In de volledige toets beheerst 26% van de leerlingen de opgaven onder de cesuur.

7 CONCLUSIE

In dit laatste hoofdstuk blikken we terug op de peiling PAV in het beroepssecundair onderwijs. In de eerste plaats focussen we op het behalen van de eindtermen voor de domeinen informatieverwerving en -verwerking, functionele leesvaardigheid, functionele luistervaardigheid en functionele rekenvaardigheid en vergelijken we de resultaten van die van de peiling in 2013. Ook de bespreking van het formulier komt aan bod. Vervolgens bespreken we een aantal opvallende aspecten uit de achtergrondvragenlijsten en de eventuele samenhang met de resultaten.

BEHALEN VAN DE EINDTERMEN

In de peiling PAV werden vier toetsen afgenomen. We kunnen stellen dat de resultaten voor deze toetsen over de gehele lijn zwak zijn. Voor **IVV behaalt 53%** van de leerlingen de eindtermen. Dat wel zeggen dat iets minder dan de helft van de leerlingen de minimumdoelen niet bereikt. Bovendien is het aandeel leerlingen dat de eindtermen voor IVV behaalt significant gedaald ten opzichte van 2013. Toen behaalde nog 62% van de leerlingen de eindtermen voor IVV.

Voor functionele lees-, luister- en rekenvaardigheid zijn de resultaten nog minder goed. Een derde of minder van de leerlingen behaalt voor **lezen (34%), luisteren (30%) en rekenen (26%)** de eindtermen. Ook hier is voor luisteren en rekenen een achteruitgang ten opzichte van 2013 merkbaar, toen 39% van de leerlingen deze eindtermen beheersten. Voor lezen is de achteruitgang ten opzichte van 2013 niet statistisch significant.

Jongens doen het beter voor luisteren en rekenen dan meisjes. **Thuis taal** speelt ook een rol. Leerlingen die thuis geen Nederlands spreken, behalen minder vaak de eindtermen dan leerlingen die thuis enkel Nederlands spreken. Dit geldt voor alle domeinen behalve voor rekenen. Leerlingen met een gemiddelde **sociaaleconomische status** scoren beter dan leerlingen met een lage sociaaleconomische status, behalve voor luisteren. Leerlingen die hun middelbare schoolloopbaan startten in 1B doen het minder goed, leerlingen die in de tweede graad in het aso of tso zaten, doen het beter.

Eindterm 23 werd gemeten aan de hand van een digitaal **invulformulier**. Uit de resultaten hiervoor blijkt dat de leerlingen weinig moeite hebben met het invullen van basiselementen zoals naam, adres of geboortedatum. Wanneer de leerlingen zelf een antwoord moeten formuleren door in de juiste bron naar de juiste gegevens te zoeken, hebben ze het wat moeilijker.

VERSCHUIVINGEN IN HET LEERLINGENPUBLIEK

Ten opzichte van de vorige peiling zien we enkele veranderingen in het leerlingenpubliek in het bso. Zo is het aantal leerlingen met leerproblemen met 6% toegenomen. Ook is het aantal leerlingen dat thuis geen Nederlands spreekt met 8% toegenomen. De groep die thuis Nederlands combineert met een andere taal is dan weer 10% kleiner geworden. Ten slotte zien we nu minder leerlingen met schoolse achterstand dan bij de vorige peiling (56% t.o.v. 63% in 2013). In welke mate deze verschuivingen samenhangen met de daling van de prestaties is moeilijk te zeggen. Zo zien we bijvoorbeeld dat Nederlandstalige leerlingen er sterker op achteruitgaan dan leerlingen die (ook) een andere taal spreken.

AFSTANDSONDERWIJS

De zwakke prestaties en de achteruitgang van de resultaten kunnen deels te wijten zijn aan de **coronapandemie**, gegeven dat deze leerlingen de voorbije twee schooljaren in ongewone omstandigheden les hebben gekregen (zie ook Appendix). Grote delen van het schooljaar vonden plaats in afstandsonderwijs. Bijna alle leerkrachten rapporteerden dat ze extra inspanningen deden om kwetsbare leerlingen te bereiken tijdens het afstandsonderwijs, maar slechts de helft van hen gaf aan dat ze er ook effectief in geslaagd zijn om alle leerlingen voldoende te bereiken.

ACHTERGRONDKENMERKEN EN SAMENHANG MET TOETSPRESTATIES

Zoals hierboven aangegeven, verschillen bepaalde leerlinggroepen in de kans om de eindtermen te bereiken. Om de samenhang preciezer te evalueren, zijn we bijkomend nagegaan of eventuele verschillen overeind blijven wanneer we andere relevante kenmerken in rekening brengen. Vinden we bijvoorbeeld nog prestatieverschillen tussen leerlingen die thuis Nederlands spreken en leerlingen die thuis een andere taal spreken wanneer we hun sociaaleconomische status mee in rekening brengen? Ook andere leerlingkenmerken, gezinskenmerken en schoolkenmerken kunnen we koppelen aan de toetsprestaties.

Zo zien we dat **meisjes** het minder goed doen voor luisteren en rekenen dan jongens. Ook **schoolse achterstand** speelt een rol in de resultaten. Leerlingen die (meer dan) een jaar achter zitten op leeftijd doen het op alle domeinen minder goed dan leerlingen die op leeftijd zitten. Leerlingen die het secundair onderwijs startten in **1B**, behalen minder goede resultaten op de peilingstoetsen. Leerlingen met **dyscalculie** scoren

minder goed voor rekenen dan leerlingen zonder leerproblemen. Leerlingen met een **migratieachtergrond** doen het minder goed voor lezen, luisteren en rekenen dan autochtone leerlingen. **Amotivatie** bij leerlingen hangt negatief samen met de peilingsresultaten. Leerlingen die zichzelf hoger inschatten voor het vak PAV behalen betere resultaten.

De samenhang met de **thuis taal** van de leerlingen blijft overeind wanneer we andere achtergrondkenmerken, zoals sociaaleconomische status en cultureel kapitaal, in rekening brengen. Daarnaast zien we een positieve samenhang tussen het **aantal boeken thuis** en de peilingsresultaten. Leerlingen die meer boeken hebben thuis, behalen vaker de eindtermen. Dit geldt in mindere mate voor luisteren en niet voor rekenen.

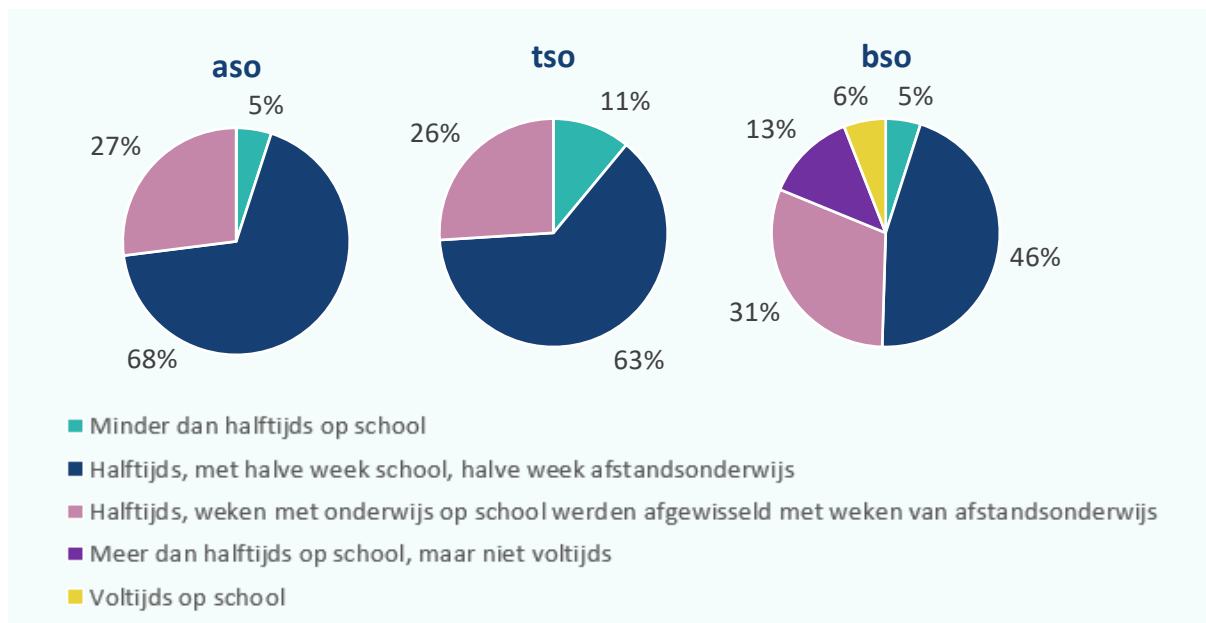
We vinden weinig systematische samenhang tussen de prestaties van de leerlingen en klas- of schoolkenmerken.

APPENDIX: ONDERWIJS TIJDENS CORONA

De peiling PAV vond plaats op het einde van het schooljaar 2020-2021, een schooljaar dat sterk beïnvloed werd door de wereldwijde coronapandemie. Heel wat leerlingen uit de derde graad hebben een groot deel van hun schooltijd in afstandsonderwijs doorgebracht. Om de impact van corona op het onderwijs in kaart te brengen, werden leerlingen, ouders en leerkrachten zowel bij de peiling PAV als bij de peiling kritisch denken, mediawijsheid en problemen oplossen over het afstandsonderwijs bevroegd. In wat volgt worden de resultaten van deze bijkomende vragenlijsten besproken. De peiling kritisch denken, mediawijsheid en problemen oplossen werd in hetzelfde jaar als de peiling PAV afgenomen in alle onderwijsvormen (aso, tkso en bso). Door deze resultaten hier toe te voegen, kunnen de onderwijsvormen op het vlak van afstandsonderwijs met elkaar vergeleken worden.

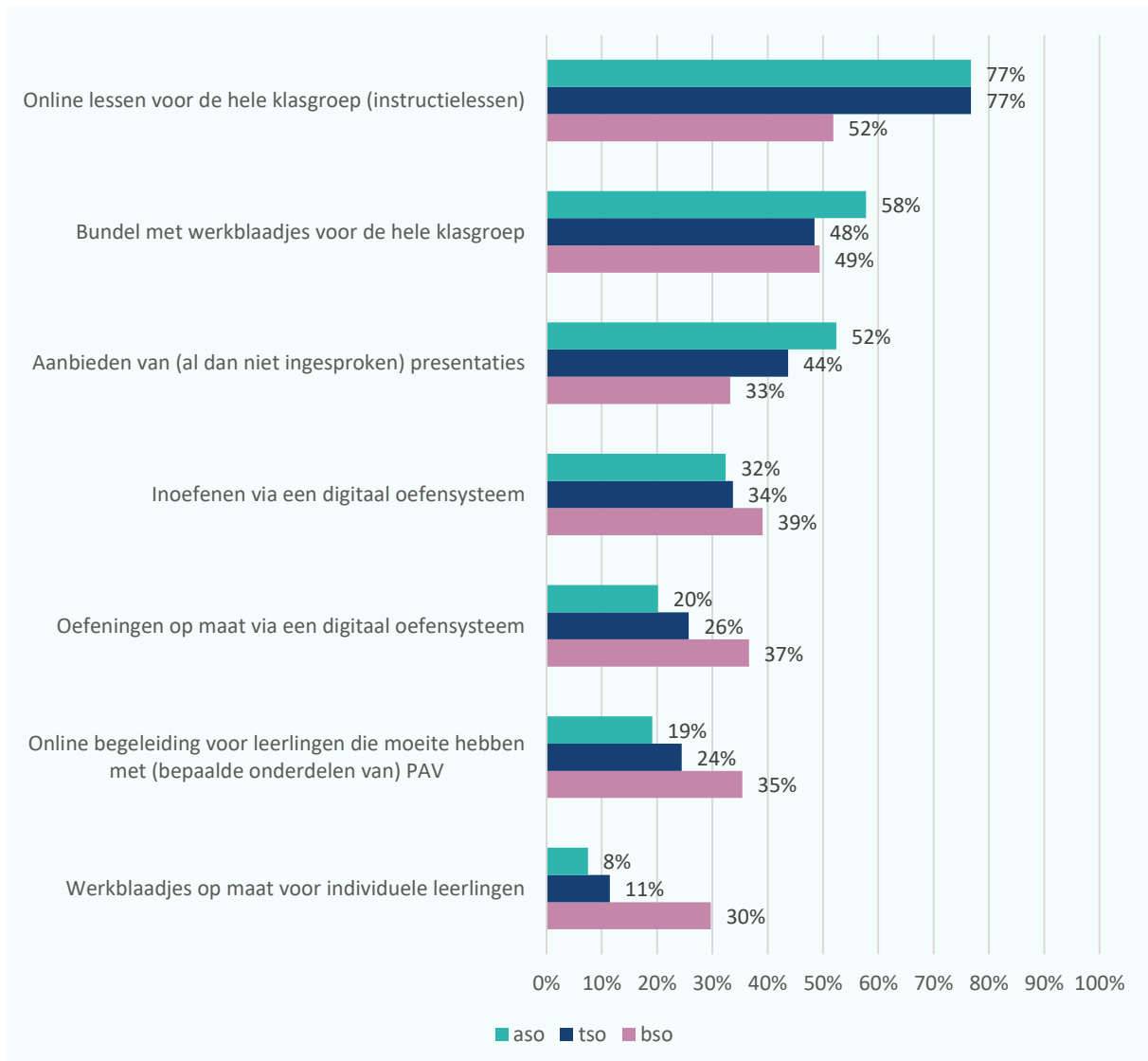
DE LEERLINGEN

Voor de meeste leerlingen uit het aso en tso werd het onderwijs tijdens corona zo **georganiseerd** dat de leerlingen wekelijks een halve week naar school konden en een halve week afstandsonderwijs volgden (Figuur 36). Ongeveer een derde van alle leerlingen volgde afwisselend een week les op school en een week les van thuis uit. In het bso geeft 13% van de leerlingen aan dat ze meer dan halftijds naar school konden. Zes procent van de leerlingen uit het bso bleef voltijds naar school gaan. Het is echter onduidelijk voor welke vakken dat de leerlingen uit het bso afstandsonderwijs kregen. Mogelijk werden vooral de algemene vakken in afstandsonderwijs gegeven en de praktijkvakken op school. Leerlingen uit het aso en tso gingen nooit meer dan halftijds naar school tijdens de periodes van afstandsonderwijs.

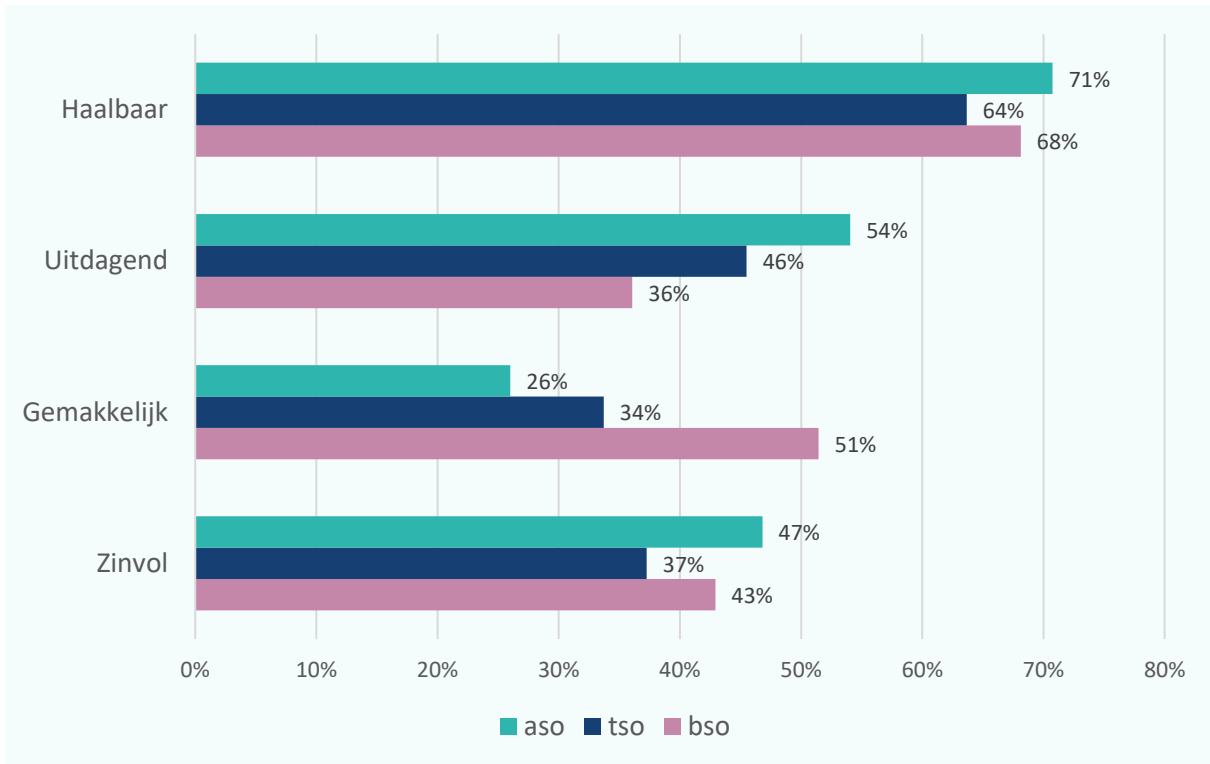
Figuur 36 - Organisatie van het afstandsonderwijs

De meest voorkomende **onderwijsactiviteit in het afstandsonderwijs** volgens de leerlingen in het aso (77%) en tso (77%) is het geven van online lessen voor de hele klasgroep (Figuur 37). In het bso gebeurt dit in mindere mate (52%), maar wordt er wel meer gewerkt met oefeningen op maat via een digitaal oefensysteem (aso: 20%, tso: 26%, bso: 37%), online begeleidingen voor leerlingen die het moeilijk hebben met bepaalde onderdelen (aso: 19%, tso: 24%, bso: 35%) en werkblaadjes voor individuele leerlingen (aso: 8%, tso: 11%, bso: 30%) in vergelijking met de andere twee onderwijsvormen.

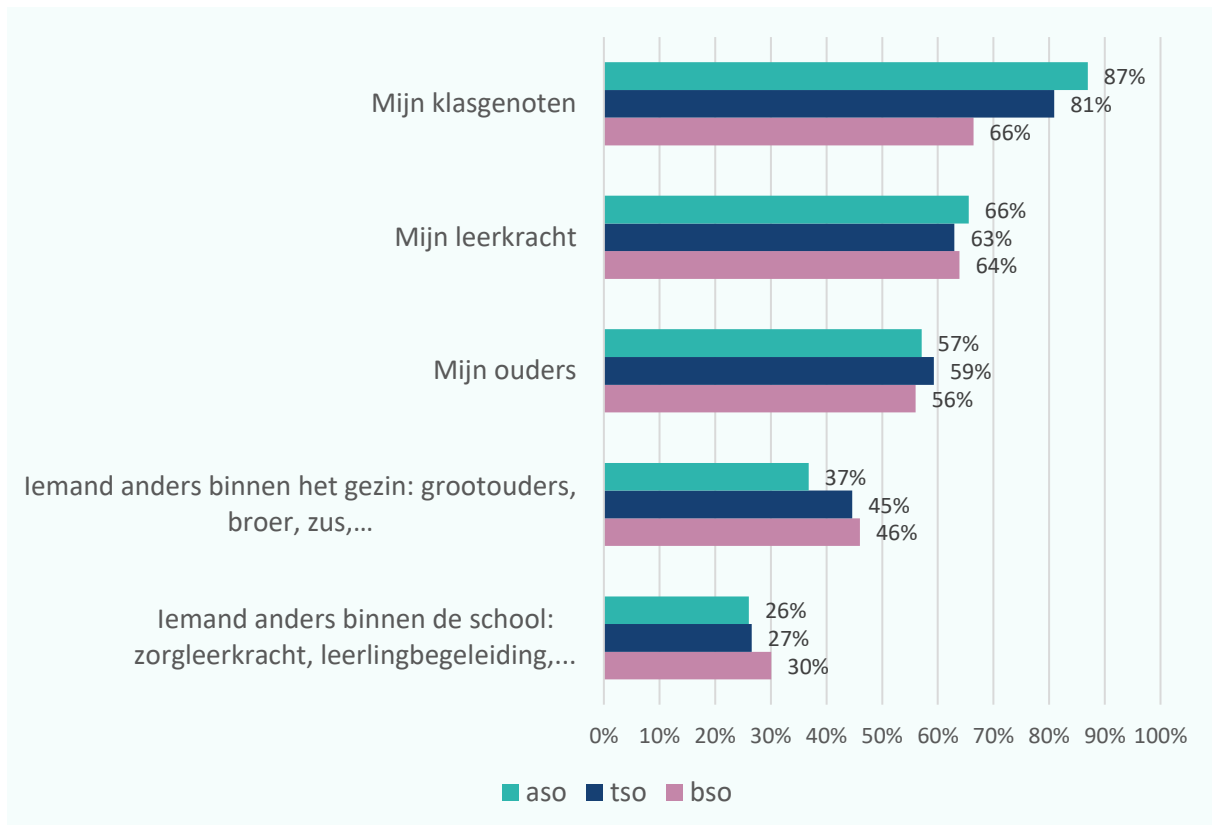
Figuur 37 - Activiteiten tijdens het afstandsonderwijs volgens de leerlingen (percentage leerlingen dat aangeeft dit vaak tot heel vaak gedaan te hebben)

Bij het peilen naar de **ervaringen** van de leerlingen met betrekking tot het afstandsonderwijs zien we dat ongeveer zeven op tien leerlingen afstandsonderwijs haalbaar acht (aso: 71%, tso: 64%, bso: 68%) (Figuur 38). Minder dan de helft van de leerlingen vindt afstandsonderwijs zinvol (aso: 47%, tso: 37%, bso: 43%). Leerlingen uit het bso vinden afstandsonderwijs vaker gemakkelijker en minder uitdagend dan leerlingen uit het aso en tso.

Figuur 38 - Ervaringen van de leerlingen met betrekking tot het afstandsonderwijs van de algemene vakken (PAV, wiskunde, Nederlands) (percentage leerlingen dat (helemaal) akkoord gaat met deze stellingen)

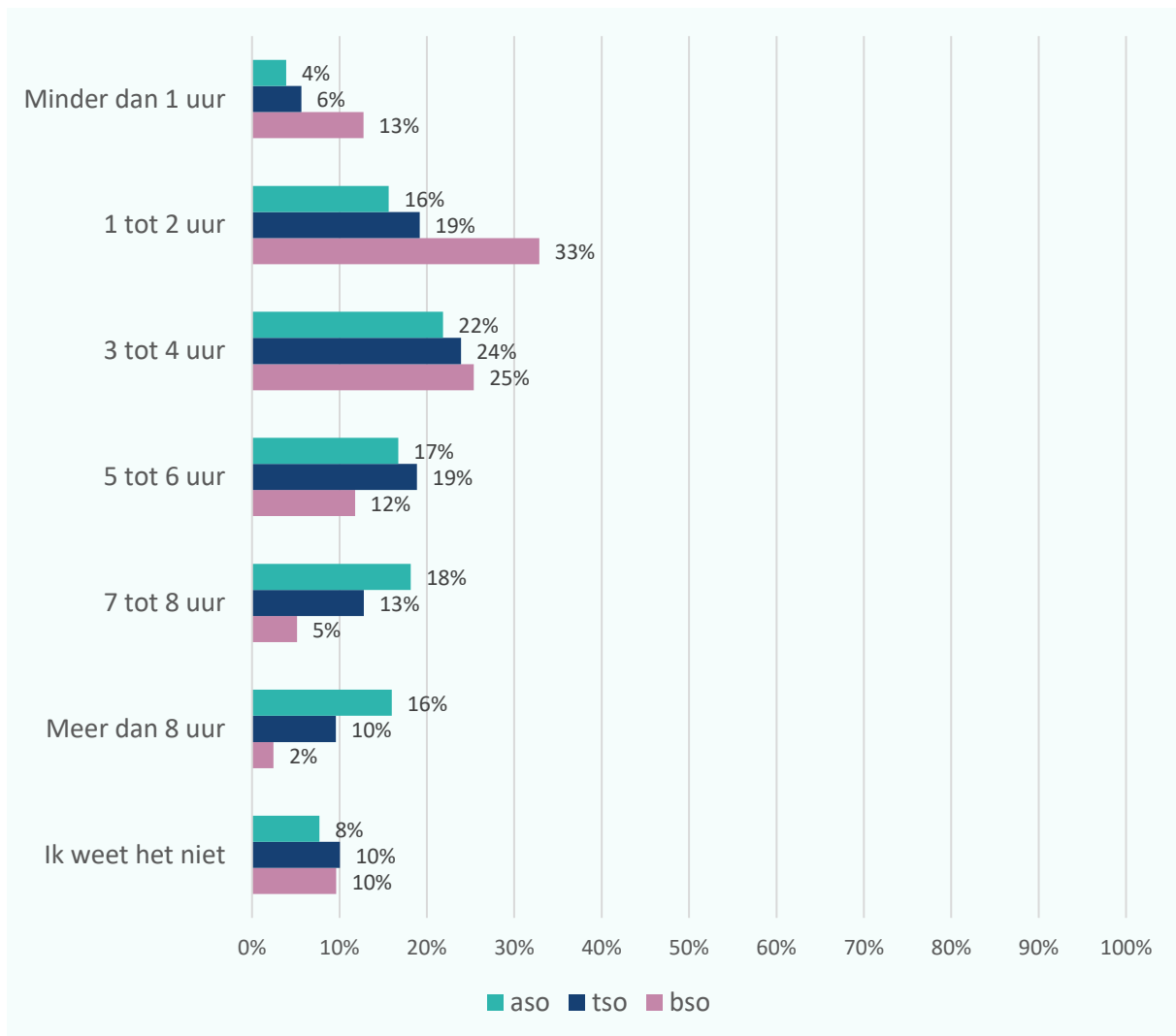
In alle onderwijsvormen krijgen de leerlingen bij het afstandsonderwijs de meeste hulp van klasgenoten (aso: 87%, tso: 81%, bso: 66%) en leerkrachten (aso: 66%, tso: 63%, bso: 64%) (Figuur 39). Iets meer dan de helft van de leerlingen kon in sterke mate rekenen op hun ouders (aso: 57%, tso: 59%, bso: 56%). Er werd in mindere mate gerekend op andere personen binnen de school (zoals een zorgleerkracht of leerlingbegeleiding) (aso: 26%, tso: 27%, bso: 30%) en andere personen binnen het gezin (zoals de grootouders of broers en zussen) (aso: 37%, tso: 45%, bso: 46%).

Figuur 39 - Hulp bij het afstandsonderwijs (in sterke tot zeer sterke mate)

DE OUDERS

Telkens ongeveer een vierde van de ouders per onderwijsvorm geeft aan dat hun kind 3 tot 4 uur per dag besteedde aan **schoolwerk** tijdens het afstandsonderwijs (aso: 22%, tso: 24%, bso: 25%) (Figuur 40). In het bso spenderen meer leerlingen twee uur of minder aan schoolwerk tijdens het afstandsonderwijs dan in het aso en tso (aso: 20%, tso: 25%, bso: 46%). In het aso en tso zijn er dan weer meer leerlingen die dagelijks zeven uur of meer met school bezig waren tijdens het afstandsonderwijs dan in het bso (aso: 34%, tso: 23%, bso: 7%).

Figuur 40 - Dagelijks bestede tijd aan schoolwerk tijdens het afstandsonderwijs

Aan de ouders werd ook gevraagd hoe ze de **ondersteuning vanuit school** tijdens het afstandsonderwijs ervaarden. Ruim één op de drie ouders vond dat er voldoende begeleiding door de school was (aso: 36%, tso: 37%, bso: 41%). De meerderheid van de ouders geeft aan dat er voldoende duidelijkheid was over wat er van hun kinderen verwacht werd (aso: 74%, tso: 72%, bso: 71%) en dat ze bij de leerkracht of de school terecht konden met vragen (aso: 83%, tso: 83%, bso: 81%).

Eén op de vijf ouders geeft aan dat hun kind niet **gemotiveerd** was tijdens het afstandsonderwijs (aso: 16%, tso: 23%, bso: 20%).

Ouders van leerlingen uit het aso gaven minder vaak aan dat ze veel tijd moesten steken in het **begeleiden** van hun kind tijdens het thuisonderwijs dan ouders van leerlingen uit het tso en bso (aso: 23%, tso: 36%, bso: 52%).

DE LEERKRACHT PAV¹

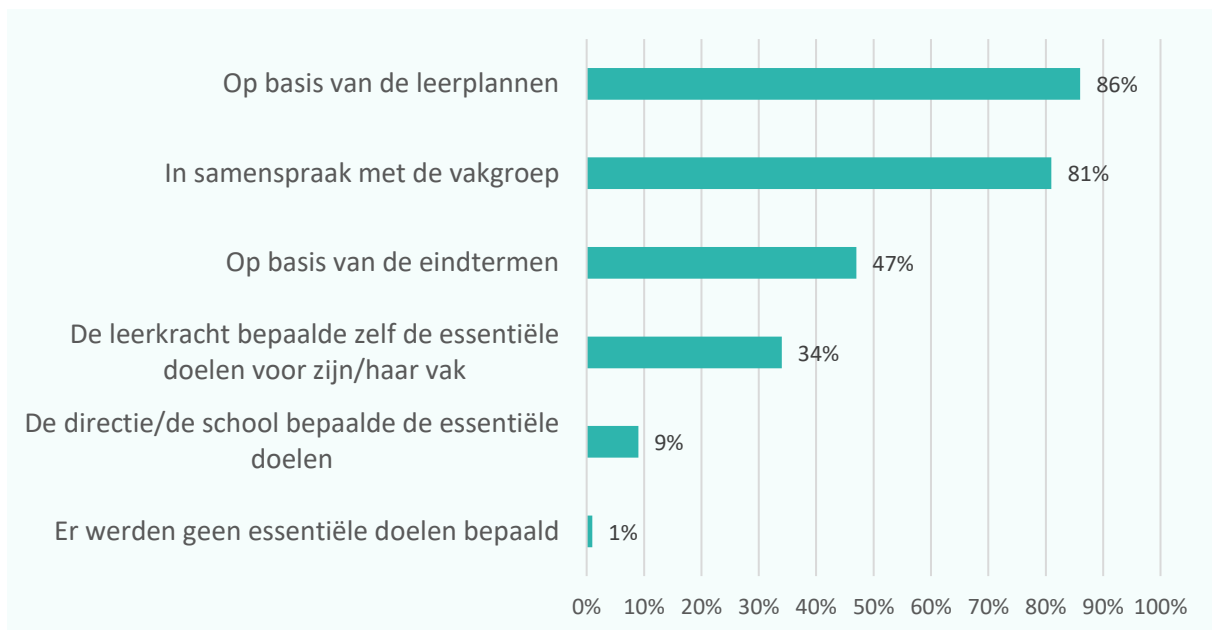
Aan leerkrachten PAV in het bso werd gevraagd welke **activiteiten** ze voor hun leerlingen organiseerden tijdens het afstandsonderwijs. Negen op de tien leerkrachten organiseerde dagelijks of wekelijks online lessen voor de hele klasgroep (Figuur 41). Ook boden leerkrachten vaak digitale presentaties aan (86%), begeleidden ze online leerlingen die moeite hadden met bepaalde leerstofonderdelen (72%), lieten ze hun leerlingen een bundel met werkblaadjes invullen (70%) en voorzagen ze de mogelijkheid tot het digitaal inoefenen van opgaven (68%). Een minderheid van de leerkrachten verzorgde geregeld oefenstof op maat via werkblaadjes (28%) of via een digitaal oefensysteem (42%).

Figuur 41 - Activiteiten tijdens het afstandsonderwijs (percentage leerkrachten dat aangeeft dit vaak tot heel vaak gedaan te hebben)

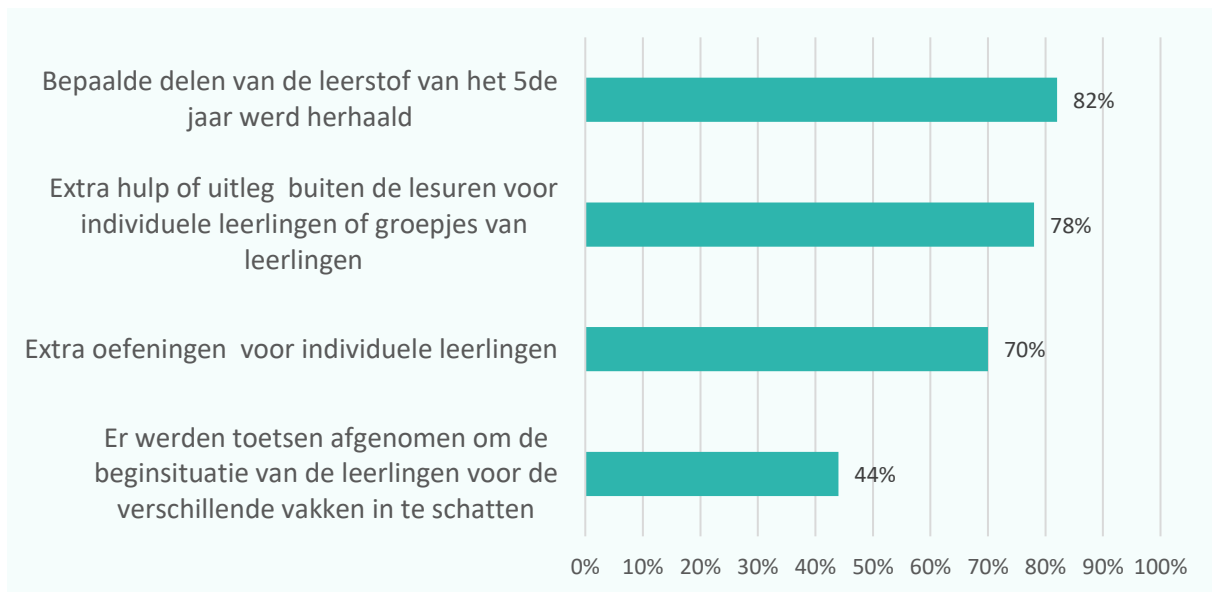
¹ Bij de peiling kritisch denken, mediawijsheid en problemen oplossen werden geen leerkrachten bevroegd. De gegevens die hier gerapporteerd worden, zijn afkomstig van de peiling PAV in 2021 en gelden dus enkel voor het bso.

De grote meerderheid van de scholen **bepaalde de essentiële doelen** voor het afstandsonderwijs op basis van de leerplannen (86%) en/of in samenspraak met de vakgroep (81%) (Figuur 42). Minder dan de helft van de scholen gebruikte hiervoor de eindtermen als leidraad (47%). In ongeveer een derde van de scholen bepaalde de leerkracht zelf de essentiële doelen voor zijn of haar vak (34%) en in 9% van de scholen gebeurde dit door de directie. Eén school gaf aan geen essentiële doelen bepaald te hebben.

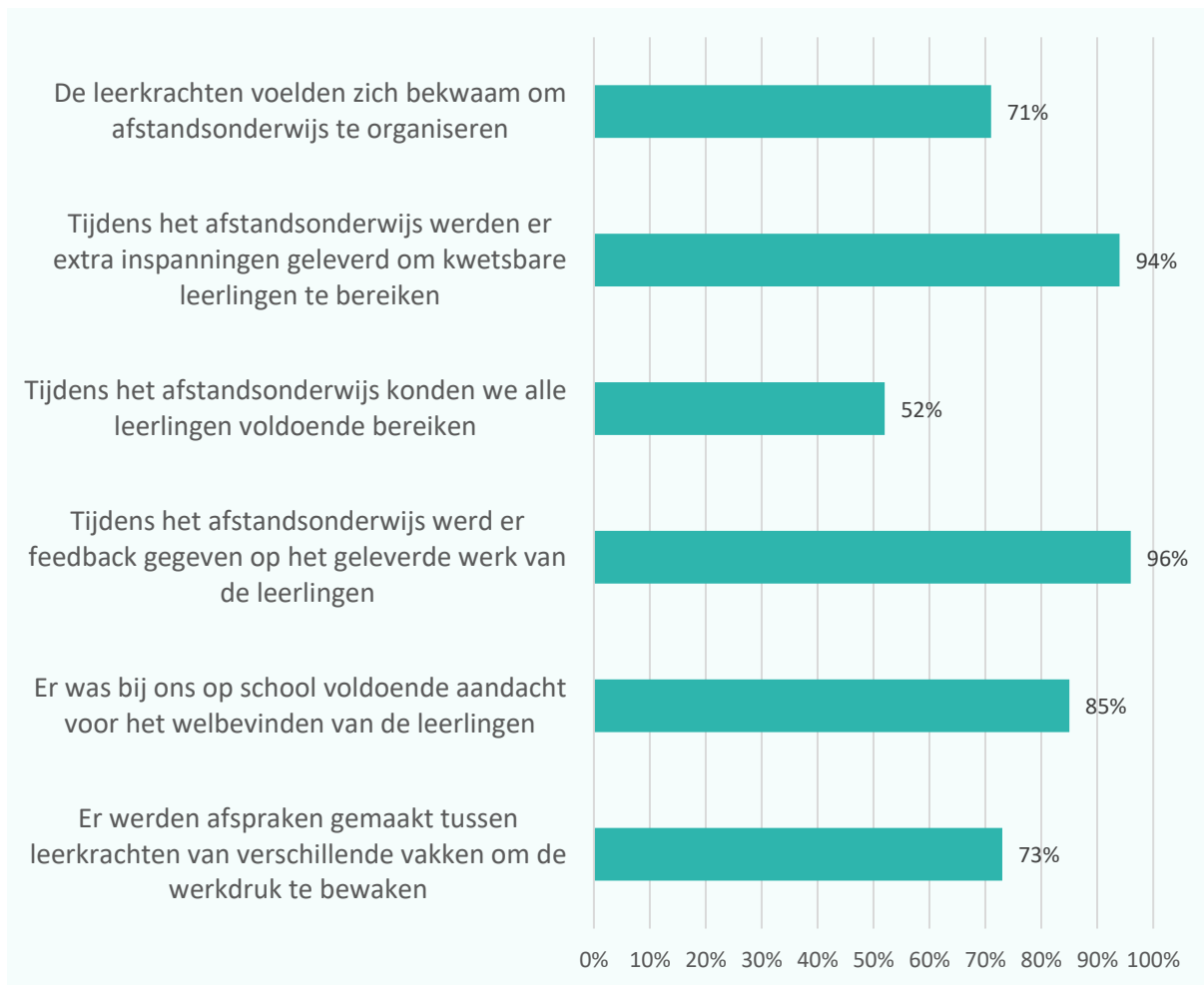
Figuur 42 - Het bepalen van de doelen tijdens het afstandsonderwijs

Ook het schooljaar voordien brachten de leerlingen al een deel van hun schooltijd in afstandsonderwijs door. We vroegen aan de leerkrachten hoe ze omgingen met eventueel opgelopen **leerachterstand** bij het begin van het schooljaar (Figuur 43). De meeste scholen gingen om met leerachterstand door stukken leerstof van het 5^e jaar te herhalen (82%, Figuur 43). Daarnaast bood een groot deel van de scholen extra oefeningen aan voor individuele leerlingen (70%) en werd er extra hulp of uitleg gegeven buiten de lessen (78%) aan individuele leerlingen. Minder dan de helft van de scholen nam toetsen af om de beginsituatie van hun leerlingen in te schatten (44%).

Figuur 43 - Omgang met leerachterstand

Tot slot werd gepeild naar de **ervaringen van de school met betrekking tot het afstandsonderwijs** (Figuur 44). In de meerderheid van de scholen voelden leerkrachten zich bekwaam om afstandsonderwijs te organiseren (71%). Bijna elke school gaf aan extra inspanningen te hebben geleverd om kwetsbare leerlingen te bereiken (94%). Desondanks kon slechts iets meer dan de helft van de scholen alle leerlingen voldoende bereiken (52%). Bijna alle scholen geven aan tijdens het afstandsonderwijs feedback te hebben gegeven op het geleverde werk van de leerlingen (96%) en voldoende aandacht te hebben gegeven aan het welbevinden van de leerlingen (85%). Tot slot gaven drie op de vier scholen aan dat er afspraken werden gemaakt tussen leerkrachten van verschillende vakken om de werkdruk te bewaken (73%).

Figuur 44 - Bevindingen tijdens het afstandsonderwijs

BIJLAGE 1: FORMULIER

Informatie voor de leerlingen:

PERSOONLIJKE GEGEVENS

Mijn adres is:
Groendreef 15, 9160 Lokeren.

Mijn telefoonnummer verspreid
ik liever niet.

Hoi! Ik ben Josse. Ik reis vaak met de trein. Tijdens mijn laatste treinrit vergat ik mijn rugzak met enkele persoonlijke bezittingen erin.

Die zou ik graag zo snel mogelijk terugvinden.

IDENTITEITSKAART + LEERLINGENKAART

LEERLINGENKAART

naam Josse Maes

school Handelsschool Atlas
9050 Gentbrugge

e-mailadres maesjosse@gmail.com

INHOUD VAN DE RUGZAK

TREINREIS (de trein had geen vertraging)

B

Mijn treinreis

Van:
Gentbrugge

Naar:
Lokeren

Datum: **08/05/2020** Tijd: **16:48**

Vertrek Aankomst

Opdracht voor de leerlingen:

Josse nam op vrijdag 8 mei de trein van Gentbrugge naar Lokeren. Bij zijn thuiskomst merkt hij dat hij zijn rugzak vergeten is op de trein. In de rugzak zaten een aantal persoonlijke bezittingen.

Josse wil het online formulier voor verloren voorwerpen op de website van de NMBS invullen om alles zo snel mogelijk terug te vinden. Hij vraagt jou hierbij om hulp.

Wat doe je?

- Vul het formulier zorgvuldig in voor Josse. Het is belangrijk dat alle gegevens correct worden ingevuld.
- Gebruik daarbij het overzicht van de persoonlijke gegevens van Josse en de foto's van de voorwerpen die hij kwijt is. Je kreeg die informatie op papier.
- Klik op 'Volgende' om naar het formulier te gaan.

Klantendienst NMBS – aangifteformulier verloren voorwerpen

Meld hier je verloren voorwerp(en).

Ben je meerdere dingen kwijt, bv. je handtas met je geldbeugel in? Dan moet je maar één aangifte doen. Selecteer gewoon (handtas' als verloren voorwerp en vermeld je geldbeugel in de beschrijving. Zo weten we dat we naar je handtas en geldbeugel moeten zoeken én lopen er geen verschillende aangiftes voor elk voorwerp in je handtas.

VERLOREN VOORWERP

Selecteer een voorwerp*

Kleur*

*verplicht veld

Noteer het merk of type van het verloren voorwerp

Noteer hier alle extra info die ons kan helpen om het voorwerp terug te vinden.

Zaten er bv. nog opvallende dingen in het verloren voorwerp?
Zijn er andere belangrijke kenmerken die het voorwerp uniek maken?
Beschrijf elk extra voorwerp zo goed mogelijk: Welk voorwerp? Kleur? Merknaam? ...

AA B i U x_2 x^2

Geef hier uw antwoord in

Geld kwijt?

Als je ook geld kwijt ben, kan je hieronder het bedrag noteren.

Bedrag euro

Locatie

Waar heb je het voorwerp (of de voorwerpen) exact verloren?

Belgisch station
Binnenlandse trein
Internationale trein

Waar en wanneer heb je het voorwerp (of de voorwerpen) exact verloren?

Datum* (dd/mm/jjjj)	81%
Vertrekstation	73%
Uur van opstappen	76%
Bestemmingsstation	81%
Uur van aankomst	82%

*verplicht veld

Persoonsgegevens

Vul onderstaand formulier in met je persoonlijke gegevens zodat we je gemakkelijk kunnen contacteren.

Voornaam*	80%	Achternaam*	78%
Geboortedatum* (dd/mm/jjjj)	D 76%	YYY	
Geslacht*	92%		
Taal*	95%		
Land*	94%		
Stad*	75%	Postcode*	77%
Straat*	77%	Nr*	79%
E-mailadres*	69%	Bus	91%
Bevestig e-mailadres*	69%		
Telefoon	89%		

*verplicht veld

Uw aanvraag wordt verwerkt. We contacteren u zo spoedig mogelijk.

BIJLAGE 2: VOORBEELDTEKST JONGE BESTUURDERS

JONGE BESTUURDERS: ENKELE TIPS

Aangezien geen enkele verzekeringsmaatschappij verplicht is om een klant te verzekeren, wijzen verzekeraars bestuurders met een groot risico meestal af, of aanvaarden ze ze enkel tegen erg hoge tarieven. Dat is een probleem voor jonge bestuurders, die statistisch gezien meer ongevallen veroorzaken dan oudere. De verzekeringspremies voor jongeren liggen dus aanzienlijk hoger dan die van andere bestuurders: gemiddeld mag u rekenen op het dubbele van de gangbare prijs. Wij hebben echter enkele tips om de BA-premie van jonge bestuurders te doen dalen.

Tussentitel 1

Vooraleer een definitieve keuze te maken kunt u best de markt bestuderen, want er is veel concurrentie in de verzekeringssector. Neem voor uw eerste verzekeringscontract eerst contact op met de verzekeraar van uw ouders. Als zij goede klanten zijn (meerdere verzekeringspolissen bij dezelfde verzekeraar) en een schadevrij verleden hebben, zal de verzekeringsmaatschappij u wellicht een mooie korting toekennen.

Tussentitel 2

Mijn auto, mijn vrijheid... Maar voor de verzekeraar verhoogt het risico op ongevallen naarmate u meer rijdt. Talrijke verzekeraars bieden vandaag kortingen aan voor bestuurders die weinig rijden (tot 15 procent korting indien u minder dan 10.000 kilometer per jaar aflegt). Deze contracten zijn ook mogelijk voor jonge bestuurders.

Tussentitel 3

Als u weinig rijdt, is het aangewezen om te beginnen als 'occasionele bestuurder' van de auto van uw ouders. U bent dan gedekt door hun verzekeringspolis en doet op die manier ervaring op die u nadien ten goede kunt maken bij de verzekeringsmaatschappij wanneer u uw eerste verzekeringscontract afsluit.

Tussentitel 4

De BA-premie is afhankelijk van het vermogen van het voertuig. Kleine sportieve auto's doen uw verzekeringsbudget dus geen goed. We raden dan ook aan om gedurende de eerste jaren van uw autocarrière te kie-

zen voor auto's met een bescheiden vermogen. Vaak worden de premies aanzienlijk duurder boven 60 kW (82 pk).

Tussentitel 5

Omdat de verzekeringspremies voor jonge bestuurders zo buitensporig hoog zijn, verzekeren sommigen hun eigen auto op naam van hun ouders. Dat brengt nogal wat risico's met zich mee, want als het onderzoek van de verzekeraar bij een ongeval kan aantonen dat de jongere de gebruikelijke bestuurder van het voertuig is, zal de verzekeringsmaatschappij zich tegen de verzekerde keren. Een jonge bestuurder heeft daarentegen wel het recht om occasioneel gebruik te maken van het voertuig van zijn ouders en is dan gedekt door hun verzekeringspolis.

Gemiddeld mogen jongeren rekenen op het dubbele van de gangbare tarief.

AUTOGIDS & AUTOWERELD

BIJLAGE 3: VOORBEELDTEKST SOP OF KNOP

HET DUURZAAMHEIDSRAPPORT

Deze maand: vaatwasser

Sop of knop?

Geen gerimpelde handen of een smerig sopje. De afwas laten we liever over aan de machine. Heb je dan nog invloed op de duurzaamheid?

Marieke van Schoonhoven

TUSSENTITEL 1

Vullen, tablet erin en op de aar-knop drukken, simpel. Daarna lijkt alles vanzelf te gaan achter de deur van de vaatwasser: water toevoegen en opwarmen tot de gewenste temperatuur, afwasmiddel toevoegen op het juiste moment, water door de sproeiers persen, vies water afvoeren, spoelen, weer water afvoeren en lucht opwarmen om de afwas te drogen. Intussen monitort het apparaat zichzelf. Een kleine computer regelt de duur van de afwasbeurt. Sensoren detecteren de water- en luchttemperatuur, en de hoeveelheid water, zodat de machine niet overstromt of oververhit raakt.

TUSSENTITEL 2

Een afwasmachine bestaat uit staal en plastic. De buiten- en binnenwand worden in malen gegoten. Een machine snijdt en perst de deur in de juiste vorm. Staaldraad wordt gesneden, afgebraamd en in vorm geduwd voor de afwasrekken. Die krijgen daarna een poedercoating van de kunststof pvc. Motor, pompen en elektronica worden als laatste gemonteerd.

UITGEVONDEN DOOR EEN VROUW

Josephine Cochrane, een rijke Amerikaanse, vertrouwde haar kostbare Chinees porselein niet toe aan haar personeel. Daarom bedacht ze in 1886 een gemotoriseerde machine. Stop overigens nooit handbeschilderd of antiek porselein in de huidige machines! De temperaturen zijn te hoog en de wasmiddelen te agressief.

Driekwart van de materialen in een vaatwasser zijn recyclebaar.

Recupel recyclet elektronische apparaten. Vind een RecyclePunt via recupel.be

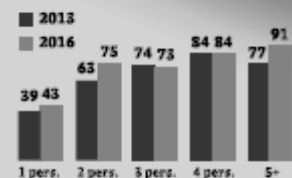
DRAAD

De rekken waarin je de vaat zet, zijn gemaakt van staaldraad gecoat met plastic.

STAAL

De basisstructuur van een afwasmachine bestaat uit een stalen frame en een dito deur.

57 procent van de Belgische en 65 procent van de Nederlandse huishoudens had een afwasmachine in 2016

Percentages Nederlandse huishoudens met vaatwasser

PLASTIC

De plastic onderdelen zijn gemaakt van polypropyleen (PP), materiaal dat eenvoudig gerecycled kan worden.

**PROBEER
EENS WAS-
NOTEN, DE
SCHILLEN
VAN DE ZEEP-
NOTENBOOM.**

Bronnen: MilieuCentraal, RWHM, Conumentenbond, TestAankoop, Madhrow, WeCycle, How stuff works, Low Impactus, National Women's History Museum, UCLA I-EE, Vakantie Milieumatschappij

TUSSENTITEL 3

Of handafwas dan wel een afwasmachine de grootste CO₂-uitstoot heeft, hangt heel erg af van het model afwasmachine en het programma dat je kiest. Over het algemeen genereert de machine minder broeikasgassen en gebruikt ze minder water dan handmatig afwassen.

HALFVOL

Een afwasmachine verbruikt wel meer energie, zeker als ze geen A+++-label heeft. Daarnaast draait de machine soms halfvol en spoelen veel mensen hun vaat voor, wat niet nodig is.

WATER EN ENERGIE

En dan is er nog de productie van het apparaat zelf. Hiervoor zijn grondstoffen nodig, transport van onderdelen, water en veel energie, magazijnen voor de opslag, winkels en technici die langskomen als de machine kapot is.

LEVENSDUUR

Tot slot zijn er de milieukosten als de machine aan het einde van de (steeds kortere) levensduur komt. De indirecte milieupact bij productie en ontmanteling ligt bij een eenvoudig wasteltje een stuk lager.

REPAREREN OF NIEUW KOPEN?

In de meeste gevallen is repareren de beste keuze. De afgelopen jaren zijn vaatwassers niet veel zuiniger geworden. Alleen als je machine stuk gaat en ouder is dan twaalf jaar, is de aanschaf van een nieuw model aan te raden. Koop bij voorkeur A++ of A+++.

Het ecoprogramma verbruikt het minste energie en water. De temperatuur is lager (meestal 45 à 55 °C), maar hoog genoeg om alles schoon te krijgen. Met de hand doe je de vaat op een veel lagere temperatuur.

TUSSENTITEL 4

Er zijn vaatwastabletten met en zonder oplosbare folie (hydrofilm). Alleen als aangegeven staat dat de folie om het tablet biologisch afbreekbaar en oplosbaar is

in water, is dat onschadelijk. Zo niet, dan laat het deeltjes microplastic achter die niet afbreekbaar zijn. Vaatwasmiddelen met het Europese Ecolabel (zoals

Klok of Frisch) en het Nordic Ecolabel (zoals AH eco All in One) moeten voldoen aan strenge milieueisen voor ingrediënten en verpakking.

ANTONI 71

BIJLAGE 4: BRONNEN VOORBEELDOPGAVEN

IVV

Voorbeeldopgave 1:

Bewerking van: Sensoa. (2019). Sexting bij jongeren: feiten en cijfers. Geraadpleegd op 2 oktober 2019 op <https://www.sensoa.be/sexting-bij-jongeren-feiten-en-cijfers>

Voorbeeldopgave 2:

Plannetjes ontworpen op 10 april 2012 met de online CAD-toepassing Floorplanner. (Referentie: Floorplanner HQ, postbus 29175, 3001 GD Rotterdam, Nederland). Zie <http://nl.floorplanner.com>)

Voorbeeldopgave 3:

Mediamarkt. (z.d.). Bluetooth speaker. Geraadpleegd op 2 oktober 2019 op <https://www.mediamarkt.be/nl/search.html?query=draagbare+luidspreker&searchProfile=onlineshop&channel=mmbenl>

Voorbeeldopgave 4:

Bron: Van Ginneken, S. (15 maart 2016). Pollenkalender. Geraadpleegd op 26 september op https://www.standaard.be/cnt/dmf20160315_02183917

FUNCTIONELE LEESVAARDIGHEID

Voorbeeldopgaven 1 t.e.m. 3:

Bewerking van een selectie uit: Biesemans, J. (September 2011). De accessoires maken de man. Clickx, 241, 26-30.

Voorbeeldopgave 4:

Van Schoonhoven, M. (november 2018). Sop of knop? Het duurzaamheidsrapport. Deze maand: vaatwasser. EOS Wetenschap, 11, 72-73.

- A. Foto Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen
- B. Foto Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen
- C. Foto Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen
- D. Foto Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen

FUNCTIONELE LUISTERVAARDIGHEID

Luisterfragment:

VT4. (5 oktober 2010). Strowoning in Heusden-Zolder. Fragment uit aflevering 21 van de reeks Huizenjacht, deel 2: Mooi bekeken, Budget Bouwen. Fragment geraadpleegd op 14 januari 2012, op <http://www.youtube.com/watch?v=x-Z9jkFHbSk>. Beelden verkregen via het VT4-archief.

Voorbeeldopgave 4:

Bewerking van een selectie uit: HHM. (18 juli 2011). Jong koppel bouwt huis van stro. Gazet Van Antwerpen - editie Kempen, p. 13.

FUNCTIONELE REKENVAARDIGHEID

Voorbeeldopgave 3:

Zelfenergiebesparen.nl. (2019). Waterbesparende douchekop: ongemerkt besparen. Geraadpleegd op 16 oktober 2019 op <https://www.zelfenergiebesparen.nl/gas-besparen/waterbesparende-douchekop/>

Voorbeeldopgave 4:

NMBS. (2019). Mijn treinreis: Aarschot-Mechelen. Geraadpleegd op 16 oktober 2019 op <https://www.belgiantrain.be/nl?journey=1>

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

KU Leuven, i.s.m. UAntwerpen

Dekenstraat 2 – PB 3773

3000 Leuven

www.peilingsonderzoek.be

